

Srajan.

**Katholska protyka
za Hornju Łužicu**

na přestupne lěto

1892.

Pjecz a dwachth lětnik.

F. R.

W Budyšinje.

Z nakładom towarstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji M. Smolerja.

Čišeč Smolerjec knihčiščejeenje w maczičnym domje w Budyšinje.

I. Lěto 1892 je pšestupne lěto a ma 366 dnow.

II. Róčne protyčne znamjenja.

- 1) Njedźelſki pišmit: C. B.
- 2) Žłota ličba: 12.
- 3) Epakty: I.
- 4) Wobwod skónca: 25.

III. Začmića

měsacžka budžetaj lětsja pola naš dvě widžecž:

11. meje w nocy 10 h. hačž do 12. meje rano 1 h. 26 m.

4. novembra popoždnuj wot 2 h. 59 m. hačž do wječor 6 h. 10 m. Dospołne začmićžo traje wot 4 h. 12 m. hačž do 4 h. 57 m.

IV. Štyri lětne počasy.

1) Na lěcžžo zastupi 20. měrca rano w 4 h. Džej a nóc so runataj.

2) Lěcžžo zastupi 20. junija w nocy w 12 h. Najdlějši džen a najkrótsja nóc.

3) Na žyma započnje so 22. septembra popoždnuj w 3 hodž. Džen a nóc so runataj.

4) Žyma so započina 21. decembra rano w 9 h. Najkrótsji džen a najdlějšja nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We posčže: 9., 11. a 12. měrca.
- 2) Po swjatkach: 8., 10. a 11. junija.
- 3) Na žymu: 21., 23. a 24. septembra.
- 4) W adwencež: 14., 16. a 17. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

boran,	law,	tjelnik.
byf,	knježna	kozoróž,
dwójnikaj,	waha,	wódny muž,
rač,	sčkorpion,	rybje.

VII. Póstne dny.

1) Połny póst (+*): za džen jedynkróčne dospołne nasyczenjo z wostajenjom mjasnych jědžow.

Połny póst je: popjelnu srjedu, wšitke pjatki 40 dnowskeho posta, srjedu a pjatk sudich dnow, poslednje 3 dny martrownoho tydženja a patoržicu.

2) Wšchědny póst (+): same wostajenjo mjasnych jědžow.

Wšchědny póst je na wšitkich wšchědnych pjatkach cyłoho lěta.

3) Woloženy póst (*): za džen jedynkróčne dospołne nasyczenjo z dowolnoščju mjasnych jědžow.

Woloženy póst je: wšchě dželawe dny 40 dnowskeho posta, hdžž połny póst (hl. pod 1) njeje, sobotu sudich dnow, wigilije pšched swjatkami, s. Pětrom a Pawołom, Wšchitkimi Swjatymi a 13. augusta.

3 cyła ma so katołſki kšchecžan w nastupanju posta toho džeržecž, sčtož kóžde lěto biskop w pastyrškim ličže (njedželu quinquagesima) postaja.

VIII. Wukład někotrych přikrótsenjaw.

1) Pola „sřhadženja a šhowanja“ měsacžka namatajž: šhow. dop., to rěka: šhowanjo dopoždnuja, sřhadž. pop., to je: sřhadženjo popoždnuja, sřhadž. dop., to je: sřhadženjo dopoždnuja, šhow. pop. to rěka: šhowanjo popoždnuja, h. je hodžina, m. minuta.

2) W protycy swjatyh rěka: bž. bamž, b. biskop, wčž. cyrkwinſki wucžer, m. martrač abo martračfa, fr. kral abo kralowna, w. wuznawač, f. knježna, wn. wudowa, mč. mječnik, služ. služomna, pu. puštnik.

Šinaišče pšchikrótschenja so lohcy zročenja.

IX. Wukład swjedžeńskeje protyki.

Swjedženje z tołstym łączonskim pišmom čžiščžane su pšchikazane swjate dny.

Swjedženje z tołstym němſkim pišmom čžiščžane su male swjate dny.

Swjedženje ze wšchědnyh ale sčhěrsčkim pišmom čžiščžane su cyrkwinſke swjate dny.

X. Jutrowna tabela.

Lěto.	Popjelna srjeda.	Jutry.	Swjatk.	1. njedžela adventa.
1892	2. měrca	17. hajr.	5. junija	27. nov.
1893	15. febr.	2. hajr.	21. meje	3. dec.
1894	7. febr.	25. měrca	13. meje	2. dec.
1895	27. febr.	14. hajr.	2. junija	1. dec.
1896	19. febr.	5. hajr.	24. meje	29. nov.
1897	3. měrca	18. hajr.	6. junija	28. nov.
1898	23. febr.	10. hajr.	29. meje	27. nov.
1899	15. febr.	2. hajr.	21. meje	3. dec.
1900	28. febr.	15. hajr.	3. junija	2. dec.

1892. Januar,

wulki rójt,
ma 31 dnów.

Dny.	Porjędzona protyka.	☉		Miejsce gnanjen.	☾	
		sthadż. h. m.	thow. h. m.		sthadż. h. m.	thow. h. m.
1 Pjatt	Wobrz. Jéz.	8 54	2	☉	9 41	5 10
2 Sobota	Marcius, a.	8 54	3	☉	10 16	6 32
Miedzela po nowym lécze. Scj.: Józef so z Józefom do Nazaretha wródzi. Mat. 2, 19—23.						
3 Miedzela	Genoveja, f.	8 54	4	☉	10 43	7 58
4 Póndzela	Rigobert, b.	8 54	5	☉	11 4	9 23
5 Wutora	Telesfor, bż., m.	8 54	6	☉	11 21	10 47
6 Erjeda	3 Krale	8 54	7	☉	11 36	dop.
7 Schwórtk	Lucian, m. ☽	8 44	8	☉	11 51	12 10
8 Pjatt	† Severin, a.	8 44	10	☉	pop.	1 32
9 Sobota	Julian, m.	8 34	11	☉	12 28	2 56

1. niedzela po f. 3 Kralach. Scj.: Dwanaczelétny Jézus w tempłu. Lut. 2, 42—52.

10 Miedzela	Agatho, m.	8 34	12	☉	12 54	4 20
11 Póndzela	Gygin, bż.	8 24	14	☉	1 28	5 42
12 Wutora	Ernst, a.	8 24	15	☉	2 14	6 56
13 Erjeda	Beronika, f.	8 14	17	☉	3 13	7 57
14 Schwórtk	Silarius, wej. ☺	8 14	18	☉	4 22	8 44
15 Pjatt	† Pawoł, 1. pušt.	8 04	19	☉	5 36	9 17
16 Sobota	Marcellus, bż.	7 59	21	☉	6 50	9 42

2. niedzela po f. 3 Kralach. Scj.: Jézus na twaři w Kana. Jan. 2, 1—11.

17 Miedzela	Mjeno Jézus f.	7 58	23	☉	8 4	10 1
18 Póndzela	Stoł f. Pét. w R.	7 57	24	☉	9 14	10 15
19 Wutora	Kanut, kral, m.	7 57	25	☉	10 22	10 29
20 Erjeda	Yab. a Boscz.	7 56	27	☉	11 31	10 41
21 Schwórtk	Hájza, f.	7 55	29	☉	dop.	10 53
22 Pjatt	† Biuc. a An. ☾	7 54	31	☉	12 39	11 6
23 Sobota	Slub. f. Mar.	7 53	32	☉	1 50	11 22

3. niedzela po f. 3 Kralach. Jézus wustrowi hejzmanowoho syna. Scj.: Mat. 8, 1—13.

24 Miedzela	Timothej, b.	7 51	34	☉	3 3	11 42
25 Póndzela	Wobr. f. Paula	7 50	36	☉	4 17	pop.
26 Wutora	Polykarp, b.	7 49	38	☉	5 29	12 46
27 Erjeda	Jan Khr., b.	7 48	40	☉	6 36	1 39
28 Schwórtk	Raymund B., m.	7 47	41	☉	7 32	2 46
29 Pjatt	† Dtilija, f. ☼	7 46	42	☉	8 13	4 7
30 Sobota	Martina, f.	7 44	44	☉	8 43	5 35

4. niedzela po f. 3 Kralach. Scj.: Wichor na morju. Mat. 8, 23—27.

31 Miedzela	Pétér z Pol., w.	7 43	45	☉	9 8	7 4

Hermanki a skótné wiki
pytaj zady na stronomaj 17. a 18.

I. Cyrkwinska protyka.

1. Pšchitazany swjaty džen z nészporom.
5. Do Bozeje misché poswjeczenjo wody, sele a frydy. Zapoczątk swjeczenja domow.
6. Pšchitazany swjaty džen Wozjewjenja Jézusowoho. Do Bozeje misché so woruch a mara swjeczi.
17. Cyrkwinski swjaty džen.
19. W Khróscjaniskej woładze a tež drubdže tam a sem lu bjeny póstny džen f czelezi swj. matrzarja Bojczana za zwarnowanjo pšched morom a strasznej choroczju.
20. Lubjeny swjaty džen z nészporom w Khróscjaniskej, Mjebjelczanskej, Radwojskej a Kulowiskej woładze, w Kóschtrje Marijnei Swézdže a w Kóžencze. — W Khrósczicach a Mjebjelczicach wotpušt bratstwa swj. Bojczana. — W Kulowje titularny swjedžen bratstwa „Kšćenitow“ z došpólnym wotpuštom za sobustawy bratstwa „išćenitow“ a „škapulira“; tež swjedžen towarstwa „Jézusowoho džéczastwa“ z došpólnym wotpuštom a Bozej mischu za wotemrjete sobustawy.
21. Cyrkwinski swjaty džen. W Khrósczicach we 8 h. Boža mischa za bratstwo swj. Bojczana.
25. Cyrkwinski swjaty džen.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☽ Přeni bértk 7. januara rano 2 h. 1 m.
- ☺ Pótny mějaczk 14. jan. rano 4 h. 16 m.
- ☾ Póšledni bértk 22. jan. rano 4 h. 32 m.
- ☼ Młody mějaczk 29. jan. pop. 5 h. 28 m.

III. Wjedro po mēsačkowym přem.

7. jan. iněh a wětr; tohorunja 14. a cyłu bruhu potojcu januarja.

IV. Spomunjenja hódne dny.

1. Nowe léto. — 2. Lantag = Bohntag, wupláczenjo nřzdy. — Wot 2. hačž do 10. zapřisowawano pšom. — 7. Dowolenjo krasnych mjesełow. — Wot 10. hačž do 31. pšyžeji dawł. — 25. Štacczi kwas.

V. Domjace přispomunjenja.

1892. Febr.,

malý rožň, ma 29 dnov.

Dny.	Porjedená protyka.	☉		Měsječje znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 Póndžela	Ignac, b.	7 41	4 47	☿	9 25	8 31
2 Wutora	Czist. f. M.	7 40	4 48	♄	9 42	9 56
3 Erjeda	Blažij, b.	7 38	4 50	♄	9 58	11 21
4 Schtwórtk	Handrij K., b.	7 36	4 52	♄	10 15	dop.
5 Pjatk	† Agatha, f. ☾	7 35	4 54	♄	10 34	12 45
6 Sobota	Dorotheja, f.	7 33	4 56	☿	10 57	2 9

5. njedžela po f. 3 Kralach. Scž.: Dobře smjo. Mat. 13, 24—30.

7 Njedžela	Romuald, a.	7 32	4 57	☿	11 28	3 31
8 Póndžela	Jan z Math., w.	7 30	4 59	☿	pop.	4 46
9 Wutora	Haplona, f.	7 28	5 1	♄	1 2	5 51
10 Erjeda	Scholastika, f.	7 27	5 3	♄	2 7	6 41
11 Schtwórtk	Titus, biskop	7 25	5 4	♄	3 20	7 18
12 Pjatk	† Gulal, Erh. ☺	7 23	5 6	♄	4 34	7 44
13 Sobota	Franc ze S., wčž.	7 21	5 8	♄	5 47	8 5

Njedžela Septuagesima. Scž.: Winicar najimuje džělaczerjow.
Mat. 20, 1—16.

14 Njedžela	Martr. Japan.	7 19	5 10	♄	6 59	8 21
15 Póndžela	Cyrill A., w.	7 17	5 12	♄	8 9	8 34
16 Wutora	Juliana, f.	7 15	5 14	♄	9 17	8 47
17 Erjeda	Anastafius, m.	7 14	5 16	♄	10 26	8 59
18 Schtwórtk	Simeon, b.	7 12	5 17	♄	11 35	9 12
19 Pjatk	† Gabin, mě. m.	7 10	5 19	♄	dop.	9 25
20 Sobota	Eucher., b.	7 8	5 21	♄	12 46	9 43

Njedžela Sexagesima. Scž.: Smjo na wšelatorej roli. Luk. 8, 4—15.

21 Njedžela	Maximian, b. ☾	7 6	5 23	♄	1 59	10 6
22 Póndžela	Stoř f. B. w Ant.	7 4	5 24	♄	3 11	10 37
23 Wutora	Pětr D., wučž.	7 2	5 26	♄	4 20	11 22
24 Erjeda	Wigilija f Mat.	7 0	5 28	♄	5 19	pop.
25 Schtwórtk	Matij, j.	6 58	5 30	♄	6 7	1 36
26 Pjatk	† Wiktorin, mart.	6 56	5 31	♄	6 41	3 1
27 Sobota	Nestor, bisk., m.	6 54	5 33	♄	7 8	4 31

Njedžela Quinquagesima. Scž.: Jězus wuhoji slepoho. Luk. 18, 31—43.

28 Njedžela	Leander, bisk. ☾	6 52	5 34	♄	7 28	6 1
29 Póndžela	Roman, abt.	6 50	5 36	♄	7 46	7 31

I. Cyrkwinska protyka.

- Swjaty džěń. — Do Božeje mšče swjećenjo swjećow a wobřad.
 - Cyrkwinsti swjaty džěń. Po Božeje mšče swjećenjo swjećow f czěczi swj. Blažija a žohnowanjo schjow.
 - We Radworju měsacžna njedžela bratstwa Jězusoweje smjertneje styšnosće za wu-prošenjo zbožnje smjertce.
- Psichis p.: Radwořke bratstwo „Jězusoweje smjertneje styšnosće“ džerži zjawnu zhromadnu cyrkwinšku pobožnosć:
- kóždu pjatk rano,
 - kóždu přěnju njedželu měsaca popoldnju,
 - kóždu njedželu po swjich dnach popoldnju,
 - njedželu po swjich duchach a pjatu njedželu pošta, na kotrymajž dnomaj je dospolny wotpuř.
25. Swjaty džěń z předowanjom.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Přěni běrtk 5. febr. dop. 10 h. 29 m.
- ☺ Polny měsacž 12. febr. wječor 8 h. 28 m.
- ☾ Posledni běrtk 21. febr. rano 1 h. 4 m.
- ☾ Mlody měsacž 28. febr. rano 4 h. 37 m.

III. Wjedro po měsáčkowym přem.

5. febr. pschinješe zymne wětrny. Duje-li 12. febr. wěřit z potnocy, budže rjenje, jeli pak z poldnja abo wječora, mamy desčez abo sněh wocžatowacž. 21. a 28. febr. budže zymne; křiba zo džěń předy wěřit z poldnja duje, tak wjeljel so na mite dny.

IV. Spomnjenja hódne dny.

- Přěni termin kralowškich dawkow.
- Wuzwolny džěń Joho Swjatoćeže bamža Leona XIII. (1878).

V. Domjace přispomnjenja.

1892. Měrc,

nalětní,

ma 31 dnov.

Dny.	Porjedsjena protyka.	☉		Měsěc znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	šhom. h. m.		šhadž. h. m.	šhom. h. m.
1 Wutora	Albin, b.	6 48	5 38		8 2	9 0
2 Srjeda	†*Popjel. srjed.	6 46	5 40		8 18	10 28
3 Šchwórtf	*Runigunda, kn.	6 44	5 42		8 37	11 55
4 Pjatt	†*Kazimir, kr.	6 41	5 44		8 59	dop.
5 Sobota	*Gerazim, p.	6 39	5 46		9 27	1 20

1. njeđzela pošta (Invocavit). Seč.: Djabol Jězusa špnytuje. Mat. 4, 1—11.

6 Mjeđzela	Fridolin, a.	6 37	5 47		10 6	2 40
7 Póndzela	*Domasch A.	6 35	5 48		10 56	3 48
8 Wutora	*Jan w. Boh., w.	6 33	5 50		11 58	4 41
9 Srjeda	†*Francisk., wud.	6 31	5 52		pop.	5 21
10 Šchwórtf	*40 m. w Seb.	6 29	5 54		2 22	5 50
11 Pjatt	†*Kozina, m.	6 26	5 55		3 35	6 12
12 Sobota	*Grjehoř W., b.	6 24	5 57		4 47	6 28

2. njeđzela pošta (Reminiscere). Seč.: Pšchetrastjenjo na Taborje. Mat. 17, 1—9.

13 Mjeđzela	Eufrazija, f. ☺	6 22	5 59		5 57	6 42
14 Póndzela	*Mathilda	6 19	6 1		7 6	6 54
15 Wutora	*Longin, stotn.	6 17	6 3		8 14	7 6
16 Srjeda	*Horibert, b.	6 15	6 4		9 23	7 18
17 Šchwórtf	*Patricius, b.	6 13	6 5		10 33	7 32
18 Pjatt	†*Cyrill Ser., b.	6 11	6 7		11 45	7 48
19 Sobota	*Šó z e f zařt., Š.	6 9	6 9		dop.	8 7

3. njeđzela pošta (Oculi). Seč.: Jězus wuhna žłoho ducha. Łuf. 11, 24—29.

20 Mjeđzela	Ruthbert, biskop	6 6	6 10		12 57	8 34
21 Póndzela	*Benedikt, abt ☺	6 4	6 12		2 7	9 12
22 Wutora	*Oktavian, d. m.	6 2	6 14		3 9	10 4
23 Srjeda	*Wiktoria a tow.	5 59	6 15		4 1	11 10
24 Šchwórtf	*Gabriel, arcj.	5 57	6 17		4 39	pop.
25 Pjatt	*Přizj. s. M.	5 55	6 18		5 8	1 55
26 Sobota	Šaschtal, martr.	5 53	6 20		5 30	3 25

4. njeđzela pošta (Laetare). Seč.: Nášćenjo 5000 muži. Jan. 6, 1—15.

27 Mjeđzela	Rupert, bisk.	5 51	6 21		5 48	4 55
28 Póndzela	*Guntram, f. ☺	5 49	6 23		6 5	6 25
29 Wutora	*Wiktoria, mart.	5 46	6 25		6 21	7 56
30 Srjeda	*Quirin, martr.	5 44	6 27		6 39	9 27
31 Šchwórtf	*Walbina, kn., m.	5 42	6 28		6 59	10 58

I. Cyrkwinska protyka.

1. Popołdnju zdali so wšchitta pycha z wolta-rjow. Zafazanjo kwałnych wjelelow.
2. Popjelna srjeda. Cyrkwinski swjaty džen; do Božeje mšče swjećenjo popjela a potrucheno z nim. Połny póst, t. r. za džen jedyntróčne dospołne nášćenjo z wostajenjom mšajnych jěđžow. Tajki póst je tudy z †* woznamjenjeny. Započatt šchtyrcyčidno wštoho pošta a jutrowneje špowjedže.
3. Woloženy póst, t. r. za džen jedyntróčne dospołne nášćenjo z dowolnošču mšajnych jěđžow. Tajki póst maja z wurzaczom njeđzel wšče dny 40dnowštoho pošta, na kotrychž połny póst njeje, dale soboty wo suchich dnach a wigilije pšched swjatkami, pšched swjedženjemi: swjateju Pětra a Pawola, swj. Marije donjebjeswazča a wšchěch Swjatech. Tónle póst je tudy z * woznamjenjeny.
6. W Drjeđždanach w dwórškej cyrkwi dopołdnja w 1/2 9 hodž. serbske kemsche z přėdowanjom.
9. a 11. Póst suchich dnov (kwatember). Połny póst.
19. Cyrkwinski swjaty džen.
25. Pšchitazaný swjaty džen.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Přėni bėrtik 5. měrcu wječor 8 h. 4 m.
- ☺ Połny měsačk 13. měrcu pop. 1 h. 45 m.
- ☾ Posledni bėrtik 21. měrcu wječor 6 h. 6 m.
- ☺ Młohy měsačk 28. měrcu pop. 2 h. 7 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

5. měrcu wobředžbuj wěřik; hdyž z połnocy duje, budže 8 dnov rjenje, hdyž z połdnja abo wječžora, zmejeny desčez abo řneh. Połny měsačk pšchinješe mile wjedro, jeli 12. měrcu wěřik z połdnja duje; hewak budže žyma. Budže-li wětr 21. měrcu z połnocy abo wječžora, budže pšchodne dny rjenje, jeli pař z połdnja abo křótkoho wječžora, budže desčezowacz. Wot 28. měrcu pšcheměnate.

IV. Spomnjenja hódne dny.

2. Narodny džen Š. Swj. kamža Leona XIII. (1810).
20. Rano w 4 hodž. započatt našćezja. Džen a nóc šo runataj.
31. Přėni termin krajneje renty.

V. Domjace přispomnjenja.

1892. Apryl,

jutrownik,

na 30 dnów.

Dny.	Porządzena protyka.	☉		Dzień i noc	☾	
		śhādż. h. m.	thow. h. m.		śhādż. h. m.	thow. h. m.
1 Piątek	†* Hugo, b.	5 39	6 30	☀	7 25	dop.
2 Sobota	* Franc P., w.	5 37	6 32	☀	8 0	12 24

5. niedzela posta (Judica). Scż.: Żidza chędża Jezusa kamjenjowacz. Jan. 8, 46—59.

3 Niedzela	Richard, b.	5 35	6 33	☀	8 74	1 40
4 Póndzela	* Jsidor, b., w.	5 33	6 34	☀	9 74	2 40
5 Wutora	* Wincenc F., w.	5 31	6 36	☀	10 57	3 24
6 Erjeda	* Sixtus, bż.	5 28	6 38	☀	pop.	3 56
7 Schtwórtk	* Herm. Józ., w.	5 26	6 40	☀	1 24	4 19
8 Piątek	†* 7 bol. J. M.	5 24	6 41	☀	2 37	4 37
9 Sobota	* Marija Kl.	5 22	6 43	☀	3 47	4 51

6. niedzela posta (Palmarum). Scż.: Jezus cęhnuje swjatocżuje do Jeruzalema. Mat. 21, 1—9.

10 Niedzela	Bołmonczka	5 19	6 45	☀	4 55	5 4
11 Póndzela	* Leo w., bż.	5 17	6 47	☀	6 4	5 15
12 Wutora	* Julius I., bż.	5 15	6 48	☀	7 12	5 27
13 Erjeda	* Hermenegild, f.	5 13	6 49	☀	8 23	5 40
14 Schtwórtk	†* Zelen. schtw.	5 11	6 51	☀	9 35	5 54
15 Piątek	†* Wulki piątek	5 9	6 53	☀	10 48	6 12
16 Sobota	†* Jutr. sobota	5 7	6 54	☀	11 58	6 37

Jutry. Scż.: Jezus wot mormych stanje. Mark. 16, 1—7.

17 Niedzela	Jutrownička	5 5	6 56	☀	dop.	7 9
18 Póndzela	Jutr. póndż.	5 2	6 58	☀	1 3	7 54
19 Wutora	Jutr. wutora	5 0	6 59	☀	1 57	8 55
20 Erjeda	Theotim, m.	4 58	7 1	☀	2 39	10 7
21 Schtwórtk	Anselm, wcz.	4 57	7 2	☀	3 9	11 28
22 Piątek	† Soter a R., m.	4 55	7 4	☀	3 33	pop.
23 Sobota	Jurij, m.	4 53	7 6	☀	3 52	2 22

1. niedzela po jutrach, bëła niedzela abo mlode jutry (Quasimodogeniti). Scż.: Jezus so Domaškej zjewi. Jan. 20, 19—31.

24 Niedzela	Fidelis S.	4 50	7 7	☀	4 9	3 50
25 Póndzela	Mark, scż.	4 48	7 9	☀	4 25	5 19
26 Wutora	Klet., Mar., m.	4 46	7 10	☀	4 41	6 51
27 Erjeda	Anastafius, bż.	4 44	7 12	☀	4 59	8 23
28 Schtwórtk	Pawol w ksch., w.	4 42	7 14	☀	5 22	9 55
29 Piątek	† Petr, martr.	4 41	7 15	☀	5 54	11 19
30 Sobota	Katryna S., f.	4 39	7 16	☀	6 36	dop.

I. Cyrkwinska protyka.

2. Popołdnju so Boże martry a swjećata na woltarijad z sijalkowej plachtu zawěšćeja.
3. Niedzela cęrpjenja. W Radworju titularny swjećeni bratstwa „Jezusoweje smiertneje istknošće“ a dołpólny wotpušt.
8. Cyrkwinski swjaty dzeń.
10. Do Bożeje mišće swjećenjo bołminy a wobthad. Passion swj. Mateja.
12. Passion swj. Marka.
13. Passion swj. Lukafcha.
14. Cyrkwinski swjaty dzeń. Boža martra na wulkim woltariju z bëlej plachćicżtu zawěšćena. Tam a sem přenje swj. woprawjenje dzěczi. Po „Gloria“ zwjazanje zwonow. Po Božich žužbach wotkrwanjo woltarijow.
15. Boža martra na wulkim woltariju z cżornej plachćicżtu zawěšćena. Ceremonije. Wotkręzo a cęščezanje Jezusowoho swj. křižja. Předomanje. Boža mišča z wšchdypskežohnowanym woporom. Passion swj. Jana. Wobthad z Božim Cęšlom i Božomu rowej. Nęšchor.
16. Do Božeje mišće žohnowanjo wohenja, jutrowneje swěcy a kšćeńskeje wody. Pšchi „Gloria“ wotwjazanje zwonow. — Wječor Bože horjestačo.
17. Vidi aquam. Dołpólny wotpušt. Proceciony „Křižerjom“ w Křóčicach, Kulowje, Katicach, Njebjelečicach, Wotrowje a Radworju.
18. Wšchitżany swjaty dzeń.
19. Swjaty dzeń. Proceciony do Rózanta du.
23. Cyrkwinski swjaty dzeń.
25. Cyrkwinski swjaty dzeń. Přošiny wobthad.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Přeni bęrtk 4. apryla rano 7 h. 11 m.
- ☺ Połny mějacžk 12. apr. rano 7 h. 16 m.
- ☾ Posledni bęrtk 20. apr. rano 6 h. 50 m.
- ☼ Młody měiacžk 26. apr. w nocu 10 h 36 m.

III. Wjedro po męsačkowym přem.

Přenje sji niedzèle apryla budže měšfkojte a beščęzojte. Młody měiacžk pak wchynje rjany cżas.

IV. Spomnjenja hódne dnų.

1. Přeni termin dawta za wopalenisku pokladnicu. — 23. Narodny dzeń J. M. krala Alberta. (1828.) — 25. Dowolenjo křasnych wšćelow. — 30. Přeni termin dothodnoho dawta.

V. Domjace přispomnjenja.

1892. Meja,

róžovník,

ma 31 dnov.

Dny	Porjedžena protyka.	☉		Měsíce znamjen.	☾	
		škadž. h. m.	řhov. h. m.		škadž. h. m.	řhov. h. m.
2. njeđzela po jutrah (Misericordias). <i>Scž.</i> : Dobry paštr. Jan. 10, 11—16.						
1. Njeđzela	Šil. a. Jafub, j.	4 37	7 18		7 33	12 29
2. Póndžela	Athanasij, w.	4 35	7 20		8 41	1 21
3. Wutora	Nam. f. řřch. D	4 33	7 21		9 55	1 58
4. Erjeda	Monika, w.	4 31	7 23		11 11	2 24
5. Šchtwórtk	Pius V., bž.	4 29	7 25		pop.	2 44
6. Pjatk	† Jan přch. f. wr.	4 27	7 26		1 36	3 0
7. Sobota	Stanisl., bisk., m.	4 26	7 28		2 45	3 12
3. njeđzela po jutrah (Jubilate). <i>Scž.</i> : Jězús rycži wo swojtm woteńdženju. Jan. 16, 16—22.						
8. Njeđzela	Zakitarřt. f. Józ.	4 24	7 30		3 53	3 24
9. Póndžela	Grjeh. z N., b.	4 23	7 31		5 2	3 35
10. Wutora	Antonius, b.	4 21	7 32		6 11	3 48
11. Erjeda	Mamert, b. ☺	4 20	7 34		7 23	4 1
12. Šchtwórtk	Pauřrac, m.	4 18	7 36		8 36	4 18
13. Pjatk	† Servac, m.	4 16	7 37		9 49	4 40
14. Sobota	Bonifac, m.	4 14	7 39		10 56	5 11
4. njeđzela po jutrah (Cantate). <i>Scž.</i> : Jězús lubi Ducha swjatoho. Jan. 16, 5—14.						
15. Njeđzela	Jřidor, ról.	4 13	7 40		11 55	5 52
16. Póndžela	Jan Nep., m.	4 11	7 42		dop.	6 47
17. Wutora	Pařchal Bařl., w.	4 10	7 43		12 41	7 56
18. Erjeda	Benancij, mart.	4 9	7 45		1 14	9 13
19. Šchtwórtk	Pětr Celest., w. ☾	4 8	7 46		1 39	10 36
20. Pjatk	† Bernhard, S.	4 7	7 47		1 59	pop.
21. Sobota	Felix R., w.	4 5	7 48		2 15	1 24
5. njeđzela po jutrah (Rogate). <i>Scž.</i> : Jězús napomina f modlenju. Jan. 16, 23—30.						
22. Njeđzela	Julija, f.	4 4	7 50		2 29	2 49
23. Póndžela	Defiderij, bž.	4 2	7 51		2 44	4 17
24. Wutora	S. M. pomoc. řřch.	4 1	7 53		3 1	5 47
25. Erjeda	Grjehoř VII., bž.	4 0	7 54		3 22	7 19
26. Šchtwórtk	Božestpěćo ☉	3 59	7 55		3 48	8 49
27. Pjatk	† Wadlena z Pař.	3 57	7 57		4 25	10 8
28. Sobota	Hamřchtyn Kant.	3 56	7 58		5 16	11 11
6. njeđž. po jutrah (Exaudi). <i>Scž.</i> : Duch Šwjath, počojcžet. Jan. 15, 26—16, 4.						
29. Njeđžela	Theodosija, m.	3 55	7 59		6 20	11 56
30. Póndžela	Ferdin. III., kr.	3 54	8 0		7 35	dop.
31. Wutora	Angela M., f.	3 53	8 1		8 53	12 27

I. Cyrkwinska protyka.

- Šwjaty džen z předomanjom. Rano w 6 h. wotřhad procesiona z Křrófjezic do Šilipsdorfa; w 5 hodž. Woža mřřcha. — W šerbskej cyrkwi w Budyřřchinje titularny šwjedžen Šwobojneje Jednoty f čřěřci šwjateje Marije, Macřerje dobreje radny a wotpuřt.
- Šwjaty džen.
- 23., 24. a 25. Wobřhadny řřchizownoho tydženja.
26. Přichřazany šwjaty džen. Po řřčenju řđalenjo horjeřřačřa, jutrownje řwěch a zawěřřenoho řřchizřa.
29. W Drježdžanach wo dwóřřkej cyrkwi dopořđnja 1/29 hodž. šerbske řemřře z předomanjom.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Přěni běřřtk 3. meje wječor 8 h. 1 m.
- ☺ Pořny mějacřř 11. meje w nočy 11 h. 48 m.
- ☾ Pořledni běřřtk 19. meje pop. 3 h. 42 m.
- ☉ Mětohy mějacřř 26. meje rano 6 h. 39 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

Wot 3. meje budže cyly tydžen řjenje, řđbž wěřřtk z pořnočy abo wječora duje, řđbž pař z pořđnja abo řřóřřoho wječora, budže řěřčř. 11. meje je řřany džen, 19. pař řřchēměnjaty. Za 26. meju přichřřet wěřřtk řěřčřřtk.

IV. Špomnjenja hódne dny.

- Wapora.
11. Zadžmřřčo mějacřřa.

V. Domjace přřpomnjenja.

1892. Junij,

imažnit,
na 30 dnov.

Dny.	Porjedbena protyka.	☉		Mesečne znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 Erjeda	Juwenc,	3 53	8 2	☿	10 9	12 49
2 Šhtwórtk	Marcellin, m. ☽	3 52	8 3	♄	11 22	1 6
3 Pjatt	† Paula, m.	3 51	8 4	♄	pop.	1 20
4 Sobota	* Fr. Karracc, w.	3 50	8 5	♄	1 42	1 32

Šwjatki. Ščž.: Šhtóž Boha lubnje, joho kážnje dopjelnja. Jan. 14, 23—31.

5 Mjedžela	Swjatkown.	3 50	8 6	♄	2 50	1 44
6 Póndžela	Swjatk. p.	3 49	8 7	♄	4 0	1 55
7 Wutora	Šwjatf. wut.	3 49	8 8	♄	5 10	2 8
8 Erjeda	†* Wilhelm, b.	3 48	8 9	♄	6 23	2 24
9 Šhtwórtk	Prim. a F., m.	3 48	8 10	♄	7 36	2 45
10 Pjatt	†* Marhat, fr. ☺	3 47	8 11	♄	8 47	3 11
11 Sobota	* Barnabaš, j.	3 47	8 11	♄	9 49	3 49

1. nježela po šwjatkach. Ščž.: Jezus wupóšćela japošćitow. Mat. 28, 18—20.

12 Mjedžela	Najswj. Troj.	3 47	8 12	♄	10 40	4 40
13 Póndžela	Anton P., w.	3 46	8 13	♄	11 16	5 46
14 Wutora	Vasilij, w., b.	3 46	8 13	♄	11 43	7 1
15 Erjeda	Witus, m.	3 46	8 14	♄	dop.	8 23
16 Šhtwórtk	Bože Čelo	3 46	8 14	♄	12 4	9 46
17 Pjatt	† Montan, m. ☾	3 46	8 15	♄	12 22	11 9
18 Sobota	Mark. a M., m.	3 46	8 15	♄	12 37	pop.

2. nježela po šwjatkach. Ščž.: Wulfa wječer. Lut. 14, 16—24.

19 Mjedžela	Juliana F., f.	3 46	8 16	♄	12 51	1 55
20 Póndžela	Silverius, bž.	3 46	8 16	♄	1 6	3 21
21 Wutora	Aloufius G., w.	3 46	8 16	♄	1 24	4 50
22 Erjeda	10,000 woj.	3 46	8 17	♄	1 47	6 20
23 Šhtwórtk	Dořh. Bož. Čž.	3 46	8 17	♄	2 18	7 43
24 Pjatt	M. f. Jana f. ☉	3 46	8 17	♄	3 1	8 53
25 Sobota	Wilhelm, a.	3 47	8 17	♄	4 0	9 47

3. nježela po šwjatkach. Ščž.: Žhubjena wowca. Lut. 15, 1—10.

26 Mjedžela	Jan a Paw., m.	3 47	8 17	♄	5 10	10 25
27 Póndžela	Ladislaw, f.	3 47	8 17	♄	6 29	10 51
28 Wutora	* Leo II, bž.	3 48	8 17	♄	7 48	11 10
29 Erjeda	Pétr a P., j.	3 48	8 17	♄	9 4	11 26
30 Šhtwórtk	Wop. f. Pawoła	3 49	8 16	♄	10 17	11 39

I. Cyrkwinska protyka.

3. Nono 1/2 6 h. wotřhad procesiona z Wotrowa do Krupki, w 5 hodž. Boža mřcha.
4. Sobota přched šwjatkami. Wigilny (woloženy) póst. Wobnowjenjo dupy.
6. Přchifazany swjaty džen.
7. Swjaty džen. Procesiony do Róžanta du.
- 8., 10. a 11. Póst řuchich dnov (kwatember).
8. a 10. Polny póst (jedynkróćnje nashćenjo a zdžerženjo mjařnych ředžow).
11. Woloženy póst. — Přchipořdnju tónc jutrownoho ř. woprawjenja.
12. Asperges me.
16. Přchifazany swjaty džen ze řwjećenjom přchěž 8 dnov. Šwjedženři wotřhad z Božim Čželom ř řchřřjom wotřatam. — Tež swjaty džen ř. Benna, patrona dišcežy a řerbřřtořo kraja.
23. Cyrkwinski swjaty džen. Popořdnju wotřhad z Božim Čželom.
24. Swjaty džen. — Tež řěž. najř. Wutrobny.
28. Wigilny póst.
29. Přchifazany swjaty džen. Dořpólny wotřpust dla řchěžčanřeje wučžby.

II. Měšačkowe přeměnenja.

- ☽ Přeni běrtřk 2. junija dop. 10 h. 41 m.
- ☉ Polny měřacžk 10. jun. pop. 2 h. 22 m.
- ☾ Pořledni běrtřk 17. junija wječřor 9 h. 50 m.
- Mřobny měřacžk 24. jun. pop. 2 h. 56 m.

III. Wjedro po měšačkowym přem.

2. junija hřozh z wjele deřchěžom. 10. t. m. budže přchēmēnjate. 17. junija wotředžbuj wēřřřř: duje-li z polnočy abo wječřora, budže 8 dnov řjenje, je-li pak z poldnja abo křóřřtořo wječřora, budže runje tař dořho deřchěžojte. 24. t. m. přchēmēnjate.

IV. Spomunjenja hódne dny.

20. W nočy w 12 hodž. započatř řčžza. Naj-dřěřřřř džen z najřřřřřřřř nocu.
27. Šřdom řpancow.
30. Dřuřř termin křajneje renty.

V. Domjace přřpomunjenja.

1892. Julij,

pražnit,
ma 31 dnów.

Dny	Porzeczona protyka.	☉		Miejsce znamien.	☾	
		sthadż. h. m.	thow. h. m.		sthadż. h. m.	thow. h. m.
1 Piątek	† Theobald, pust.	3 50	8 16	♊	11 28	11 50
2 Sobota	Dom. s. Mar. ☽	3 51	8 16	♊	pop.	o op.
4. niedzela po swjatkach. Scz.: Bohaty popad rybom. Lut. 5, 1—11.						
3 Niedzela	Droha frej Jěz.	3 51	8 15	♊	1 45	12 2
4 Póndzela	Prokop, abt	3 52	8 15	♋	2 56	12 14
5 Wutora	Cyrill a Meth.	3 53	8 14	♋	4 8	12 29
6 Erjeda	Dominiła, m.	3 54	8 14	♋	5 21	12 48
7 Shtwórtk	Bulcheria, f.	3 55	8 13	♋	6 32	1 12
8 Piątek	† Kilian, m.	3 56	8 13	♋	7 38	1 45
9 Sobota	Beronika, f.	3 57	8 12	♋	8 33	2 32
5. niedzela po swjatkach. Scz.: Sprawnošč farizejow. Mat. 5, 20—24.						
10 Niedzela	Rufina, 7 br., ☺	3 58	8 11	♋	9 16	3 33
11 Póndzela	Brikciusz, m.	3 59	8 10	♋	9 46	4 48
12 Wutora	Jan Gualb., a.	4 0	8 10	♋	10 9	6 9
13 Erjeda	Anaklet, b., m.	4 1	8 9	♋	10 27	7 33
14 Shtwórtk	Bonavent., w.	4 2	8 8	♋	10 43	8 58
15 Piątek	† Hendrich II., f.	4 3	8 7	♋	10 58	10 21
16 Sobota	S. Mar. Karm.	4 4	8 6	♋	11 13	pop.
6. niedzela po swjatkach. Scz.: Nasyćenjo 4000 muži. Mark. 8, 1—9.						
17 Niedzela	Alexij, w. ☾	4 5	8 5	♋	11 29	1 7
18 Póndzela	Kamill L., w.	4 6	8 4	♋	11 49	2 33
19 Wutora	Vincenc P., w.	4 8	8 3	♋	dop.	4 0
20 Erjeda	Marhata, m.	4 9	8 2	♋	12 16	5 23
21 Shtwórtk	Pragedez, f.	4 10	8 1	♋	12 54	6 38
22 Piątek	† Mar. Madl.	4 12	8 0	♋	1 45	7 38
23 Sobota	Apollinar, b.	4 13	7 58	♋	2 50	8 21
7. niedzela po swjatkach. Scz.: Profetowje we wonoczich draščach. Mat. 7, 15—21.						
24 Niedzela	Chryština, f. ☉	4 15	7 57	♋	4 6	8 52
25 Póndzela	Jakub, jap.	4 16	7 56	♋	5 25	6 14
26 Wutora	Hana, m. s. M.	4 17	7 55	♋	6 44	9 31
27 Erjeda	Pantaleon, m.	4 18	7 54	♋	7 59	9 44
28 Shtwórtk	Nazar, m.	4 19	7 52	♋	9 11	9 57
29 Piątek	† Martha, f.	4 21	7 50	♋	10 20	10 8
30 Sobota	Abdona, Sen., m.	4 22	7 49	♋	11 30	10 20
8. niedzela po swjatkach. Scz.: Njesprawny nutnicar. Lut. 16, 1—9.						
31 Niedzela	Ignac Woj. ☽	4 24	7 47	♋	pop.	10 33

I. Cyrkwinska protyka.

2. Swjaty dzeń. Processiony do Róžanta du.
5. Cyrkwinski swjaty dzeń.
13. Po starej Mišchnjanskej protyce Marhaty.
16. Swjedzeń stapulira.
20. Cyrkwinski swjaty dzeń.
22. Swjaty dzeń. Kermuřcha w Šchpitalu.
25. Swjaty dzeń.
26. Cyrkwinski swjaty dzeń.
31. Rano 1/26 hodż. wotřhad processiona z Budyřčina do Rumburka.

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Přeni bértlk 2. julija rano 3 h. 3 m.
- ☺ Počny měšacžk 10. jul. rano 2 h. 33 m.
- ☾ Posledni bértlk 17. jul. rano 2 h. 37 m.
- ☉ Měsoby měšacžk 24. jul. rano 12 h. 20 m.
- ☽ Přeni bértlk 31. jul. wječor 8 h. 35 m.

III. Wjedro po měsačkowym přem.

We přenjeji počocy julija pšchihotuj so na zymne deszcziki. 24. budže rjenje. Wo 31. jul. plačzi tořamo, na cžož im cže za 17. junij fedźbnoho ščimik.

IV. Spomnjenja hódne dny.

23. Zapoczatk pšyczich dnów.

V. Domjace přispomnjenja.

1892. August,

južene,

ma 31 dnov.

Dny.	Porjedadna protyka.	☉		Mesečne znamen.	☾	
		šhadž. h. m.	šhov. h. m.		šhadž. h. m.	šhov. h. m.
1 Póndžela	Pětr w rječ.	4 26	7 46		1 52	10 50
2 Wutora	Alfons z L., wcz.	4 27	7 44		3 4	11 11
3 Erjeda	N. f. Schczep.	4 29	7 42		4 16	11 41
4 Schtwórtk	Dominik, w.	4 30	7 41		5 24	dop.
5 Pjatk	† S. Marj. n. šn.	4 31	7 40		6 24	12 21
6 Sobota	Pšchetr. Rhr.	4 32	7 38		7 12	1 16

9. njedžela po swjatkach. Sez.: Jezus plača na Jeruzalem. Luf. 19, 41—47.

7 Njedžela	Matusch, b.	4 34	7 36		7 47	2 27
8 Póndžela	Larguš, m. ☺	4 36	7 34		8 13	3 48
9 Wutora	Rhétan, w.	4 37	7 32		8 33	5 14
10 Erjeda	Lawrjenc, m.	4 39	7 30		8 50	6 39
11 Schtwórtk	Susanna, f., m.	4 41	7 28		9 5	8 4
12 Pjatk	† Klara, f.	4 42	7 26		9 19	9 29
13 Sobota	* Hippolit, m.	4 44	7 24		9 35	10 56

10. njedžela po swjatkach. Sez.: Farizej a cionik w templu. Luf. 18, 9—14.

14 Njedžela	Euseb., mész.	4 46	7 22		9 54	pop.
15 Póndžela	D. n. w. s. M. ☾	4 47	7 21		10 18	1 48
16 Wutora	Gyacinth. mész.	4 48	7 19		10 51	3 12
17 Erjeda	Joach., n. f. M.	4 50	7 17		11 37	4 30
18 Schtwórtk	Helena, f.	4 51	7 15		dop.	5 32
19 Pjatk	† Ludwik, b.	4 53	7 13		12 37	6 19
20 Sobota	Bernard, w.	4 55	7 11		1 48	6 53

11. njedžela po swjatkach. Sez.: Jezus wuhoji hluchoněmeho. Mark. 7, 31—37.

21 Njedžela	J. Franc. w Gh.	4 56	7 9		3 6	7 18
22 Póndžela	Timothej, m. ☉	4 58	7 7		4 25	7 36
23 Wutora	Fil. Ben., w.	5 0	7 5		5 42	7 51
24 Erjeda	Bartrom, jap.	5 1	7 3		6 55	8 3
25 Schtwórtk	Ludwik, f.	5 2	7 1		8 5	8 15
26 Pjatk	† Sebald, w.	5 4	6 59		9 16	8 26
27 Sobota	Józef Kal., w.	5 5	6 57		10 25	8 39

12. njedžela po swjatkach. Sez.: Mitosežiny Samaritan. Luf. 10, 23—37.

28 Njedžela	August, b., wcz.	5 7	6 54		11 35	8 54
29 Póndžela	Jan křch. sežaty	5 9	6 52		pop.	9 12
30 Wutora	Roza Lim. kn. ☽	5 10	6 50		1 59	9 37
31 Erjeda	Raimund N., w.	5 12	6 48		3 10	10 12

I. Cyrkwinska protyka.

2. W křochtrje Marijnej Swězdže a w Rum-burku dospołny wotpušk „Porciunkula“.
7. Cyrkwinski swjaty džen.
10. Swjaty džen.
13. Wigilny pšit.
15. Pšichazany swjaty džen. Do Božeje mšče swjećenjo zelow.
20. W křochtrje Mar. Swězdže dospołny wotpušk.
21. W Radworju fermuška. W Brunowje dospołny wotpušk.
24. Swjaty džen. W Njehjelečicach dospołny wotpušk brastitwa f. Božjana.

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☺ Połny měsacžk 8. aug. pop. 12 h. 47 m.
- ☾ Posledni bértik 15. aug. rano 7 h. 27 m.
- ☉ Młody měsacžk 22. aug. dop. 11 h. 48 m.
- ☽ Přeni bértik 30. aug. pop. 2 h. 18 m.

III. Wjedro po měsaczkowym přem.

Połny měsacžk pšichwabi wjele desčca; tež 15. budže wětr a desčca. Młody měsacžk zmeje jo w auguće po połnym. Poslednje dny budže picheměnjate wjedro.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Drugi termin kralowškich dawkow.
23. Kónc pšecžich dnov.
25. Mjening J. Mik. biskopa Lubwika.
28. Wuzwolny džen Budyšštoho tachanta Lubwika (1890).

V. Domjace přispomnjenja.

1892. Sept., póznjeńc, ma 30 dnów.

Dny.	Porzędżena protyka.	☉		☽ Anamjen.	☾	
		śhadż. h. m.	řhow. h. m.		śhadż. h. m.	řhow. h. m.
1	Schtwórtk Egidij, a.	5	13 6 46	☽	4 13	10 59
2	Pjatt † Schczępan, ł.	5	14 6 44	☽	5 5	dop.
3	Sobota Serapija, ł., m.	5	16 6 42	☽	5 45	12 3

13. njeđzela po swjatkach. Scż.: 10 wusadni. Łuf. 17, 11—19.

4	Njeđzela Jandžel. pęst.	5	18 6 39	☽	6 14	1 20
5	Póndzela Sawrij. Juřt.	5	19 6 37	☽	6 36	2 44
6	Wutora Albin, b. ☺	5	21 6 35	☽	6 53	4 11
7	Srjeda Regina, ł.	5	23 6 32	☽	7 9	5 39
8	Schtwórtk Nar. s. Mar.	5	24 6 30	☽	7 25	7 7
9	Pjatt † Gorgon, m.	5	26 6 28	☽	7 41	8 35
10	Sobota Mikł. Ł., męřch.	5	27 6 26	☽	7 59	10 4

14. njeđzela po swjatkach. Scż.: Ničtő njemőże dwęmaj knęzomaj řkuzić.
Mat. 6, 24—33.

11	Njeđzela Mjeno ř. Mar.	5	28 6 24	☽	8 21	pop.
12	Póndzela Guido, w.	5	30 6 22	☽	8 51	1 1
13	Wutora Matern biskop ☽	5	32 6 20	☽	9 32	2 22
14	Srjeda Pow. ř. řřch.	5	33 6 17	☽	10 28	3 30
15	Schtwórtk Mikomedę, m.	5	35 6 15	☽	11 37	4 21
16	Pjatt † Korn., Cypr.	5	37 6 12	☽	dop.	4 57
17	Sobota Zacż. bł. ř. řr.	5	38 6 10	☽	12 52	5 23

15. njeđzela po swjatkach. Scż.: Młodżenc w łaimje. Łuf. 7, 11—16.

18	Njeđzela 7 bol. ř. Mar.	5	40 6 7	☽	2 10	5 42
19	Póndzela Januar, m.	5	42 6 5	☽	3 27	5 58
20	Wutora Eufstachij martr.	5	43 6 3	☽	4 40	6 11
21	Srjeda †* Matej, j. ☺	5	44 6 1	☽	5 52	6 22
22	Schtwórtk Mauric, m.	5	46 5 59	☽	7 2	6 34
23	Pjatt †* Ihekla, ł.	5	47 5 57	☽	8 12	6 45
24	Sobota * S. M. wuf. jat.	5	49 5 54	☽	9 23	6 59

16. njeđzela po swjatkach. Scż.: řężus wuřtrowi wodufawořo.
Łuf. 14, 1—11.

25	Njeđzela Viktor, m.	5	51 5 52	☽	10 34	7 16
26	Póndzela Juřtina, m.	5	53 5 50	☽	11 46	7 37
27	Wutora Koř., Dam., m.	5	54 5 47	☽	pop.	8 7
28	Srjeda Wjacł., m.	5	56 5 45	☽	2 2	8 48
29	Schtwórtk Michał, arcj. ☽	5	57 5 43	☽	2 58	9 44
30	Pjatt † Hieron., męřch.	5	58 5 41	☽	3 42	10 54

I. Cyrkwinska protyka.

4. Cyrkwinski swjaty dżen.
5. Rano w 1/2 6 wotřhad processiona z Kóřčtra Mar. Ğwęzdy do Krupki. W 5 hodż. Woża mřcha.
8. Přichřazany swjaty dżen. Processiony do Róžanta dn.
11. Cyrkwinski swj. dżen. — Titularny swjedżen řerbřkeje cyrkwyje w Budyřchinje.
14. Cyrkwinski swjaty dżen.
18. Cyrkwinski swj. dżen.
21. Swjaty dżen.
21. a 23. Pořt řuchich dnów (quatember; poľny pořt).
24. Wolożeny pořt.
25. W Dnjeđżanach w dwóřřkej cyrkwi dopoľdnja 1/2 9 hodż. řerbřke řemřche z přędowanjom.
28. 3 Budyřčina dże procession do řilřpřdorřa. Rano w 5 hodż. Woża mřcha.
29. Swjaty dżen.

II. Męřackowe přemęnjnja.

- ☺ Poľny męřacżř 6. sept. wječřor 9 h. 57 m.
☽ Poředni bęřřř 13. sept. pop. 1 h. 39 m.
☽ Młodzy męřacżř 21. sept. rano 2 h. 6 m.
☽ Přęni bęřřř 29. sept. rano 7 h. 9 m.

III. Wjedro po męřackowym přem.

Polnőcne a wječřorne węřřřř řřched poľnym męřacżřtom přřchinjeřu řjany czař, poľdnřřche abo řrótko-wječřornřřche pař deřřchřřřřřřř. 13. a 21. sept. hrozj z wjele deřřchřřřřřřř. 29. přřchřřřřřřř węřřřř hřřchřřř wjacy deřřchřřř.

IV. Spomnjenja hődne dny.

7. Narodny dżen ř. Mik. biskopa Ludwika (1831).
22. Popoľdnju w 3 hodż. započřat nazhmy. Dżen a nőc řo rumataj.
30. Druři termin dořřhődnőřo dawta. řřecři termin řrajneje renty.

V. Domjace přřřpomnjenja.

1892. Oktob., winowe, ma 31 dnów.

Dny.	Porzeczona protyka.	☉		Najleſſe znamini.	☾	
		ſhadż. h. m.	ſhow. h. m.		ſhadż. h. m.	ſhow. h. m.
1 Sobota	Remigius, b.	6 05	39	☾	4 15	dop.

17. njeżdżela po ſwjatkach. Scż.: Najſwieżſza kaźnia w zaſonju. Mat. 22, 34—46.

2 Njeżdżela	Kożar. ſ. Mar.	6 25	36	☾	4 39	12 13
3 Póndżela	Józef z R., w.	6 35	34	☾	4 58	1 39
4 Wutora	Franc z Aſiſi, w.	6 55	32	☾	5 14	3 5
5 Erjeda	Blacid, m.	6 75	29	☾	5 29	4 33
6 Schtwórtk	Bruno, w. ☺	6 95	27	☾	5 44	6 2
7 Pjatk	† Mark, b.	6 105	25	☾	6 1	7 33
8 Sobota	Brigitta, w.	6 125	23	☾	6 22	9 6

18. njeżdżela po ſwjatkach. Scż.: Jėzus wuſtrowi wiėźniwoho. Mat. 9, 1—8.

9 Njeżdżela	Dionys, b., m.	6 135	21	☾	6 49	10 39
10 Póndżela	Franc B., w.	6 155	19	☾	7 27	pop.
11 Wutora	Gereon, m.	6 165	17	☾	8 19	1 22
12 Erjeda	Maxim., b. ☾	6 185	14	☾	9 25	2 20
13 Schtwórtk	Eduard, kr.	6 205	12	☾	10 41	3 2
14 Pjatk	† Kallist, bż.	6 225	10	☾	11 59	3 31
15 Sobota	Thereſija, knj.	6 245	8	☾	dop.	3 51

19. njeżdżela po ſwjatkach. Scż.: Kralowka kwaſna hoſejina. Mat. 22, 1—14.

16 Njeżdżela	Hawoł, a.	6 255	6	☾	1 16	4 6
17 Póndżela	Jadwiga, w.	6 275	4	☾	2 30	4 19
18 Wutora	Lukaſch, ſcż.	6 285	2	☾	3 41	4 31
19 Erjeda	Pėtr z A., w.	6 305	0	☾	4 51	4 42
20 Schtwórtk	Jan z R., w. ☾	6 324	58	☾	6 1	4 54
21 Pjatk	† Wórscha, m.	6 334	56	☾	7 10	5 6
22 Sobota	Rordula, ł., m.	6 354	53	☾	8 22	5 21

20. njeżdżela po ſwjatkach. Scż.: Jėzus wuſtrowi kralowſtoho ſyna. Jan. 4, 46—53.

23 Njeżdżela	Severin, b.	6 374	51	☾	9 35	5 41
24 Póndżela	Kaſael, arcj.	6 394	49	☾	10 46	6 8
25 Wutora	Kriſpin, m.	6 414	47	☾	11 53	6 44
26 Erjeda	Gwariſt, b.	6 424	46	☾	pop.	7 34
27 Schtwórtk	Florenc, ł.	6 434	44	☾	1 39	8 36
28 Pjatk	† Šm., Jud. ☾	6 454	42	☾	2 15	9 51
29 Sobota	Gufebija, ł.	6 474	40	☾	2 42	11 12

21. njeżdżela po ſwjatkach. Scż.: Njeſmilny wotrocż. Mat. 18, 23—35.

30 Njeżdżela	Theodorit, m.	6 494	38	☾	3 2	dop.
31 Póndżela	* Wolfgang, b.	6 514	36	☾	3 18	12 53

I. Cyrkwinska protyka.

2. Świedzien Kulowſteje wofady. — Prėni wotpuſt w Kulowje. W Radworju ſwiedzien poſweczenia cyrkwie a fermuſcha.
9. W Kulowje ſwiedzien poſweczenia cyrkwie, fermuſcha a drugi wotpuſt.
16. We Wotrowje a w ſłóſchtrje Marijnej Śwėzdzje fermuſcha.
21. Cyrkwinski ſwjaty dżen.
23. W Khróſcizcach ſwiedzien poſweczenia cyrkwie a fermuſcha.
28. Śwjaty dżen.
31. Wigilny poſt.

II. Mėſačkowe přemėnjenja.

- ☺ Połny mėſačk 6. okt. rano 7 h. 1 m.
- ☾ Poſledni bėrtk 12. okt. w noy 10 h. 27 m.
- ☼ Młody mėſačk 20. okt. wječzor 7 h. 14 m.
- ☾ Prėni bėrtk 28. okt. w noy 10 h. 16 m.

III. Wjedro po mėſačkowym přem.

Wofoto połnoho mėſačka budże pſchecy hiſcżce wėtſiſtoży a deſcżezojny czaſ. 12. okt. ſo wuwjedri a wotanje blėżſzy czaſ rjenje, jeli na młody mėſačk wėtſik z połnoy duje, hdyż pał z połbnja abo wječzora, je moke wjedro wėtſe. 28. okt. budże rjaný dżen.

IV. Spomnjenja hódne dny.

1. Drugi termin dawka za wopalenſku poſkadnicu.
29. Dżen naſtupjenja na trón Jožo Majeſtoſcże krala Alberta (1873).
30. We Wotkacach a w Kbanecach fermuſcha.

V. Domjace přispomnjenja.

1892. Novmb.,

nazymnit,
ma 30 dnov.

Dny.	Porjędzena protyka.	☉		Přebještě znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 Wutora	Wšitecy sw.	6 53	4 34		3 33	2 0
2 Erjeda	Wšehě řh. duřche	6 55	4 32		3 48	3 27
3 Šchwórtř	Hubert, biř.	6 56	4 30		4 3	4 55
4 Pjatt	† Karl B., m. ☺	6 58	4 28		4 22	6 28
5 Sobota	Zach. a řilžbj.	7 0	4 27		4 46	8 3

22. njeđzela po řwjattach. Šej.: Dařřki pjeněž. Mat. 22, 15—21.

6 Njeđzela	Leonhard, a.	7 14	26		5 18	9 36
7 Póndžela	Willibrord, b.	7 34	24		6 6	11 3
8 Wutora	4 řrón. martr.	7 54	22		7 9	pop.
9 Erjeda	Theodor, m.	7 74	21		8 24	1 0
10 Šchwórtř	Handrij A., w.	7 84	19		9 44	1 34
11 Pjatt	† Měrcžin, b. ☾	7 104	18		11 3	1 57
12 Sobota	Měrcžin, bž.	7 124	16		dop.	2 15

23. njeđzela po řwjattach. Šej.: řonopowe žorno. Mat. 13, 31—35.

13 Njeđzela	Stan. Kořt., w.	7 144	14		12 19	2 29
14 Póndžela	Livin, m.	7 154	13		1 31	2 40
15 Wutora	Herta, ř.	7 164	12		2 41	2 52
16 Erjeda	Othmar, a.	7 184	11		3 51	3 2
17 Šchwórtř	Řrjehoř, džiwěž.	7 204	10		5 1	3 14
18 Pjatt	† Otto, a.	7 224	8		6 11	3 29
19 Sobota	řilžbjeta, w. ☉	7 244	7		7 23	3 46

24. a poslednja njeđzela po řwjattach. Šej.: Zapuřćenjo řerufalema.
Mat. 24, 15—35.

20 Njeđzela	Felix z B., w.	7 254	6		8 35	4 10
21 Póndžela	Wopr. ř. Mar.	7 274	4		9 45	4 44
22 Wutora	Cecilija, ř., m.	7 294	3		10 47	5 30
23 Erjeda	Klimant, bž.	7 304	2		11 38	6 28
24 Šchwórtř	řan w. řřč., w.	7 314	2		pop.	7 38
25 Pjatt	† Řhatřna, ř.,	7 334	1		12 45	8 55
26 Sobota	Konrad, b.	7 344	0		1 7	10 15

1. njeđzela adventa. Šej.: řnamjenja přřed řudnym dnom. řuf. 21, 25—33.

27 Njeđzela	Řikafřus, b., m. ☽	7 363	59		1 24	11 37
28 Póndžela	Řreřcenc, m.	7 383	58		1 29	dop.
29 Wutora	řaturnin, b., m.	7 393	57		1 53	12 59
30 Erjeda	řandrij, řap.	7 413	56		2 6	2 23

I. Cyrkwinska protyka.

1. Pšřifazany řwjaty džei.
2. Čyrkwiniřři řwjaty džei.
6. W Radworju a řikulowje dořpolny wotpuřř „po mormwřř“. — W Nřebjelčřicah a Wacřonju wopomnjecžo pořřwjećenja čyrkwoje a řermuřřcha.
11. Šwjedžei Nřebjelčřanřkeje wojady.
13. W Budyřřinje w tachantřkeje čyrkwoi wopomnjecžo pořřwjećenja čyrkwoje a řermuřřcha.
20. W Řalbicah wopomnjecžo řwjećenja čyrkwoje a řermuřřcha.
23. W Budyřřinje řětne wopomnjecžo za řana Leiřentřitta, přerňojho řamořřtatnoho tachanta.
25. Šwjaty džei. — Šwjedžei Řalbicžanřkeje wojady.
27. Šřkóčenjo řwajnyř wjeřelom. — W Drežř džanah w dwóřřkeje čyrkwoi dořpolnja 1/2 9 h. řerbjřke řermřche z předomanjom.
30. Šwjaty džei.

II. Měřackowe přeměňjenja.

- ☺ Pořny měřacžř 4. nov. pop. 4 h. 39 m.
- ☾ Pořledni běřřřř 11. nov. dop. 10 h. 51 m.
- ☉ Młody měřacžř 19. nov. pop. 2 h. 9 m.
- ☽ Přerňi běřřřř 27. nov. dop. 11 h. 17 m.

III. Wjedro po měřackowym přem.

Pořny měřacžř řubi řjane wjedro. 11. nov. přřinje řymne wěřřř, 19. pař budže řjane a mřře. 27. nov. wocžatuj řymne wěřřř.

IV. Špomnjenja hódne dny.

4. řacžmicžo měřacžřa.
6. W řdžeri a řěřotřřř wřach wokolo Budyřřinja řermuřřcha.
13. W řuricah řermuřřcha.

V. Domjace přřpomnjenja.

1892. Dec.,

hodovník, ma 31 dnov.

Dny.	Porjedená protyka.	☉		Měsíc znamjen.	☾	
		šhadž. h. m.	řhov. h. m.		šhadž. h. m.	řhov. h. m.
1 Šchwórtk	Eligiš, b.	7 42	3 56		2 23	3 50
2 Pjatk	† Bibiana, ř., m.	7 44	3 55		2 43	5 22
3 Sobota	Franc Kav., w.	7 45	3 54		3 10	6 57

2. njeđzela adventa. Šeč.: Jan řeže ř řezuřej. Mat. 11, 2—10.

4 Njeđzela	Borbor, m. ☺	7 46	3 54		3 51	8 29
5 Póndzela	Pětr Řhr., b.	7 48	3 53		4 47	9 48
6 Wutora	Mikla w řch, b.	7 49	3 53		5 59	10 49
7 Erjeda	Ambrořij, b.	7 50	3 52		7 20	11 31
8 Šchwórtk	Nj. podj. s. M.	7 51	3 52		8 43	11 59
9 Pjatk	† Valeria, ř., m.	7 52	3 52		10 3	pop.
10 Sobota	Přch. laur. dom.	7 53	3 52		11 18	12 35

3. njeđzela adventa. Šeč.: Jan řwědčej wo řezuřu. Jan. 1, 19—28.

11 Njeđzela	Damař, bž. ☾	7 54	3 52		dop.	12 48
12 Póndzela	Epim., m.	7 55	3 52		12 30	12 59
13 Wutora	Lucija, ř., m.	7 56	3 52		1 39	1 10
14 Erjeda	†* Spiridion, b.	7 57	3 52		2 48	1 21
15 Šchwórtk	Řhryřtiana, řl.	7 58	3 52		3 59	1 35
16 Pjatk	†* Eufebij Ř., b.	7 59	3 52		5 11	1 52
17 Sobota	* Lazar, b.	8 0	3 52		6 23	2 14

4. njeđzela adventa. Šeč.: Jan přěduje pokuřu. Ľuf 3, 1—6.

18 Njeđzela	Ľj. ř. M. n. p. ☉	8 1	3 53		7 34	2 44
19 Póndzela	Nemeřij, m.	8 1	3 53		8 40	3 26
20 Wutora	Řhryřtian, m.	8 2	3 53		9 35	4 21
21 Erjeda	Domařřch, řap.	8 3	3 54		10 17	5 29
22 Šchwórtk	řlavian, m.	8 3	3 54		10 49	6 45
23 Pjatk	† Wiktorija, ř., m.	8 4	3 54		11 12	8 5
24 Sobota	* řad. a řěwa	8 4	3 54		11 31	9 25

Šeč. 1.: pařtřjo na poľu; řeč. 2.: pařtřjo přehi řřobju; řeč. 3.: započřřat řeč. ř. řana.

25 Njeđzela	Boři dč. n. J.	8 4	3 55		11 45	10 45
26 Póndzela	Řěpan, m. ☾	8 5	3 55		11 58	dop.
27 Wutora	řan, řap.	8 5	3 56		pop.	12 5
28 Erjeda	Řjew. dčěč.	8 5	3 57		12 27	1 28
29 Šchwórtk	Domařřch Ř., b.	8 5	3 58		12 44	2 54
30 Pjatk	† Rainer, b.	8 5	3 59		1 7	4 24
31 Sobota	řylveřter, bž.	8 5	4 0		1 39	5 54

I. Cyrkwinska protyka.

- 4 Ľhřkwinski řwjaty džeř.
- 6 Ľhřkwinski řwjaty džeř.
8. Přchřřazany řwjaty džeř. — W Řnlowje titu-
larny řwjedžeř řwj. Marijnowo řowařřtwa
řnjeřnow ř dospołnym wotpuřřom řa řobu-
řtawu. — W Budyřřinje w řerbřkej cyřkwi
dospołny wotpuřř.
14. a 16. Póřř řudchř dnov (quatember, poľny
póřř).
- 16.—24. W Řadworju wřředňu je po řutňach
„novena“ ř čzeřčej Maczerje Božeje.
17. Woloženy póřř.
21. řwjaty džeř.
24. Wigilny póřř (patoržica).
- 24.—25. Boža nóc, w poľnocy Boža mřřa.
25. Přchřřazany řwjaty džeř.
26. Přchřřazany řwjaty džeř. Póřřořnowanjo řitow.
27. řwjaty džeř. Po přědowanju póřřořnowanjo
a wudželenjo wina řwjatowo řana.
28. Ľhřkwinski řwjaty džeř.
31. řřakna wječřorna pobořřnořč řa dořonjane
řeto w Budyřřinje w řačřantřkej cyřkwi a
w Řadworju w 7 řodž. a w Řhřořčěčach
w 6 řodž.

II. Měsačkowe přěměňjenja.

- ☉ Poľny měřačřř 4. dec. rano 3 ř. 7 m.
- ☾ Pořředni běřřř 11. dec. rano 3 ř. 19 m.
- ☉ Młody měřačřř 18. dec. dop. 9 ř. 3 m.
- ☾ Přěři běřřř 26. dec. w nočy 10 ř. 12 m.

III. Wjedro po měsačkowym přěm.

4. a 11. decembra řněř a wěř. 18. dec. budže
deřčěč, řdž ř doľřowo wječřora duje, jeľ pař
ř ranja, budže řněř. 26. dec. řjenje.

IV. Spomňjenja řodue dny.

21. Řano w 9 řodž. započřřat řymř. Řaj-
řwóřřchř džeř ř najdeřřchřj noču.
24. Řatoržica.
31. Šchwóřřř termin řrajneje řentř.

V. Domjace přřspomňjenja.

Čas Božich službow w serbskej Łužicy a susodnych wosadach.

	Čas přechestupa Božich službow		Njedźele; f. dny			Džěławe dny			
	za nedźele a swj. dny.	za džěławe dny.	w zymje.	w lěće.	popoł. dnju.	načto.	w lěće.	w zymju.	w zymje.
Budyščin	tachantska serbska	1. apryla, 1. oktobra.	5 a 9	2		5 a 9		6 a 9	
Chróšćicy	1. nedź. po jutrach, 24. augusta.	1. nedź. po jutrach, po Michal. próždninach.	$\frac{1}{2}8$ a 9	$\frac{1}{2}1$					
Njebjelčicy	po 1. meje, po 29. septembru.		$\frac{1}{4}7$ a 9	$\frac{1}{4}6$ a 8	2	$\frac{3}{4}6$	$\frac{3}{4}7$	7	
Nadwoć	jutry, nedź. po 29. septbr.	nedź. po Michale, po jutrach.	9	8	$\frac{1}{2}2$	$\frac{1}{2}7, 7$	6	$\frac{1}{2}7, 7$	7
Kalbicy	jutry, 21. septembra.	jutry, 21. septembra.	9	8	2	6			7
Wotrow		1. meje, 1. oktobra.	6 a 9	5 a 8	2	7, $\frac{1}{2}7$	6	$\frac{1}{2}7, 7$	$\frac{1}{4}8, 8$
Ščpital			9		2	7	$\frac{1}{2}7$	7	$\frac{1}{2}8$
Marijna Hwězda .			9		2	$\frac{1}{4}7$		$\frac{1}{4}8$	
Róžant	jutry, 14. septembra.	po 1. oktobru, po jutrach.	$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{4}10$	$\frac{1}{2}2,$ $\frac{1}{2}3, 3$			6 a 7 a $\frac{3}{4}9$		
Baczoń	jutry, 1. nedź. po jutrach, 24. augusta.		6 a 9	5 a 9	2	$\frac{1}{4}7$		7	
Šajnicy	po jutrach, po Michale.		9	8	2				
Ždźer	1. meje, po 29. septembru.		9	8	$\frac{1}{2}2$				
Lubij			9						
Worflecy			$\frac{1}{2}8$		7, $\frac{1}{2}8$		$\frac{1}{2}8$		
Kulow		24. febr., jutry, nedź. po 4. sept., 1. nedź. nov.	5 a 8		2	$\frac{1}{2}6$ a $\frac{1}{4}8$	5 a $\frac{1}{4}7$	$\frac{1}{2}6$ a	6 a $\frac{1}{4}8$
Štanjnow			8 a $\frac{1}{4}10$ a	$\frac{1}{2}8$ a 9 a	$\frac{1}{2}3$	$\frac{1}{2}8$	7	$\frac{1}{2}8$	8
Na swj. Haninej Horje pola Lobendau-a			10						
Krupfa									
Georgsvalde			$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{2}10$	6 a 9	$\frac{1}{2}3,$ róčne časny a wigiltije 3	6 a 9		$\frac{1}{2}7$ a $\frac{1}{2}10$	
Filipsdorf			7, $\frac{1}{2}9$ a 10		$\frac{1}{2}3$	6 a 7		7 a 8	
Humburt	klóštyrska farsta	1. apryla, 1. novembra.	6, 7 a 9		$\frac{1}{2}2$ a 4	$\frac{1}{2}6, 6$ a 8		$\frac{1}{2}6, 6$ a $\frac{1}{2}8$	
			6 a $\frac{1}{2}9$		$\frac{1}{2}5$	6 a $\frac{1}{2}9$			
			7, $\frac{1}{2}9$ a $\frac{1}{2}10$		$\frac{1}{2}3$			$\frac{1}{4}8$	

Pšhisp.: Jutnje su w Budyschinje a w Khrósczicach rano w 5 hodžinach; w Radworju w $\frac{1}{2}$ 6 hodž.; w Kalbicach, w Róženicze a w Krupcy w 6 hodž.; w Georgswaldže w $\frac{1}{2}$ 7 a w Skanknowje w 7 hodž., ale jeno wšchědne dny. — W serbskej cyrkwi w Budyschinje na srjedach a pjatkach w posćeje we 8 rano. — W Radworju su na njepršifazanych swjatych dnach w léčže w 7 a w zymje w 8 hodž. kemsche. — W Kalbicach na pjatkach w posćeje w 8 rano. — We Wotrowje na małych swjatych dnach dopođnja we 8. — W Marijnej Swězdyje na sobotach rano 6, 7 a 8. — W Róženicze sobotu (pšchěz cyže léto z wumzaczom adventa) we 8. — W Baczonju su kóždu druhu a sčtwórtu njeđzelu a kóždu 2. swjaty džen rócžnych časow, w Zdžeri su kóždu přenju njeđzelu mēšaca, w Lubiju kóždu tšecžu a w Hajnicach kóždu druhu a sčtwórtu njeđzelu mēšaca Bože služby. — W Georgswaldže je kóždu 1. pjatf w mēšacu, w léčže $\frac{1}{2}$ 8 a w zymje w 6 wječor pobožnosť najš. Wutrobny Jezusoweje a w tydženju wšchěch khudych duchow kóždu wječor w 6 hodž. pobožnosť.

Mejski něšpor

je	na njeđzelach a pšhifazanych swj. dnach	wšchědne dny
Budyschin (serbski a němstfi po rjadu)	7	$\frac{1}{2}$ 8
Khrósczicy	$\frac{1}{2}$ 4	6
Njebjelčicy (jeno na so- botach, njeđzelach a pšhif- kazanych swj. dnach)	$\frac{1}{2}$ 8	8
Radwoř	$\frac{1}{2}$ 8	$\frac{1}{2}$ 8
Wotrow	7	$\frac{1}{2}$ 8
Sčhpital	8	8
Marijna Swězda	7	7
Róžant	5	7
Baczoň (jeno wutoru, sčtwórtf a sobotu)		7
Wortlecy	$\frac{1}{2}$ 8	$\frac{1}{2}$ 8
Zdžer (jeno srjedu a pjatf)	8	8
Kulow	8	8
Delnje Sulšchecy	8	8
Skanknow (póndželu, srjedu a pjatf)	$\frac{1}{2}$ 8	$\frac{1}{2}$ 8
Krupka	7	7
Georgswalde (póndželu, srjedu a pjatf)	$\frac{1}{2}$ 8	$\frac{1}{2}$ 8
Filipsdorf	7	7

Bože služby w sakskich herbskich krajach.

1) Stajne Bože služby maja: Drježdžany (dwórsta cyrkej, w pryncowym hrodže, Nowe Drježdžany, Friedrichstadt, Žóžefininy wustaw, 2 schulskej kapali), Annaberg, Gwitawa, Freiberg, Hubertusburg, Rhennica, Lipsk, Měščno, Přerno, Plawno, Radeberg, Róthschönberg, Reichenbach a Greiz (kóždu 2. a 4. njeđzelu), Altenburg, Wechselburg a Sebnica.

2) Missionske Bože služby maja: Auerbach (4 krócž), Biskopicy (4 kr.), Bráunšdorf (8—9 kr.), Deuben kóždu poslednju njeđzelu mēšaca z wumzaczom julija a decembra a přeni džen jutrow, swjatkow a hód, Döbeln (6 kr.), kupjel Elster (w léčže), Frankenberg (2 kr.), Gera (zwjeticha kóždu 4. njeđzelu mēšaca), Grimma 1. a 3. njeđž. (24 kr.), Grořenhain (6 kr.), Hajnich (4 kr.), Gartenstein (4 kr.), Hohenek (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldica (2 kr.), Königstein (kóždu 1. mēšacnu njeđzelu a rócžne časny), Leisnig (4 kr.), Löbtawa (12 kr.), Markranštadt (4 krócž), Mittweida (12 kr.), Marienberg (10 kr.), Neustadt (4 kr.), Oschag (3 kr.), Pilnicy (cyže léčžo), Riesa (3 kr.), Rochsburg (někotry krócž), Rořwein (2 kr.), Sayda (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg pola Annabera (6 kr.), Schwarzenberg pola Žwitawy (2 kr.), Sonnenstein (něšto krócž), Stollberg (4 kr.), Stolpin (2 kr.), Voigtsberg (12 kr.), Waldheim (16 kr.), Wurcyn (8 kr.).

Někotre dobre zela.

1. Najwuběrnišče zelo mjze wšchěmi je bjez dwēla „prut“; pšhetož sčtož móže tón wustukowacz, njezamóže žane druge, wosebje pšchěz zloby. Wone wuhonja khoroscze, kotrež nam zadželaja do njebjež pšhincž; haj móžu rjec kužol wšchěch njepočinkow ztoho ducha samoho. Duž jenož staršchich naležnje napominam a prořchu, zo bychu tute zelo prawje nadobnje naložowali. — Tudy hčych pak tebi, ludy krajano, někotre zelicžka wukazacz, kotrež tvoje brařchive čželo trochu do rjada pšhincjesu. Mnohy tajte hižo znajesč. Nařcha njeboh wowka pšhēcny prajesche, zo je kóžda trawicžka dobre zelicžko; a tak tež je; jenož sčkoda, zo smy zabyli, hdy mamy je trjebacz.

2. Zanske zelo znae kóždu hafo spomožne, ale kóždu je tola njepyta a njesuški. Malij tajte róže z palencom a z tutym mazom wumyj bolace rany abo wobalej sebi na fajtežkuli bolenja.

Falbowe wěšchćenja wo wjedrje.

1. rjadownje: 28. februara, 28. mērcu, 26. hapyřla, 26. meje, 6. septembra, 6. oktobra, 4. novembra, 4. decembra.

2. rjadownje: 12. februara, 13. mērcu, 12. hapyřla, 24. junija, 8. a 22. augusta, 21. septembra, 20. oktobra.

3. rjadownje: 14. jamara, 11. meje, 10. junija, 10. a 23. julija, 19. novembra, 19. decembra.

Hermanki a škótne wiki.

(Dop. = dopoldnja; pop. = popoldnju; f. = fonjace wiki; sw. = swinjace wiki; w. = wołmowe wiki; l. = lenowe wiki; znamjeszko * rěča škótne wiki, znamjeszko † pař hermank a škótne wiki; hdžez niežo póbła nješteji, tam je jenož hermank.)

NB. Dofelž so hermanki druhdy přehopoložuja, su zmylki možne.

Zulski rójk.

2. Lipšk (hacž do 15.).
6. Šródt sw.
7. Kamjenc*.
8. Kuland*.
13. Njeswacžidlo*, Dobrilug sw.
18. Wistopicy*.
25. Drježdžany (nowe město)* f.
28. Kamjenc*.

Zalaty rójk.

1. Kinspórt*, Damna*, Grabin* f., Luban*.
3. Njeswacžidlo* l., Žarow, Radeberg*, Šródt sw.
5. Kuland*.
8. Žhorjelc†.
11. Kamjenc*.
12. Žhorjalc hornocerške wiki.
13. Bart* (pruski).
15. Gubin* f.
16. Łufow, džen prjedy* f.
17. Dobrilug sw.
22. Kinspórt*, Kulow*, Gashn† f.
24. Drježdžany (nowe město) šnj. wiki.
25. Stara Darbna*.
26. Kalawa sw.
27. Kalawa* f., Miščno*.
29. Wojerec†, Nowosale (S. L.), Wostrowc, Brody†, Kalawa.

Měrc.

1. Bart p. Wóšporfa*, Ejsenberg*.
2. Njeswacžidlo* l., Luban*, Barcom*.
3. Kamjenc*, Wulki Hajn.
5. Miščno* f., Drjom†.
7. Wistopicy*, (Lipšk 6 d.), Luboraž† f. a sw., Šródt†.
8. Warschc† f., Łaz†.
9. Stolpin*.
11. Wětošow sw., Žarow* f.
12. Drtrand*, Wětošow* f.
14. Wschibuz†, Wětošow, Rózbort†, Stolpin.
15. Dobrilug, džen prjedy*.
16. Radeburg.
17. Radeburg.
18. Lubin sw.
19. Luban* f., Žitawa (3 dny, 3. d. tež* f.), Kulow* f.
21. Bart (pruski)†, Drježdžany (nowe město) 2 dnaj* f., Šalschtrow†, Luban, Rychwald†.

Měrc.

22. Kuland*.
23. Kuland, Wóšporf*.
24. Žly Komorow sw.
25. Čerwjena Woda†, Žly Komorow*.
26. Trěbule l., Žly Komorow.
28. Wistopicy*, Dubc†, Drježdžany (stare město), Rychbach†, Picno (2 dn.) † f.
29. Grabin, džen prjedy* f. Bjarnacžich*.
31. Kamjenc*, Běstow.

Apryl.

1. Běstow, Lubnjow sw., Kuland*, Stara Darbna.
2. Lubnjow* f.
3. Miščno.
4. Bjarnacžich, Lubij* f., Wojerec†, Gubin* f., Lubnjow, Wužafow*, Róštfow* f., Polcžnica*.
5. Warschc† f., Róštfow* f.
6. Njeswacžidlo*, Kumbórt, Šródt sw., Róštfow.
7. Kamjenc*, Žhorjalc*.
8. Kalawa sw., Běstow, džen prjedy*, Kuland*.
9. Budyšint† f. (3 dny), Bart (pruski)†, Kalawa* f., Drtrand* f.
11. Gashn† f., Luboraž† f. sw., Kulow* f., Drtrand, Kulow†, Kalawa.
13. Dobrilug sw., Stolpin*.
19. Džezet†, Ščerachow†.
20. Barcom*.
23. Stara Darbna*, Žarow* f.
25. Wóšporf*, Póctowj, Kinspórt, Lipšk (hacž do 21. meje), Rychobuz† f. (2½ d.).
27. Radeberg*, Radeburg*.
28. Radeberg.
30. Gashn†.

Meja.

2. Bart p. Wóšporfa†, Šalschtrow*, Brody†.
3. Krakow†.
4. Njeswacžidlo*, Damna*.
5. Kamjenc*.
6. Žly Komorow sw., Wětošow sw.
7. Žly Komorow* f., Wětošow* f.
9. Wistopicy*, Rakech, Žahań†, Žly Komorow, Wětošow, Kulow*.

Meja.

12. Žarow wołm. w., Ejsenberg p. Morigburga†, Rychobuz wołm. w., Dobrilug*.
16. Wistopicy, Wojerec†, Kulow*, Luboraž†, Radmėri-c†.
17. Kuland*, Łufow, džen prjedy* f.
18. Polcžnica*, Bjerwald†, Kuland, Běstow*.
19. Běstow*.
20. Běstow, Kalawa sw., Čerwjena Woda†.
21. Kalawa* f.
23. Kamjenc†, Lubij† f., Kalawa, Gubint† f.
24. Luboraž wołm.
25. Luboraž* f.
27. Luboraž, Lubin sw., Wschibuz†.
28. Wojerec wołm., Lubin* f., Trěbule† f.
30. Wistopicy*, Wóšporf*, Kinspórt*, Šródt†, Lubin, Gashn† f.
31. Warschc† f., Kinspórt.

Junij.

1. Njeswacžidlo*, Radeburg*, Górow*.
2. Kalawa w.
3. Kuland*, Žly Komorow w.
7. Wolbramoch†, Kulow†.
8. Dobrilug sw., Lubin w.
9. Kamjenc*, Kalawa wołm., Rychobuz w., Łufow*.
12. Miščno (2½ dnja).
13. Grabin* f., Picn†, Šródt w., Rychwald*.
14. Grabin.
15. Radeberg*, Grabin wołm., Šródt sw.
16. Kalawa w., Rychobuz* f.
17. Lubnjow sw., St. Darbna, džen pozdž*.
18. Lubnjow* f.
20. Šuczina†, Šalschtrow*, Žhorjalc†, Wulki Hajn* f., Gubin* f., Lubnjow, Wužafow† f.
21. Wulki Hajn.
22. Bjerwald†, Damna*, Barcom*.
23. Rychobuz* f., Damna.
24. Wjelecžint†, Wojerec†, Drtrand, Brody†, Žhorjalc hornocerške wiki.
25. Lubin* f.

Junij.

27. Drježdžany (stare a nowe město), Luboraž†, Rychbach†, Rózbort†, Žarow* f., Drjom†, Luban (3 dny, 1. džen tež*), Lipšk (6 d.).
28. Bart p. Wóšporfa*, Drjom†, džen prjedy*.
30. Rychobuz* f., Žly Komorow sw.

Julij.

1. Kalawa sw., Kuland*, Žly Komorow* f.
2. Šušta, Kalawa*, Žly Komorow, Dubc*.
4. Drježdžany (nowe město) f., Kalawa, Džezet†, Trěbule† f.
6. Njeswacžidlo*, Šródt sw.
7. Rychobuz* f.
8. Kuland*.
9. Łufow*.
11. Wistopicy*, Gashn* f.
12. Warschc†.
13. Dobrilug sw.
14. Rychobuz* f.
16. Lubin* f.
18. Lubij* f., Polcžnica*.
19. Polcžnica.
20. Radeburg*.
23. Wschibuz*.
25. Wóšporf*, Žarow* f.
28. Kamjenc*.

August.

1. Kulow†, Damna*, Witow* f.
3. Njeswacžidlo*, Górow* lane a platowe wiki, Ejsenberg*.
5. Čerwjena Woda†.
6. Bart (pruski)†, Budyšint† (3 dny).
8. Kinspórt*, Gubin* f., Žahań†.
9. Bart p. Wóšporfa*, Łaz†, Žly Komorow sw.
10. Žly Komorow* f.
11. Kamjenc*.
13. Lubin* f.
15. Polcžnica*, Dobrilug*.
16. Dobrilug.
17. Radeburg*.
18. Běstow*.
19. Běstow, Wětošow sw.
20. Kuland*, Wětošow* f.
22. Žhorjalc†, Kumbórt, Grabin* f., Gashn* f., Kuland, Wětošow.

August.

23. Grabin, dzień pr.* f.
24. Galschtrow †, Bjerwald †, Gródk†.
26. Lubnjow sw., Trébule* f., Stara Darbna*.
27. Barszcz*, Drtrand* f., Lubnjow* f.
28. Miščno (2¹/₂ d.).
29. Wóspork†, Wojerecz*, Lubnjow, Drtrand, Brody, Luban (3 dni, 1. dz.)*.
30. Łufow, dzień przyedy* f.

September.

2. Łufow wol., Kuland*.
3. Kinspórk*, Żitawa, Kulow* f.
5. Bart (pruski)*, Żitawa* f., Wulki Hajn* f., Khoczebuż†, Łufow, Bschibuz†.
6. Wulki Hajn.
7. Njeswaczińdo*, Damna*, Gródk sw.
8. Wolbramocz†, Damna.
9. Kalawa sw.
10. Kalawa*.
12. Bistopicy*, Kalawa*, Dżężet, Kóstkow* f., Żarow* f., Nowosalc.
13. Kóstkow.
14. Radeberg*, Radeburg*, Stotpin*, Dobrilug sw.
15. Radeburg, Żly Komorow wofm.
16. Lubin sw.
17. Lubin* f., Drjow†, Miščno* f., Drtrand* f.

September.

19. Kamjen†, Wostrowc, Lips† (hać do 2. okt.), Drjow†, Lubin, Mitoraz†, Mużajow† f., Rychbach.
21. Bart p. Wósporka †, Parcom*.
24. Wojerecz wof., Łufow sw.
26. Bistopicy, Galschtrow*, Nowosalc, Wojerecz†, Gubin†, Trébule† f. len.
28. Kózbork†, Polcznica*.
29. Khoczebuż* f., Polcznica, Wjelecziń†.

Oktober.

1. Bart (pruski)*.
3. Guczińa†, Rafech, Schërachow, Damna*, Grabin* f., Gashn† f., Luboraz†.
4. Eisenberg* f., Grabin, Gródk*.
5. Njeswaczińdo* a len., Grabin wol., Żarow wol.
6. Kamjenic*, Kwatow†.
7. Kuland*.
8. Dubc†, Dobrilug sw., Lubin* f.
10. Bistopicy, Lubij† f., Kulow†, Kóstkow* f., Żahan†, Żly Komorow sw.
11. Barszcz†, Kóstkow, Żly Komorow* f.
12. Nowe Město p. Stkp.* f.
16. Njeswaczińdo, łucz† a sw.
17. Wóspork†, Kinspórk*.
18. Kinspórk.

Oktober.

19. Kóstkow, dzień pr.* f. sw.
20. Kamjenic*, Khoczebuż* f., Wifow*.
21. Wifow, Wëtošchow sw.
22. Wëtošchow* f.
24. Bjaraczich†, Drjeżdżany (st. a now.), Galschtrow*, Brody†, Rychwald, Wëtošchow, Damna*.
25. Wulki Hajn* f. a def†.
26. Radeberg*, Górow† len. a plat.
27. Radeberg, Bëstow*, Khoczebuż* f., Drtrand* f.
28. Bëstow, Drtrand, Czëtwjena Woda, St. Darbna.
29. Drjow†, Kuland*.

November.

1. Bart p. Wósp.*, Gródk†.
2. Njeswaczińdo* a len., Kuland*.
3. Kamjenic*, Khoczebuż* f., Łufow sw.
4. Lubnjow sw., Kuland*.
5. Budyšcin†, Eisenberg, Kulow*, Lubnjow* f., Trébule† f. a len.
7. Drjeżdżany-N. f., Gubin* f., Lubnjow, Rychbach†.
8. Łaz†.
9. Luban*.
10. Khoczebuż* f.
11. Polcznica*, Lubin sw., Żly Komorow sw.
12. Żitawa* f., Lubin* f., Żly Komorow* f.

November.

14. Żitawa* f., Stotpin, Grabin* f., Lubin, Kózbork†, Żly Komorow, Bart (pruski) (dzień pr.*).
16. Bjerwald†.
17. Kamjenic*.
21. Wóspork†, Kulow*, Dobrilug, Mitoraz.
22. Dobrilug.
23. Radeburg*.
24. Kamjenic*.
25. Kalawa sw.
26. Kalawa*.

December.

1. Kamjenic*.
2. Kuland*.
3. Łufow sw.
5. Nowosalc, Damna*, Dżężet, Drjow†, Brody†.
7. Njeswaczińdo* f., Eisenberg†, Gródk sw.
8. Kamjenic*.
9. Stara Darbna, Dobrilug sw.
10. Wojerecz*, Lubnjow hod.
12. Bistopicy*, Luboraz†, Gródk hod.
13. Barszcz.
14. Kuland hod.
15. Mużakow hod.
17. Lubij hod., Trébule hod. a len.
19. Drażdżany (stare a nowe město) hod., Kulow†.
21. Pično hod.

Někotre dobre zela.

Bozanku pyta jenož macz w nazymje, hdyž njewě, što by f wobjedu warika, ale wjele maczerjow žaneje wjacj njenamakaja, dokelz je nan wschë bozankowe kerki wufopacz a na to městno kaleny z tymi bëhymi jahodami nasadzecz dał njewědzo, takju schłodu je z tym nacjinił. W nalëcze styschisich wschëch ludzi skorzičz na wschë móžne thorosczë. Mnohe wukhadzëja z mazaneje krawë, štož nam hufto jëtšëška dopokazuja. Tu wzmi něšcto bozankowych łopjenow, rozrëzaj je kaž tobak a zwař je hačo zelo, kóždy dzień wupij hodžinu do snëdanja schalku tajkoho zela. Bozankowe kcerjenja naplëpie czëło pschëhrëja, hdyž tebie zymica tšchafë; tohodla sušch je a thowaj je za zymu. Bozankowe korjenje war tajkomu, kiž so wódnicy boji; wuczëri wodu lepje dyžli kóždy druhi sredk a je cyle njeschłodny. Bozankowu poliwku njecham naspomnicz; by mi jenož jara žel było, hdy by so mjez Serbami huby namakalo, kiž njecha tajku thłóšczenkú woptacz.

Polon dyrbisich wodnjo ze swëcu pytacž, hdyž jón

trjebasch a tola wuhoja žoldk jara derje. Šchtóž na jatrach czerpi, njech sebi schëzipku toczjenoho polona na prënju kiczku poliwki sypnje. Do palenca móžesh nëtkotre łopješka pschwdacz; to su spomozne krepki za puczowacych, kottiz na žoldk skorza; njech sebi ženje njezabudu, mału bleschku sobu na pucz wzacz. Z polonowym zelom myj sebi hufto stabej, czerpiacej wóczcy.

Jaworc abo jedhibërna težëšhe pola nas domach pschëcy w pónoji, hdyž so stotej f piczu woda hrëšëšhe; wëzo stotej niczo schłodžalo njeje. Tež pincy so z tutej jehlínu kadža, zo bychu druhu wóni dostakë, a zawëscze njeje to wopak. Kunje tak móžesh istnu, w kotrejž je thory a morwy ležak, wufadzicž; zebjerje wscho natyłowace z powëtra sobu. Na podobne waschujio pak czijëci jaworc tež naschë czëło, dom naschëje dušhe. Šchtóž ma z natyłowacyimi thorosczëmi wobkhadzecz, njech stajnje tajku jahodku w hubje žuje. Po kohož žoldk, jërcherja abo jatra něfak we rjedze njejjü, njech tute jahodki kuša, a so rozymi — tež póžera!

Zapis duchownych.

(W decembru 1891.)

A. 3 budyschsteje diöcesy.

Sobo mikoscź, najdosťojnišči knjež Ludwik Wahl, Biskop Kufusski, japoschtołski wikar w kralestwoje saskim, administrator ecclesiasticus w saskiej Hornjej Łužicy, tachant kapitra swj. Pětra w Budyschinje, dr. theol., hamżowŝki prałat atd. rodź. we Waldsee we Württembergstej 7. sept. 1831, wuŝwjećzeny 9. aug. 1856, wuzwoleny na tachanta 28. aug. 1890, na biskopa swjećzeny 20. jul. 1890.

1) W Budyschinje: a) w konsistoriu: f. Jakub Kuczańk, can. cap. senior; f. can. cantor Hermann Blumentritt, f. can. schol. Michał Górnik, b) w serbskej cyrkwi: f. Jakub Skala, farać; f. Jakub Rjeńcź, kaplan (sobu za Hajnicy); c) w tachantskej cyrkwi: f. Jurij Libsch, dopołdn. předać; f. Mikławsch Barjenk, katechet; d) direktor seminaru: f. Franc Lößmann; e) dir. tachantsk. wučerņnje: f. Jurij Kummer.

2) W Brunowje: w tu křwilu nihtó njeje.

3) W Grunawje: f. Adolf Brendler, farać.

4) W Huscy: f. Engelke, kaplan.

5) W Křrosćicach: f. can. Jakub Werner, farać; f. Jakub Scholta, 1. kaplan; f. Jakub Nowak, 2. kaplan (sobu za Baczoń).

6) W Königszhainje: f. Pawoł Reime, farać.

7) W Mariņnej Hwěždze: f. Vincenc Wielkind, propst; f. Alexander Hirschfel, kaplan; f. Benedikt Chejnowský, kaplan; f. P. Leo Lehmann, kaplan.

8) W Mariņnym Dole: f. Wjacław Toischer, propst; f. P. Malachias Stingl, 1. kaplan; f. P. Valentin Teuber, 2. kaplan.

9) W Njebjelczicach: f. August Kubasch, farać.

10) W Nowym Leutersdorŝje: f. August Rönisch, administrator.

11) W Radworju: f. Mikławsch Žur, administr.; f. Jakub Nowak, kaplan.

12) W Rasbicach: f. Mikł. Wjedrich, farać.

13) W Reichenawje: f. Jan Hornig, farać.

14) W Róženče: f. Tadej Natušch, administrator.

15) W Schpitalu: f. Filip Rězač, administrator.

16) W Seitendorŝje: f. can. Karl Junge, farać; f. Michał Wjesela, kaplan.

17) W Scherachowje: f. Józef Reil, farać; f. Julius Junge, kaplan.

18) We Wotrowje: f. can. Jak. Herrmann, farać.

20) We Wostrowcu: f. can. Anton Müller, farać; f. Ernst Hausmann, kaplan.

21) W Žitawje: f. can. Franc Kral, farać; f. Anton Bentner, kaplan.

Přichisp.: W Prahy w serbskim seminaru: f. can. Jurij Łusczański, prašes.

B. 3 drježdžanskeje diöcesy.

1) W Drježdžanach: a) kralowŝke dwórŝke duchownstwo: f. can. Jakub Buč, 1. dwórŝki kaplan a prašes konsistoria; f. Eduard Machacžek, 2. dwórŝki kaplan, wikariatski radžicžer; f. Józef Dienst, 1. dwórŝki předać, wikariatski radžicžer, f. Ferdinand Fischer, 2. dwórŝki předać. b) We Starych Drježdžanach: f. Pětr Will, farać a superior, konsistorialny radžicžer; kaplanojo: f. Džkar Mansroni, direktor progymnasia; f. Józef Schönberner, 1. katechet; f. Jakub Bart, 2. katechet, Paul Hensel, 3. katechet a swjedźeńŝki raiŝki předać; f. Jurij Kral, 4. katechet. c) W Nowych Drježdžanach: f. Anton Buč, farać. d) We Friedrichstadtu: f. Karl Maaz, farać a konsistorialny radžicžer. e) We Józefininyh wustawje: f. Hendrich Infalt, kaplan. f) Pola pryńca Jurija: f. Eberhard Klein, dwórŝki kaplan. g) Wojeŝki farać: f. Richard Halm.

2) W Altenburgu: f. Wilh. Sparla, administr.

3) W Annabergu: f. Anselm Roginger, farać.

4) We Cwikawje: f. Heinrich Salm, farać.

5) W Freibergu: f. Alex. Hartmann, farać.

6) W Hubertusburgu: f. Mikł. Womcžek, farać.

7) W Rhenmich: f. Józef Müller, farać; f. Alb. Reime, 1. kaplan; f. Eulers, 2. kaplan.

8) W Lipsku: f. Hubert Schmittmann, farać a superior; f. Handrij Duczman, farać; f. Ludwik de Laŝalle, 2. kaplan; f. Riedel, 3. kaplan.

9) W Mišchnje: f. Franc Čžornak, farać.

10) W Běrnje: f. Józef Plewka, farać.

11) W Plawnje: f. Hackethal, kaplan.

12) W Radebergu: f. August Nowak, farać.

13) W Reichenbachu: f. Paul Kaiser, kaplan.

14) W Rothschönbergu: f. Blažek, kaplan.

15) We Wechselburgu na woppyče: f. can. Pałm.

16) W Žebnich: f. Paul Richter, farać.

Na wumjenku: ff. Žur, Reipert, Krecžmar.

C. 3 wrótsławŝkeje diöcesy.

W Kulowje: f. Robert Krause, farać; f. Theodor Saekel, kaplan.

Rozhladuj so!

Windthorst je wumrěł! To je najwaznišča powěsć, kotruž „Krajan“ hišćeje jónu do Serbow ponjeje, kaž je ju hižo „Posol“ we swojim času pschijněl. Z Windthorstom je jedyn z najwjetšich, snadž z cyła najwjetšich muž našeho časa zemrěl. Šhto je za žiwjenje dokonjal, to je naš „Posol“ nadrobniško wopisal. Sow mamy hišćeje pschistajicž, zo joho sława tež nětč, dlešchi čas po smjerczi, nicžo mjenscha njeje, ale skerje hišćeje pschibywa. — Runje w tutych dnjach je bamž z pschikšowanjom pruskoho knježerstwa prelata doktora Stablewstoho za arcybiskopa Poznańskoho pomjenował. To bě za Bismarcka cyle njemóžne bylo, zo by tak swěrnny pólski wótczin, kiž je tež jomu a joho knježerstwu dosć husto cyłu wěrnoscž prajil, tak waznoho zastojnstwa docpěl. Z tym bu stónčnje sprawne žadanjo Polakow dopjelnjene, kotruž je w tutej diocesy džewjeć dželow, Němcow lědma jedyn. Zo je tomu tak pschikšło, ma so z džela hišćeje njeboh Windthorstej pschicpěč. Wón je stajnje Bismarckomu njesprawnu politiku pschecziwo Polakam kručje wotšudžal, a stónčnje so zda, zo je nowe knježerstwo do toho pschikšło, ka prawje je Windthorst tež w tym nastupanju měl. Šhtóž so nimo toho dopomnicž wě, z kajkej zasaktošću je Bismarck pschecziwo centrej a Polakam w „kulturkampfe“ wojował, tón dyrbi pschidacž, zo je so po Bismarcku něštožkuli polepschilo. Tež našim serbskim bratram w Delnjej Łužicy su lěpsche časy pschikšle, z najmjenscha nimaja mysle, hišćeje dale škole a wosady tak poněmcjeć, kaž hacž dotal. Z toho džě nichtó wjacny mužitka měl njeje dužli socialni demotratojo, kotřiž su runje tak wulcy njepscheczeljo kšcheczansteje wěry kaž stata, mjez tym zo su so Serbjo stajnje jako swěrnni poddanjo wopokazali. A čzomu dha wšcho poněmcjeć a cyły kraj jenajki, to rěka, wostudny scžinicz? Šhto dha čzłowjekej stónčnje rjane a spodobne wostanje, hdyž jomu macžernu rycž z jeje pscheluboznymi zynkami a hšofami, z jeje něžnymi spěwami a pěsnjemi, z cyłym narodnym čžucžom a žiwjenjom z wutrobny wuforjenicže?! Šhtóž mi domiznu hafle wopravdže domiznu čžini, tak zo mi nihdže tak rjenje, tak zbožownje, tak zbožnje njeje, to njeje nicžo zwonkowne a pschipadne, ale to je nutska w mojej wutrobje, to je tamna luboscž, kotraž mi kaž raišche zerja mój dom a statoł pschekrašnja, a kotraž mje z potajnej mocu pschec zas čžehnje tam, „hđžž sým džěčžo wotujany, z rjanym bantom powijany. Tam su wjerchi horow zlocžišche, tam mi čžesč a zbožo kčžě. Domach, domach rjenje je.“ Socialištojo su džě ludžo bjež domizny a tohodla ludžo bjeze wšcheje luboscže k wótczinje, dokelž žanoho statoka nimaja. Tuž wostajmy tola kóždomu, šhtóž je jomu wot naroda lubo: joho narodny dom z na-

rodnej rycži a z narodnymi waschnjemi: w tym wobstoji džě wulki džěl čzłowjestoho zboža. Luboscž k domiznje džě je, čzohoždla sam Estimo radšcho we swojej lodowej hěcže hacž w murjowanym hrodže, kšudy pastyr radšcho na hšohych štačach wysokich horow hacž w přódnych ruinach pschebywa a rabosinje swoju pšeni spěwa: „Domach, domach rjenje je.“ Tola dosč wo tym! Šhtóž ma wutrobu a we wutrobje luboscž k swojomu serbskomu krajej a ludej, tón mi rozmyi, šhto hču prajicž ze słowom „domizna“.

Tež w tym nastupanju je so swjata katholicka cyrkej wopravdže jako cyrkej Duča swjatoho wopokazala a wšchu jeno swětnu mudrosčž wulkich statnikow wohańbika. Cyrkej njeje ženje a nihdže tak hrubje a njerožomnje pschecziwo narodnosčam zahadžala kaž staty. Cyrkej jako cyrkej njeje nihdže narodneje rycže zahanjala a je same mnohe pohaniške waschnja pschenjechala a jim kšcheczanški podložk dała. Katholiccy duchowni su podtkóžowanym narodam husto jenicžcy swěrnni pscheczeljo wostali, jim přenje knihi spisali a w narodnej rycži přědowali, hdyž so jeje hižo wšchitcy družy hańbowachu. Tohodla je so tež kšcheczanstwo tak snadnje a tak spěšnje rozšchěrito, skoro bjeze wšchěch ludowych zběžkow. Jeno stat bě jej husto na zdžewk, nic pak lud. Z toho pak so tež wujasnja, z kajkej luboscžu swěrnny katholicki lud swojich swěrnnych mšchnikow lubuje. Tak su Rhrowatojo lětsa poniznomu franciskanstomu mnichkej Kacžickej krasny pomnik, wopravdže pomnik luboscže postajili, kotruž je sebi tutón ponizny syn swjatoho Franciska ze swojimi kšerluchemi a pěsnjemi, kiž so hišćeje za sto lět po cyłym kraju spěwaja, tak jara dobył, zo joho lud hišćeje nětč hinał njemjenuje hacž „Milowan“, t. r. „Lubowaný“. Haj, to směny prajicž, hđžž je so katholicka cyrkej swobodnje, bjež statowych zadžewkow rozšchěrjeć a wuwinacž mohla, tam je wona tež rycž a waschnja sprostocho ludu hajila a wudokanjala a tak wulku narodnu zdžekanosčž wutworila. Zo su němšcy misijonarojo požobstič* Šłowjanow poněmcžili, za to njeje katholicka cyrkej zamołwita, ale němšcy wjerchojo, kiž su nic kšcheczanstwo, ale z kšcheczanstwom wosebje jeno svoje knježstwo rozšchěrjeli. Stat bjež cyrkwe je wšchudžom a pschecy jenostronski byl, wosebje pak w našich časach, hđžž sebi statnicy myslachu, zo nicžo mudrišche byčž njemóže, hacž hdyž cyły wulki kraj jeno jenu rycž rycži, kaž by rjěl, zo je to najlěpschi spěwač, kiž móže jeno jedyn jenicžki hšos. Runje tuta politiska mudrosčž, kiž hče cyły swět jenajki a wostudny scžinicz, je mnohim jich domiznu, t. r. luboscž k domiznje a k wótczinje wžala a tak jeno socialistow podpjeraka. Wšcha jeno čzłowjeska mudrosčž ma trochu začžmowjene wóčžo: hčynšche ludy zjednocžicž a je runje z tym je rozkorika. Windthorst je tež

* To su serbske ludy, kiž pschi Łobju bydlachu.

w narodnostnych praschenjach bjeze wschěd pschedsudkow sprawnje a cyle mudrje myslit a ryczał, a to tohodla, dofelž njebě jeno dobry Němc, ale tež runje tať dobry katolik: mějeske wulke wědomosće a nazhonjenja jako statnik, ale runje tať wulke jako katolik.

Ze sławnych muži je tež Moltke wumrěł. Wójny, kotrež je lěta 1866 a 1870 hač 1871 zbožownje wjedł, su hišće mnohim znate. Tež joho njeje swětna sława zaslepila: běšče a wošta jednory fruty kharakter. W privatnym žiwjenju njeby sebi ničto w nim tať zmužitoho a rozhladnoho wojała pytał, dofelž bě we wobškodžowanju jara pscheczelnja a lubosćiwu. W lěće pschewywashe najradšo na swojim kuble w Kreisawje we Šlezyskej. Tam da so tež pódla swojeje mandzelskeje pokhowac. Nad jeju rowom je kapatka z rjanymi słowami swjatoho Pawoła: „Lubosć je dofonjenje zakonja“. — Mjez wjerchami je wotemrěł Karl, kral Württembergski, jedyn z najlepšich a najsprawnjšich knjezerjow našchoho časa. Jeno jomu ma so pschicpěć, zo we Württembergskej bjez „kulturkampfa“ pscheczimo katolskej cyrkwi wotěndže a zo je tutón kraj, sčtož škole a zdžetanosć nastupa, drje najprěni w cylej Němskej.

W Rakuskej je so zas něštožkuli pschemjenilo, ale nic polepschilo. Tať bu liberalnym Němcam k woli wubjerny minister Dunajewski, kotryž je pjeněžne wobstojenja zryadowať, tať zo by so statny dołh po něčim wotplacěz mohł, tohodla ze službn pušćizeny, dofelž bě swěrný Słowjan a wosebje Czechow pscheczimo njesprawnosćam zastupowashe. Nimo toho bě wulki rycznik a drje duška cyłoho ministerstwa. — Młodocěšča, kiz su zawynili, zo chce knježerstwo najradšo Němcam samym wscho pschizwolecz, nje-móža na Winskim sejmje ničo wuslutkowac a tuž chedža so z njoho zdalicz. Ničto njedha so z nimi zjednociz, tohodla drje jich knježenje tať wěcnuje tracž njebudže; hewať pať je cžěfti narod lěta zbožowne lěto měł. Cžěfta wustajeńca w Prahy je tež najwjetšce nadžije pscheczelow pschetrechila a wschě wočatowanja njespscheczelow wohanbila. Kejzor sam je ju wopytať. Tež mnozy Serbjo su tam pobyli a so na woczi pschewědčili, kaťki njesměrnny postup su Cžescha scžinili w rolnistwje*, w kublanju koni a skotu, we wschěd rjemjesťach, w moletistwje, rězbaristwje, w schulač, wosebje tež w ratařskich schulač. A tať derje a tež tať rjenje wuwjedzene su wschě jich džěla. Nimo toho bě tuta wustajeńca tať wulkotna, zo je skoro swětowe wustajeńca doščahnyła. Myslu sebi, zo je so něštožkuli — tež našchi Serbjo — pschewědčili, zo Cžehoj so tať njezdžěłany lud njejsu, kať někotre njespscheczelske nowiny stajnje kža. Tež Němcy ze Sakskeje, Prusseje a z druhdže su tam pobyli a njewědžachu sebi

dowukhwalicz, kať rjenje w Prahy bě. Tať je tuta wustajeńca wjele pschedsudkow pscheczimo cžěftomu ludej wotstronika, wosebje z tym, zo so Němcy na nej njejsu wobdžělili, kotřiz běchu hewať rjec mohli: „Haj to smy my dokonjeli!“ — Sym tam tež pobyl. Pschi tym wopytač mjez druhim swěrnoho pscheczela z młodych lět. Pschija mje z njewšchědnej lubosćju a zdžěli mi něšto tať rjane a tať pschelubozne, zo běch cyle hnuty. Sławny wjednik Staroczechow Kieger je w zaidženym lěće swoju mandzelsku žhubil. Hišće z krotka psched jeje smjerczu pobychtať wobaj pola swjatoho wóta, a dostaschtať z joho šamsneje ruťi swjate woprawjenje. Za něšto dnjow skhorje knjeni Kiegerowa a wumrje na rukomaj swojoho lubowanoho a wosebje w poslednich lětač cžěcy pruhowanoho mandzelskoho we wěcnyym měščje, mohł rjec jako — swjata. Tať z najmjeńšcha wobkruci mi z hlubokim pschewědženjom mój pschecz, kotromuž móžu jara rad wěricz, džiwajo na joho wulku wuczenosć a hišće wjetšcu pobožnosć. Sym w Prahy wjele rjanoho widžať a slyšać, ale ničo njeje mi wutrobu tať pschewzať, kať tuto hnujace słowo: „Zeměla jako swěćice!“* Tuta powjescz bě mi cžim lubšcha, dofelž sym hižo jako młodoštny studenta wjele rjanoho wo jeje mandzelskim cžitať a nazhonil, wo nej pať bjez mała ničo njewědžať. Pschetož taťke kwětki kšesczanskeje dospołnosće njetyja srjedz skhoročeje drohi tutoho swěta, ale kžěja kať šjalka, tuta podoba ponižnosće, jeno w cžidhej, potajnej samocze: njehadža so tutomu swěteju, ale jeno Bohu samomu spodobac. Džěi jako džěi započina swoje džělo w cyrkwi na Božej mischi, a tať pohynjena z modlitwu a z hnadu wopytowashe hač do cžimoweje nocy khudyč a khoryč, kotřiz běchu došč husto po cžěle a dušchi jenať njezbožowni. A wona wotpomha znutkownej a zwonkownej nuzy a je njelicžomnu syku zas wrócziťka na puč kšesczanskoho žiwjenja, k časnomu a wěcnomu zbožu. Nježadashe sebi za to žanoho časnoho džaka ani najmjeńšchoho pschipoznacza a tohodla njesmědžeshe so wo jeje dobrotach ani rycěz ani pisacž. Zeje jenicžka radosć bě, lubosć wopokazowacž, syrotam, wudowam, khorym a wopušćizenyym sylzy zrudoby třecz. Tať skutkowashe tuta knjeni we swojej cžornej cyle jednorej drasće, kať swjata Ludmila, macž swjatoho Wjactawa a patronka Cžěfkeje, a je dokonjala wjac, hač móže žadyn horliwy misionar w měšniřkim powolanju dokonjecz.

Nětko bě mi wscho jasne. Něk roznyju, cžohodla cyla stowěžata Praha, haj cyly kraj wo tutu knjeni žarowashe, kotraž bě tať wubjerna mandzelska, tať starosćiwu macž, a woprawdže wulkotna dobrocělka wschěd njezbožownych. „Zbóžni su mišosćiwu, dofelž mišosć dóstanu.“ Pódla mnohich zrudnych nazhonjenjom, kotrež sym w cžěftich političkich wobstojenjach scžinil, je a wostanje mi tuta powjescz wulki tróschť a

* Stuchadło a z tym nowy pluh staj Cžehaj, bratraj Wewerťaj, wunamakatoj a z tym cyłomu ratařstwu njemalu službu wopokazatoj.

* T. r. je wumrěla kať swjata.

krasna dopomnjenka hač do najdaljših časov. — Naschim Serbam zanimave budže večje tež to, zo bi wučer knjeni Riegeroweje, džowki sławnoho Palackoho, nęciziški propst Slavček w Starej Boleslawi w Czechach, kotryž bi pschod schtyrcyczi lětami praesef serbskoho seminara w Prahy. Wón mječske tež rjanu hnujacu ryčz pschi jeje rowje.

Bamž Leo XIII. je tež w tymle lęcze rozhladnje a mćcnje swoje zastojnstwo zastawał. Najwažniški stuf, kiž je lěta dokonjal, je joho wobščerny list wo socialnym praschenu, w kotrymž błudy socialnych demokratow jasnje a raznje wofudža a knježestwam frćdki mjenuje a poručja, kiž jenicžke moža tutomu powščitownomu hubjensiwu hiščęje wotpomhač. Swoju mudrosč a krutosč je mnohim statam došč derje wopokazał. Tak dycsde wuherške liberalne knježestwo liwkocho arcibiskopa Samassu na stoł wuherškoho primasa we Wofstřihomje* (kiž je přeni biskop w kraju a krala žalbuje) powyšćiz, ale bamž je to kruzce wotpokazał a nětk bu druhi, abt klěštra Martinsberka, Bassary, pomjenowany. Runje tak njeje pschizwolil, zo by zas Němc arcibiskop w Poznaniu byl. Tež w Francóžskej je swój wliw wobkruzil. Francóžske ministerium zakaza biskopam, zo njemědža swojim wěriwym dowolicz, do Roma puczowacz, dokeľz bi tam pschi poslednim wopyče francóžskich putnikow mała hara nastala. Ale francóžscy biskopja wotmołwidu zmužćize a kruzce; za to wobškorzi ministerium wofebje arcibiskopa w mječze Aix. Tola bamž we wofebitym liščze joho krutosč a njebojaznosč pohwali. A nětk njemědžesche sebi ministerium druheje rady, hač zo w Romje wozjewicz da, zo budže arcibiskop jeno najsmadnišcho wofudženy a zo so jomu po wofudženju křostanjo hnydom spušćiz. A tak je swjata cyrkej tež z tutoho došč straschnoho pschpada njezranjena wušćla, sčtož ma so z wulkoho džela bamžej pschpěč. — Crispi w Italskej je so ministrowanja wzdacž dyrbjal, na joho město je Rudini pschisćol. Wofoba je druha, węc je samjna, schpatna wofćala. — General Boulanger, přjedy francóžski minister wójny, je so sam zatšelił. Něhdy dycsde rad president francóžskeje republiki byč a hrojčesche stajnje z wójnu pschecziwo Němskej. Nětk je swoju zmužitosč došč zrudnje jeno pschecziwo sebi samomu wopokazał. Tajki kćnc bjeru, kiž žaneje wěry nimaja. — Francóžka a Ruska stej so storo dospćnje zjednoczilej, tak zo ničto wjac dwělowacz njemōže, zo budžetej sebi w pschidodnej wójnje jena drugej pomhač. — We wulkim džělu Ruskeje je hlćb nastal a milijony paruja najnuznišćeje cyroby. — W Južnej Americy skćnczi so wójna z tym, zo bu president republiki Chile, z mjenom Valmaceda, zbity, kiž sebi, kaž so wot hježbožnita lěpje nadzjećz njemōžesch, tohodla sam žiwjenjo wza. — W Zendělskej wumrě Parnell,

* Němski Gran, serbski Wofstřihom.

dołholetny wodžer pocšićčowaných Irlandžanow. — W naranškej Africy budžu Němcy jara zbiczi a su wjele ludzi pschisadžili. — W poćnocnej Aziji, pschěz Sibiriju, twarja Rusojo železnicu hač do Czičohoho Morja, kotraž budže pschěz tysac mili dołha. — Ze Sakseje mamy wofebje tu radoštnu powjescz zapisacz, zo je so princ Wjedrič August, syn princa Surja, 21. novembra we Winje z arcwojwodku Mariju Luwisu, džowku Ferdinanda IV., něhdušchoho wojwodu Toskanskoho, woženil. Tež swěri Serbja su jomu we swojim času po slubje swoje pschecza wuprajili, nad čimž je so wysoki nawoženja njemalo zwjeselił.

W Serbach je 9. novembra najdostojniški knjez biskop dr. Wahl nowe pohrjebniščęzo w Baczonju swjatocznje poswjeczil. Tak ma nětk tuta najmlćdscha serbska wofada wšćitko: cyrkej, šćulu a tež kćchow: jeno nic hiščęje stajnoho samnoho duščepastyrja. Tola tež tuta žadosč budže za křćfšći čas dopjeljena. — Wažne za pozběhjenje serbskoho ratařstwa je serbske burške towarštwu a tež poslednje lěto je rjane plody pschijněsko. Ze so mjenujcy wobzamklo, zo maja so we wofadach pokladnicy (kasy) zafěžić, do kotrychž moł kćzdy swoje nalutowane hriwiny na dan dawacz a kotraž mohta zas serbskich ratařjow w přenježnej nuzy podpjerowacz. Zeno na to waščnjo mōže so serbski bur lichowaršćich a jebaršćich rukow wobrucz. Wězo je to dołho tralo, přjedy hač su so wo tym pschewědčizćz dali, zo su tajke pokladnicy nuznišće dyžli sčto družje, ale skćncznje bu tola docpěte, sčtož su sebi wěri pscheczeljo naschoho luda dawno hižo pscheli. Wofebity džal sčuscha nawjedowarjam burškocho towarštwu a někotrym horliwym a woporniwym wćczincam, kiž njesu pschestali a wustali, doniž njesu docpěli, sčtož je spomozne a nuzne. Pschetož jeno njewotwisomny, samostatny a swobodny lud mōže w naschim času wofstacz a so lěpschoho pschichoda nadzjećz. Zeno tćn je cuzeje pomocy hćdny, sčtož so z najmjenscha prócuje, zo by sebi sam pomhał. Wćh žohnuj tutćn rjanu spocžat a zjednocz serbski ratařski lud do wulkoho sylnoho zwjazka, zo by w tutych dnjach, kiž su poćne nješpokojnoscęje, njeměra, njepšcheczelstwa a strachow, njepowalny stal, swěriwo Bohu a kralej, swěriwo swjatej cyrkwi a wćcznomu krajej! To je najnutnišće pscheczo naschoho „Krajan“, kotryž dyc so nětk hižo pjeć a dwacyty křćz na pucz po naschim lubym serbskim kraju nastajicz.

We wjele domach je „Krajan“ hižo dawno woprawdže „nasch“ a „krajan“, to rěka lubowany, z radošču witany hćsč, znaty a pscheczel. A wón je so tež prócowal, zo by sebi hižo dohytu lubosč wobšhowal a hiščęje wjetšęje noweje nabył, nic snadž z tym, zo so swojim čitarcam liščęzi, ně! jeno z tym, zo jim pucz wěrnoscęje pokazuje, kotryž jenicžki k časnomu a k wćcznomu žbožu wjedže. Wěrnoscę je pschecy wužitna, njech je hćrka, njech sććdka: hdyž je hćrka, hćji; hdyž

Princ Bjedrich August a jeho mandzelska.

je škóbla, pošlynja. Tak wuczi swjaty Gawšchtyn. Tohodla bě tež „Krajan“ hač dotal kručje wo tym pšheswědčenju, zo je jeno potom swojoho mjena hódny, hdyž wěrnoscž ryczi.

Wěrný a jednory bě „Krajan“ ze wšchoho započatka, bě dže to cyle jednory muž,* kotryž je jón pšhed piecž a dwacyzi lětami z wěrneje luboscje k serbskomu ludu založil. A smy pšheswědčení, zo je „Krajan“ cily čas runje tak jednory a swěrný pšhecžel ludu tež woštał. A wěscje njemóžemy wopomnjeczo joho založenja — křudocho, ale wot wěrneje luboscje nawjedowanoho rjemjeslnika — lěpje čješćicž, hač zo so prócuzjemy, tež dale woštačž, šchtóž smy byli.

Protřtu dosčž husto z hobjžika abo z blidowoho kashćžika bjeru, zo bychu widželi, hdy budža swjate dny, hdy hermanfi abo kaste budže nazajtra wjedro. Zola šchtóž chce wjedro do čyasa zhoniczž, dyrbi husto spóznacž, zo so tež protřta myli. Pšchetóž mřócžele a wětry, slóncó a desčćik ma jeno Bóh sam we swojej rucy. Něšchtó wšchał wěm, šchtóž je Bóh čžłowjesej z džěla samomu do mocy dał a to je wjedro w čžłowjestej wutrobje.

Tež wutroba je džě njewobstajna a pšchemjenjata kaž wjedro: pał ju slóncó radoscje rozjasnja, pał ju mřócžel žaloscje začymowja, pał so płomjo luboscje w njej hori, pał zas lódb liwoscje wšchě rjenišće čžuczja mori. To je wjedro čžłowjeseje wutrobny a protřtu, w kotrejž su jasne abo pokřmurjene, čžopke abo zymne dny našćeje wutrobny zapisane, wudawa kóždy sam. „Spěwaj a džěkał“, spěwaj wo čžopke slóncó a pšódbnu rofu hnady Božeje a skutuj z njeju swěru sobu, a we twojej wutrobje budže wěcžne nalěcžo, nalěcžo škóblcho pofoja, luboscje Božeje a nadžije wěcžnoho žiwjenja kěcžž. Potom njech zwonta nas njepšhecželste wětry howrja, hačž do wutrobny so njeodobudu, potom njech tež wšchě swětne nadžije kaž zwjadle lišćžo jena po drugej ze šchtoma našchoho žiwjenja spaduja, jena nadžija nam woštanje a ta je Bóh sam, kaž psalmista David praji: „Na tebje, o Knježe, sym so nadžijał, njebudu zahañbjeny do wěcžnosćže.“ Potom njestřózi cže ani nazyma twojoho žiwjenja, hdyž hižo dny dale bóle wotebjeraju, ani zyma smjercže sameje, jeno zo sy swěru spěwał a džěkał, doniž běšče dženi. Potom wošchewi cže křšódnny wječor ze škódkim měrom a nóč w čžichim rowcžu budže jeno womkóžacy wotpočžinł sprócny muczny stawam. Potom něhdy, hdyž su wšchě protřti tutoho čyasa dosčle a so sama wěcžnosćž započnje, nas wšchěch z dołhoho spara wububži ze swojim wšchohomócnym hłosom Žezus, naščž Wóžžfi Wumóžnik, k nomomu radostnomu žiwjenju tam, hđžžž so slóncó wjacny njelhowa, tam, hđžžž dny wjacny njewotebjeraja, tam, hđžžž je jeno jedyn jenicžki wěcžnje jasny zbóžny dženi — w njebjesach. Toho nadžijamy so wšchity we wěrcje a luboscži na-

* Mikławš Wojnał, šchemc.

šchoho Knjeza Žezusa Křhřtusa a tohodla tež džensa „Krajan“, hdyž piecž a dwacyti křócž do lubych serbskich domow zastupi, wšchě swoje wutrobne pšhecža za čas a wěcžnosćž wuprja ze starym pobožnym postrowom:

Budž křwalen Žezus Křhřtus!

A sym sebi wěsty, zo wšchity joho lubi sobukrajenjo joho kaž z jenym hłosom powitaja:

Do wěcžnosćže budž křwalen! Amen!

J. L.

Moje pastřěskeje luboscje.

Powědancžto z wjesnoho žiwjenja.

Nimale na pomjezach serbskoho kraja leži farfa wjes! Nočcu jeje prawe mjeno pšheradžicž a tuž pomjenujemy ju „Podhórki“. Mjeno ma čžim lěpšče prawo, dokelž je wjes wopradowže wot třoch stron z hórkami wobdata, kiž so jej pał bóle pał mjenje bliža. Wjes je hišćže docyła serbska, ale hižo wo- bydlerjo susodnych wšow běchu z druhoryczžnymi naměšani.

Podhórki mějachu něhđže tři sta wobydlerjow, burow, žiwnosćerjow a křěžtarjow; knježoho dwora tam njemějachu. Mjana, nic pšchewulka cyrkej ze zelenej wěžu ležesče w nawječornym kóncu wšy a jej napschecžo pšchž pucž stofesče fara; twarjenje njebě wulke, ale hišćže nimale nowe. Scžěny běchu z winom rjenje zaplechene a posticžachu lubožny a pšhecželny napohlad; wšcho pokazowasče měr, spokojońcž a duchownu radoscž, kiž ma w takim domje bydliczž.

Gnydom pšči cyrkwu započachu so burste twarjenja, stojachu křětro blizto hromadu, tak zo so wjes wulka byčž njezdasče. Ženož jenicžke kubło ležesče něhđže piecž stow křocželow zdalene. Bě to rjane wulke kubło z cyle nowymi twarjenjemi. Wote wšy k tutomu kubłej wjedžesče zeleny pucžik, kiž bě po woběmaj bokomaj z lipami posadžany. Wjesnjenje rečachu tutomu pucžikej „Lipino“ a tute mjeno bě po nēcžim tež na kubło samo pšhesčło, tak zo je slóncžnje ničto wjacny hinał nje- mjenowasče.

I.

Bě runje na synowch žnjach. Kuki běchu hižo z wjetšchoho džěla poschčene a syno ležesče na křach rozšłane abo bě do kopjenow hromadu znošchene. Čžopke slóncžne wjedro šhņjenju jara hojesče. Ale na Podhórcžanskich křach džensa skoro žadyň čžłowjek njebě. Ženož na rjanej wulkej łucy, kiž so wot Lipina hačž k malej jasnej rěcžny čžehnjese, wobrocžesče čžrejoda ludži, hólcy a holcy, syno. Bě to čželedž z kubła Lipina. Z domjacych njebě ničto póbla, a tuž móžachu sebi sluzobni mjez sobu bjez stracha wuprajicž, šchtóž mějachu na wutrobje. Křwalba za jich hospodarja to njebě. Postuchajmy jenož, šchto sebi powědachu.

„Našch hospodar je, kaž zo by do wšy njelšuchal“, praji wotrocžk, rjenje zročženy pachol, kotrohož pozdžičho

hišćeje lěpje zeznajemy. „Cyta wjes, haj skoro cyta wosada je džensa na nohach, zo by nowoho knjeza fararja powitala a nasch da dželacz, kaž zo by niczo njebyło a njeidze tež sam ani kroczele z domu.“

„Ščo mohł to wot njoho hinał woczakowacz“, wotmołwi druhi czeladny „Hdyž ani njeđzela a swjate dny ł Wožim službam njełhodži, by tola džiwno było, hdy by nowoho knjeza fararja sobu nuts witacz čył.“

„Wěšće“, prafčeske so wotroczył, „ščo mi wotmołwi, hdyž joho prošach, zo směli so my czeladni na powitanju wobdželicz? Pohladny na mnje, kaž zo čył mje z woczomaj pšćelkocz mēnjo, zo tu fararjeje njeje fazał kłhodžicz a zo so tohodla tež wo njoho nještara. Čhył-li ščo z joho ludži tam čas pšćedundacz, nje- trjebał so potom wjacj na joho dworje pokazacz.“

„Hdy byh ja była kaž ty“, džeske džowka ł wotroczył, „njebyh drje so zdžeržala, zo byh tam nješčła. Nomy knjez farať džē je moj bratr a budže so wěšće džiwacz, zo cze njewuhlada.“

„Haj, je-li čył jutje ze služby hič, mohł to cžimicz.“

„Dželacz, kaž ty sy, by kōžby čas zasy službu nadeščol, snadž hišćeje lěpšdu, hacž nětko mašč.“

„To so prafcha!“ doda wotroczył z krotka; bē na nim widžecz, zo noščce lipino wopušćeczicz; hacž bē to dobreje služby dla, abo hacž wěšeske ł tomu hišćeje družke pšćicžiny, pozdžiščo zhonimy.

Hdže bēchu mjez tym družu wjesnjenje? Ze wsy ł wječoru wjedžeske hłuboki pucz ł hłownej drōzy, kiž wot Podhōrkow trochu zdalena wosta. Hdžez tutōn pucz na drōhu pšćindže, bē małe zelene ladko a tu bē džens nimale cyła wjes zhromadžena. Wščitzy bēchu swjatoczne zhotowani. Mjez nimi bē mlody duchowny, kiž bē we wsy fararja zastupowacz, doniž farste město zasy wobladžene njebē. Tež wučerz tu bē ze škulskimi džēcžimi, kiž bēchu njeđzelske zhotowane a stojachu po dwu w rjanym rjedže.

Duchowny powēdaske z wučerjom. Wjesny pšćedstejiczer stojeske nětkre kroczele wotšaleny wot družich z pišmom w rucy, do kotrohož hdyš a hdyš pohladny, pšči tym stajnje něščto mjelczo bōrbotajo. Wospjeto- waske sebi rycz, kotruž bē jomu duchowny napisał a z kotrejž dyrbjeske nowoho knjeza fararja powitacz. Brjemjei pšćericy na łubju wotnošycz by jomu wěšće kōžičo bylo, hacž tajtu rycz nawuknjycz.

Mužojō stojachu prēdku w małych cžrjōdkač hromadže, so wo tym a tamym rozmołwojejo, ščoť burow najbōle zajimuje. Žony bēchu bōle zadny a zo mėjachu jara nužne mjez sobu powēdacž, drje mi kōžby na słowo wēri, kiž žonjacj njewustawacy jazyl znaje.

Wokoto njenahladneje stareje žōnki bē so najwješčja cžrjōda žonow zhromadžila. Dyrbjeske to wěšće wo-

sebitu pšćicžinu mēcz, pšćetož macžerka njezdaske so tak wulka knjeni bycz, zo dyrbjate so bohate burowki wjele wo nju staracz. Džensa pak bē Wōdnifec macžerne mjeno we wschēch ertach. Kōžby wēdžeske jej něščto lube prajicz. Zeje zmorščezene woblicjo pak jasneske so z wjeselom a jeje milej brunej wōczcy swēčeskeje so we swjatej radosčzi. Džez džiwala! Ži džē bē džensnišči džēn najžbožownišči cyłoho žiwjenja.

Stara žōnka bē wudowa kłudoho kšćerka z Podhōrkow, kiž bē hižo pšćed nětkotrymi lētami wumrēł. Z toho cžasa bybleške wona sama w swojej małej kšćcy, ju jenož druždy na nětkre dny wopušćezjejo, zo by swojoho starščoho syna wopytała, kiž bē w zdalenej farstej wsy za kapłana. A džensa nětko dyrbjeske so jeje syn hako farať do swojeje narodneje wsy wrōczicz. Džez džiwla potajkim, zo bē macžerka džensa wscha žbožowna a zo jebi hewak tak ponižna džensa rady lubje wot wschēch wosebnišćich sužōdžintow hołdowacz da.

„Macži Wōdnifec“, praji runje knjeni Šchołczina ł žbožownej žōncy, „ščo by tola wasch njebo Pētr prajil, hdy by džensniščoho dnja dožiwil.“

„Wōh daj jom' wēczny wotpōczin“, wotmołwi macžerka, a jasna sylza, blyščezaty swēdk njezahiniteje mandželsteje lubosče, zazuboli so w jeje wōczku. „Wōn džē je Wōhu džalowano dožiwil, za cžimž je z cyłej wutrobu žadał, swojoho syna hišćeje pšči swj. wottarju widžecz. A džensa budže wōn wēšće z njebies na nas hladacz a so z nami radowacz.“

„Haj, haj“, doda „kšromy Michal“, „dopomnju so hišćeje, kaž by wēčora bylo, na tamōn rjanu kwasny džēn. Nazajtra po swjedženju pšćindže Pētr łe mni do mojeje mačeje jstwičzi a so na moji cžumpaty stōlcž sydnyschj zepre hłowu do ruki, a hdyž so joho prafchach, kał jomu je, wotmołwi jenož: „Michale, je mi, kaž zo byh dołho došč živy byl.“ Za so jomu smējach, ale hlej, za pol lēta bē stromy muž pod kšłōdnej zemju a ja stary“

„Woni jēdu, woni jēdu“, pšćetorže wołanjō Michalej rycz, kiž bē po waschnju starych ludži rady hišćeje kšwilu dale ryczal. Hdyž nětko wschitcy wōczki na pucz zložichu, kiž z bližšceje wješki ł Podhōrkam wjedžeske, widžachu tu wōz, wobdaty wot cžrjōdy po kšćizerikim wupyščenyč jēdnych, kiž so w stoku ł nim bližeske. Tu nastā žiwjenje mjez cžakacymi. Kōžby kšwatāske na pšćipokazane měšino, wučerz rjadowāske swoje džerči a knjez Šchołta hrabaske kšwatnje do kapsy, hdžez bē wotpišł nawuknjeneje ryczē hižo sthōwał, dofelž bē zapōczal zabył.

Mjez tym bē wōz dojel a pšćed zhromadženyymi wjesnjanami zastał. Pšćewōdžany wot wyschichoho duchownoho, kiž dyrbjeske joho do nowoho zastojnstwa zapōkazacz, wustupi knjez farať z njoho. Žoho dotalny zastupnik pšćistupi, zo by joho ze swjeczenej wodu wo-

krjepi, a pšchepoda potom machalku nowomu fararjej, kiž tu nětko přeni króčž swojej wofadže swjeczjenu wodu wudželešče.

Mjez tym bě gmejnski pšchedstjejceř, husto wot-
lašchlujo, pšchecy bliže a bliže stupak, dofelž jomu joho
rucyž na jazyku palešče a lědma bě młody duchowny
wot fararja wostupit, zapocza wón swoje powitanste
škowa, nowomu duchowpastyrjej swoju a wšchěch wofad-
nych lubosćž a swěru slubjejo. Hdyž bě přeni hólczec
hišćje w mjenje škole knjeza powitał, a tutón so
woběmaj z krótka podžakował, podachu so w swjatocznym
czahu na pucž do wšy. Wšchitke zwonny zwonjachu a
jich kruty harmonijski zynł kliczešče nowomu fararjej
mócnje do wutrobny. Wón kroczešče srjedza mjez svojim
pšchedstajenym a svojim dotalnym zastupnikom. Zožo
dołha schwižna postawa bě, njeđžiwajo na joho młodosćž,
trochu potšilena. Zožo blěde podobhojte woblicjo bě
wobdate z rědlimi brunymi wosami a nješwědčeske
wo krutej strowosći. W joho woczomaj swěcjeske so
dobrocziwosćž a pšcheczelniwosćž a tamna lubosćž, kiž je
hotowa k wšchěm woporam.

Hdyž so wón takle pšchecy bóle k malej cyrkwiczy
bližešče, hdyž běšče wón něhdy hačo mały hólczec po-
božnosćž a bohobojaznosćž wufuyl a hdyž dyrbjeske
wón nětko hačo pastyř symjo Božoho škowa do wutrobom
swojich pobbatnych rozhywacž, dha bu joho wutroba
pšchecy bóle wot wšchelatič mysłow a začuwanjow
pšchewzata. Lubosćž pšchedewšchěm k jomu dowěrjenym
duškam w nej knježeske a z nejje wukhadžeske žiwa
žadosćž, zo by je wšchitke k wěrnomu zbožu wjesćž mohł,
a zo žana z nič, ani jena, njeby zhubjena byla. Wón
wědžeske derje, zo mjez hewak dobrými ludžimi tež na-
pšchecznikow namaka a wón slubi sam pšchi sebi, zo
dže z lubosćju pytačž sebi je dohycž a zo žanoho wopora
a žaneje prócy za nje njechał lutowacž.

Mjez tym bě so čsaž k muri, kiž wočoło cyrkwie
ležace pohrjebnišćjo wobdawašče, pšchiblizit a zastupi
nětko z čěrwjenzymi wrotami na swjeczene město. Po
wobkhadže wočoło cyrkwie džeču wšchitcy do Božoho
domu, hdyž so nowy farar na woltařne sthódženki po-
klakny. Tu nětko rozestaja jomu wyschšichi duchowny,
kiž bě z nim pšchischoł, winowatosćje, kiž bě džensa ze
swojej faru na so wzał a napominašče joho, zo by
swoje stadło na dobru pastwu wodžil. Potom wobroczi
so k wofadnym, jich proščo, zo bychu hačo swěrne
womcy swojoho pastyrja scěšhowali a jomu dowěru,
lubosćž a podwólnošćž wopokazali, a so hódni wo-
pokazali wulkič hnabow, kotrež dže Bóh pšchěž joho
rucy jim wudželečž. Čtónčnje pšchepoda jomu cyrkwinke
klucze, kiž jomu mała schuleřka, za družku zhotowana,
na běhym pucalku posliczi a po wuspěwanju někotrych
modlitwow a šhwalobnoho šerluscha podachu so wšchitcy
zasy w swjatocznym czahu na faru.

Hdyž farar runje z cyrkwie wustupi, wuhlada po-
starnoho muža w lěpškej burškej drašče a maču

motyčku w rucy dzeržo nimo hieč. Fararja a joho
pšchewodžeri widžo wón ruku pozběže, kaž hčyl sebi
swój ščěroki šlomjany klobuk zejmwowacž; tola w samnym
wofomiku ruku zasy spušćeži a mjez tym, zo hrozny
šměč joho brodate woblicjo pšcheczahny, kroczešče dale
so wjacj njewobhladujo. Farar běšče to wščo wob-
kedžbowal a bolosćž pšchimny joho wutrobu. Woczi
k njebjju zložo zdychny wón nutry pacer k njebjestomu
wótczej, zo by joho mišosćž zabłudženoho na prawy pucž
dowjedka. Wón znaješče tamnoho muža a wědžeske,
zo ma so wot njoho nic podpjerny, ale jenož zadžewow
w svojim skutkowanju nadžijecž. Do čisteje radošče
joho wutrobny, z kotrejž bě do swojeje wofady pšchischoł,
bě nadobo krepla hórkeje bolosćje so změšala a runjež
wón pozdžiščo na farje swoju zrudobu spóznacž njeda,
njenamala tola joho dušča přebawšchoho ščótkoho měra.

Wjeczor, hdyž běchu joho wšchitcy wopuschćili,
kleczešče wón dołho pšchěd swojej Božej martru a
šćiczešče Bohu swoje žiwjenje za duchowne zbožo swojeje
wofady. Zandžel pač donjese tutón wopor pšchěd trón
Boži a Bóh pšchija jón.

II.

Čšto běšče muž, kiž běšče so tak nješcheczelny
pšchecziwo fararjej pokazal? Pójmny za nim, zo
bychmy widželi, hdyže póndže. Wón pšchěndže cyku wješ
a winy so potom na pucžil, kotryž ludžo šipino mjeno-
wachu. Pomaču kroczešče po nim dale k samostojacomu
kublej, wo kotrymž smy hižo rycželi. Zožo woblicjo
bě potšmurjene a mjez tym, zo wón hewak z hordym
wjeselom na žokmjate pola pšchi pucju zhladowašče,
njeđžiwawše džensa na ničžo. A tola běšče wón wšchu
winu mět so wjeselicž; pšchetož wščo, ščtož so tu
w bohathym žohnowanju pšchěd joho woczomaj wuspšestrije-
wawše, bě joho wobšedženstwo. Wón dže bě bohathy
„Diebring“ (tak bě swoje serbste mjeno Měřk pšchěšćicžil),
wobšedžer rjanoho kubka „šipina“.

Hdyž ze zelenými wrotami do swojoho wulkožo
dwora zastupi, wuhlada tu wóz stojo, po waschnju
měščanskich najimanškich wozow, a joho woblicjo so
rozjasni. Njeđžiwajo na rjanoho hajnskeho psa, kiž
jomu z wopuschu wijo napšchecžo pšchiběža, ani na
čzřjodu kacžkow, hus a hołbi, kiž tikotajo pšchěd nim
na stronu zletowachu a čěřachu, džešče wón runy pucž
do křeže. We istwiných durjach pšchidže jomu hižo cuzu
muž napšchecžo, kotrohož wón po němskim jara pšchě-
czelnje powita pšchistajejo: „Mje wutrobnje wjeseli, zo
seže runje džensa pšchischoł. Trjebam čžłowjeka, z ko-
trymž móžu swobodne a rozomne škowčžo porycžecž.“

„Prošču, prošču“, pšcheczelešče so cuzu. „Wěćje
dže, zo wam rady pošžu, hdyžtuli je možno. Dofelž
was hižo dołho njeběč wjacj widžal, měřach za swoju
winowatosćž, tola swojich lubnych pšcheczelow zasy junu
wopytacž, čžim bóle, dofelž šnadž dlěšči čsaž we wa-
škej wočolnošći wostanu.“

„Emëm so praschecz, shto budže was tu zdzerżowacz?“ znapščecziwi bur.

„Oh, wam wschak móžu derje prajicz“, dżesche mječzan. „Kaž je wam znate, dyrbja na zymu sejmiske wólbny bycz. Nětk chcemy my liberalni, ke kotrymž dže tež wy stushecze, spytacz, hacz njemóhli wasch wokrjes dobycz. Němsta strona je z wjetichoho džela za nas a jeli hiščdze něšhto Serbow dobudžemy, je wokrjes nasch. Tohodla pak dyrbimy prawje do ludu a mjez nim agitrowacz.“

„To je prawje, to je prawje“, wjeselische so Měrk. A wy scje k tomu pschijel a mostanjecze tu khwilu. To dyrbicze pola nas bydlicz.“

Mječzan bórbotasche hiščdze něšhto wo wobczěžnoszczach, bě pak derje na nim widžecz, zo so jomu burowe pscheproschenjo jara pschihodžesche.

Mužej běštoj mjez tym pschecz wulku buršku jstwu, kiž so w niczim mot druhich burskich jstwow njerozdželesche, do jstwicy zastupiloj, kiž bě po mječzansku wosobnišcho wudebjena. Suzy so sydže za kulowate blido a Měrk pschinjese kaschczik z trubkami. Potom džesche za žonu abo džowku hladacz, zo byschtej wopytej z něczim poslužitej.

Wny zeznajmy mjez tym cuzoho. Běsche to po joho samšnym prajenju jara wucženy muž. Po dołhich a jara wobščernych studiach běsche wón stóncznje, dokelž bėchu kroschki wulėtate, do bližšchoho mēsta pschihoch, zo by tu po dokonjenju poslednich pruhowanj so hako rycznik zaschdlik. Sunu běsche nětko hižo asesoriske pruhowanjo spytak. Dokelž pak pruhowarjo joho hłubokeje mudrosčje najškerje njebėchu nadobo pschecyrowacz móhli, bėchu joho prošyli, zo by hiščdze khwilu z tych žórkow, hđžez bėchu tež woni swoju wėdomoscz namačali, czerpat a so potom k nowomu pruhowanju podwolik. Hacz běsche so tuto czerpanje knjezej Schobrakej (tak wón rėšasche) zalubiko abo hacz dychyje snadž kužo hacz do dna wuczerpacz, to njewėmy, wēste pak je, zo hacz dotal hiščdze njebė so k nowomu pruhowanju zamokwjal. Zo pak njeby mjez tym, hdyž bė jomu hiščdze zapowjedzene hako rycznik za cžłowjeske zbožo skutkowacz, ničto joho mudrosčje a wėdomosčje parowacz trjebat, ju wón kóždu sobotu pschi wikach w mječzanskim hoszczencu po krepkach pschedawasche. Tajcy burjo, kiž dychu „tunjo“ stórzicz abo kiž dychu dowėru na swoju sprawnu wėc něšhto pošlynjenu mēcž, pilnje k njomu pschihadžacu. Swėru rozdželesche wón swoju radu a bė jomu cžim snadnišcho, dokelž so joho derje wukubłane swėdomjo ženje do toho njetykasche, shto bė rozom za — wužitnišche spóznal.

Pschecz stórzbu běsche so tež Měrk z nim spóznal a bė ju z joho pomocu dobył. Schobrakej bė so bohaty bur wėzo spodobak a dokelž cyle prawje mēnjescche, zo pscheczestwo z mužom, kiž ma dwór polny hus a kokochi a wuheń polny schinkow a polczow, tež hewak zacpicž njeje, hdyž runje pod joho schitowacej ruku

stórzby nima, wėdžesche so pola njoho kručze zalischczicz. Tak husto kaž jomu joho jara „pschimėrjenny čas“ dowolesche, wón nětko swojoho „czěščzenoho pscheczela“ wopytowasche.

Wobthad s tutym mužom běsche Měrk bóle a bóle stazyl. Sam běsche tež w młodnych lėtach khwilu na wjofe schule pothodzil, a běsche so potom na porucznoscz swojoho nana, dokelž we wuknjenju mało, we wschėm druhim pak jara derje pokrocžowasche, bjez cžesče domoj wróczik. Swojich wjesnych towaršchow bė woteznał a dokelž mējesche so za něšhto kmanišche, njechasche tež ničzo wjacj wo nich wėdžecz. Džeržesche so k někotrym swojim mječzanskim znatym, cžitasche nowiny, kiž bė tam zeznal, tak zo po něczim swoju wėru skoro cyle zhubi a so docyła wjacj k Wožim službam njemėjesche.

Měrk bė mjez tym swoju žonu zawoak a jej poruczik, zo by za knjeza Schobraka bydlenje na najštwje pschihotowata. Runjež pschi tutej powjesczu wulkoho wjesela na jeje wobliczu widžecz njebė, dha ponižna žónska tola bjez wobaranja cžinjescche, sčtož bė jej muž kazak, dokelž bė zwuczena poskudacz. Z cžicha džesche horje, zo by tam wscho zrabowata. Tajkoho bydlenja, kajkohož jomu burowka tu na „Lipinje“ pschihotowata, wschak Schobrak w mēcze njemėjesche. Najštw a bė rjana, wulka a jaina jstwa a psched wotnom žłibowachu so winowe hažki we wjeczornym wėšfiku. Wumolowane scženny bėchu z wobrazami powėchane a mjez nimi njebrachowachu tež nabožne a Woža martra; pschetož runjež Měrk sam do toho wjele njedžeržesche, dha so tola hańbowasche, sebi ze swojimi domjacymi tajkoho dla njemėr cžinicž. Póbla najštwy bė mała jstwicžka, w kotrejž mjehke bėte nawoblecžene kóžo stojescche.

„Wych tu radšcho pschihotowata, hdy by to někomu druhomu bylo“, powėdasche sebi burowka pschi swojim džele. „Sym jenož wczipna, sčto je tutoho mječzanskoho dundafa hižo zasj k nam pschihnało, ničzo dobre zawėscze nic. Wych joho radšcho woteńicz hacž pschińicz widžata.“

Hdyž bė burowka wschitko pschihotowata a zasj do kšėje pschińdže, widžesche runje rjanu młodu holcu do dwora zastupicz. Grabje, kiž na ramjenju njescche a zacžėrwjenjene woblicžjo swėdcžesčtej, zo njebė pschi syna džėlanju jenož pschihladowata, ale kručze sobu džėłata. Bė to Měrkowa jenicžka džowka.

„Sčto je to do woza, macži?“ wona, Měrkowu wuhladawšchi, so hnydom napscheczjo macžeri praschescche.

„Mamy žadny wopyt z mēsta, knjeza Schobraka, wotmołwi macž, so potmėwkujo, hdyž widžesche, tak so Gańžine wjesole woblicžjo zacžmowi.“

W samym wofomiku wustupi Schobrak na dwór, zo by swojoho pohonczja domoj póskak. Hdyž tu Měrkowu ze swojej džowku widžesche, njewėdžesche, sčto z pscheczelnitwosczu zapoczecz.

„Ah knjeni Měrkowa a knježna Gańžka!“ džesche wón. „Wjeseli mje wutrobnje, zo waj tak strowej na-

mafam. Njemericze, tak jara tym so wjelelit, was zasymidzecz. Njejedu nihdze tak rady, tak z wam. A netk je wasch mandzelski, knjeni Mierkowa, tak pscheczelnij byl, mi dowolicz, zo moht khwilu pola was wostacz, dokelz mam we wokolnosci czinicz. Njebudu was tola wobczeczowacz!?"

"Pola nas je kozdy witany", wotmołwi burowka z krotka. "A staroznata hospodliwosc na „Lipinje" so kusl wobczeczowaczje njestruzi."

Haniza besche, hdyz Schobraf ze istwy wustupi, czinita, tak by joho njewidzala a khwotajey swoje hrabje do broznie njesla a so netko wjacy njepolaza, tak zo Schobraf podarmo wshudjom za njej wofoło hladasche. Wjeczor wexo dyrbjesche na nanomu porucznoscz, hdyz tuton z meszczanom pschi winje so sedzo rozmozwjesche, hoscza witacz hiez a dyrbjeschtaj so tez z maczerju czescze dla khwilu z nim zabawiecz, ale Schobraf mozesche to ze wshoho snadnje spoznacsz, zo sebi ani maczerneho ani dzowcynoho spodobanja dobnj njeje.

Nazajtra dopodnja sedzesche Mierk ze swojim hosczom zasym hromadze w istwicy, hdyz nadobo joho zona zastupi a sama tak kusl postrozjena wozjemi, zo knjez faraf po pucziku k jich statofej so blizi a zo hce najsterje k nim.

"Scho tola ton pola nas hce?" Mierk pofkoczyschi wurazy a meszczan sczahowasche mjezwoczjo, tak by jomu wostudla mucha blizko pschischta.

Mjez tym be faraf dwor pschecrocimischi do khezje zastupit, hdez joho Haniza z runja rozji zaczerwjenjenym woblicjom powita, jomu ruku koscho. Do istwy stupischi postrowi pschitomnych z kheszczanskim postrowjenjom "Budz khwalen Jezus Khrystus", ale jeno Mierkowa so jomu dzakowasche. Mierk na njoho stoji hladasche, tak by njewedzaj, hacz dyrbi so dzimacz abo hnewacz.

"Chcu sebi dowolicz, was hato wasch nowy faraf tez doma wopytacz, zo bychmy potom czim swernischo hromadze stali, knjez Mierko", faraf sam jara pscheczelnje zapoczja ryczecz.

Mierkowa wupraji knjezej fararzej swoju radoscz nad joho wopytom, kotraz be tez bjez toho na jeje wobliczu jasnie widzecz. Mierk pschecy hieszcze niczo njepraji, dokelz fararja w swojim samsnym domje ranicz nochysche. Ze istwicy pal da so Schobrafowu schropawny hros styschecz: "To je jara mudrje wot knjeza fararja, njewerno, luby pscheczelo; pschetoz w cyrkwu by zamescze dotho czatacz dyrbjaj, prjedy hacz by was zeznal", a hlupe smjeczo swedzesche, zo sebi Schobraf na tuton "zort" wjele bycz zdasche.

Mierkowa zaczerwjeni so z hanbu a Mierk sam njemeriesche sebi woczji pozbehnycz. Hdyz so tez mjez swojimi meszczanskimi pscheczeleni rady ze swojej njeweru khwalesche, dha tola wsch nabozne czuczjo njebe hieszcze w nim hasnylo. Kaz zo hcyt Schobrafowe stowa zasym dobre sczinicz a snadz tez, zo by meszczana pokhostaj, pscheproschowasche won knjeza fararja netko

cyle pscheczelnje, zo by sobu do istwy zastupit. Tak pschedtaji jomu swojoho meszczanskoho pscheczela hato knjeza „rycznika" Schobrafa.

"Ach, knjez Schobraf!" dziwajesche so faraf. "Wydryje so na mnje wjacy njewescze dopomnicz, runjez smoj w mejeje na schuli hromadze sydatwi. Ze nychaj hjozodolhi czas."

Schobraf czinjesche, tak by jomu faraf cyle cuzy byl, a tola be na nim widzecz, zo jenoz tohodla na zandzenoscz spominacz nochysche, dokelz tam sam za sebye wjele czescze wukowacz njemozjesche. Tuż zapoczja wo druhim ryczecz so prajesjo:

"Budzeczje dha tez wy, knjez faraf, so nazymu na wolsch wobdzecz?"

"So rozymi", wotmołwi faraf. "Mam to za swoju winowatoscz. Wot dobrych zapostancow wotwisuje dze z wulkoho dzela zbozo cyloho ludu."

"Za to tez mam", dzjesche meszczan. "Tuż hcemy tez z knjezom Mierkom trochu wo to so pracowacz, zo by wasch wjesny lud ze swojich zastarnych nahladow wotuczil a poznal, zo w sweczje wjacy njepiaczi, schtoz je placzilo."

Faraf so posmewkny: "Njewerju, zo wam tu wascha praca wjele wunjeje. Naschi burja wedza, zo na starej roli z wjetscha lepje zurja hacz na nowinje."

Mierka mjerzasche, zo mejesche faraf tak prawje a menjesche tohodla: "To drje by cyle hinał bylo, hdy bychu ludzo sebi samym zawostajeni byli. Duchowni dyrbjeli so ze swojej cyrkwinstej skuzbu spokojicz a njedyrbjeli so ludjom do jich swetnych wecow meschecz."

"Moj luby Mierko", dzjesche faraf mernje, "scze drje cyle derje nekajki brach poznali, ale njewescze, z wotkel wukhadza. Haj, lud moht sebi zawostajeny wostacz. Strowy rozom by czlowjeka, kiz na Wozjke njezabudze, tez w swetnych naleznosczach prawje wjebl. Tola njesju to duchowni, kiz so do joho wecow mescheja, ne, su to tamni, kiz wosebje z mestow k njomu pschikhadzeja a hcedza z nowymi wuczibami jomu hlouwu zamuczicz. Duchowny je pastyr swojoho stadka a dyrbi tam swernje stoji wobstaracz, hdez hce wjeł je nadpadnycz."

"Haj, haj!" hanjesche Schobraf, kiz niczo wotmołwic njewedzesche. "Pschirunanje z wjełkami so wam knjezim spodoba. Senoz schoda, njewerno, zo wshiticz ludzo tak zle wo nas njesudza a zo so nam nekhotzskul z domeru pschizamtnje bjez toho, zo by schto wjełcze na nas namatak. Njemenicze tez tak, knjez Mierko?"

Prjedy hacz mozesche tuton pschihosowacz, faraf postanywschi khutuje wotmołwi: "Wy z tym zortujeczje, knjez Schobraf; nohcu was sudzicz. Ale wam, Mierko, dyrbju tola hieszcze neschto prajicz. Swiate pismo niczo njepraji, zo dyrbimy so tajkich wjełkow hladacz, kiz to poznacsz dadza, ale tych, kiz w "woczjej drasce" k nam pschikhadzeja. — Chych po prawym neschto druge z wami ryczecz, ale dzensa drje so njehodzi."

Farać postrowi muzej z křesćanskim postrowjenjom: „Wudź křwalen“, ale žadyt jomu njewotmołwi. Ğdyž durje do wulkeje stwy za sobu začini, slyšesće, tak so wólje smješćataj. Runjež so smješćo jimaj njezdasće wot wutroby hći, tola fararjowu lubosćiwu wutrobu hluboko zrudži.

Měrkowa, kiž joho pschewodžesće, widžesće bolosć na joho wobliczu a praji płaczo: „Ğaj, wjele dostojny knjeze, pola nas je zrudnje. Wodlecje so tola za našch' nana, zo by Bóh joho wutrobu wobrociz.“

„Zoho towařstwo joho kazy. Frosćmy, zo by Bóh joho wot njoho wuswobodiz.“

III.

Šchobrak wosta něšto njeđzeli we „Lipach“. Šćto tu po prawym křesće, njebě tak prawje widžecž. Bě drje prajić, zo chce w buršćich žhromadiznach wo sejmšćich wólbach rycjeć, ale so k tomu pschecy jenož hotowasće. Bě drje junu w kařinje pobyl, ale hdyž tam knjeza fararja pschitomnoho nadeńdže, zdžerža swoju mudrosć za so a wotfali so bórzy bjez toho, zo by poryczał. Ğdyž wječor w kórćinje ludži „powuczicž“ spytowasće, jomu jara blizko njeńdžechu, dokelž wot njoho hafo měščjana a pscheczela njewěriwoho Měrka wjele njeweczakowachu.

Jomu samomu drje bě hłowna wěc, zo mějesće dobre jěsć a picž a to — darmo. Zaslepjeny bur běšće pschecy wokoło njoho a hotdowasće jomu na wšće waschnjo. Ğěpie hač wón běchu dobroho wuja družny domjacy zeznali. Zoho lišćzace waschnjo so nikomu njespodobasće. Wosebje Ğanža mějesće wot njoho wjele wustacž. Ğdžez jenož móžesće, pschitowasći so jej, posćicšesće jej ze swojej wohidnej pscheczelnosću swoju pomoc. Tola bližesće so jej z wjetřcha jenož, hdyž bě sama, dokelž běchu-li šćuzowne holcy pódla, njebě ženje pschew někařim małym njezbožom wěřty. Wšćitke dže widžachu, tak njerady Ğanža w joho towařtwje bě a pytachu ju tohodla na swoje waschnjo wot njoho wuswobodizčž. Tak bě so hulsćišćo stało, zo jena z poleczowej dóicu do njoho załoži, hdyž so pschi hródzi wokoło šćmjatasće, abo zo druhej runje, hdyž nimo njoho džešće, so korb z pluwami z ramjenja wobšyru a so na wbohošo Šchobraka rozšypa, abo zo wotlepny, kiž z wuhlaba dele njetaču, na dobo swój pucž zmolichu a jomu do hłowy lětacž pocžachu. Ğajkišć a podobnyšć njezbožownyšć pschipadow so wón ženje dosć pasć njemóžesće.

Tola tak wostudko kaž Ğanži tež běšće, zo so Šchobrak pschecy wokoło njeje dobry čžinicž pytasće, nitošo to tola bóle njehněwasće, hač jich wotrocžka, fararjowoho bratra, kiž bě cuzy wopyt najradšćo z dwora wuhnal. Zoho sobušćuzowni so sami bojachu, zo wón něšto pschecziwu Šchobrakej žwora. Tak běšće bjez džiwa, zo Ğurij za něšto čžasa junu džeřawy džen dopořdnja swojomu bratrej, knjezej

fararjei, do istwn zastupi ze słowami: „Šym ze šćuzby wuhnaty, luby bratje“.

„Šćto dha so ty čžinić?“ postroži so farać.

„Wyslu, zo nicžo tak źle njeje. Njemóžach hinać. Wěšć dže, luby bratje, zo so pola nas hižo něšto njeđzeli tajki měščanski rycćnik, abo za cjož so wudawa, na wopyče zdžeržuje. Ze to čžłowjek, kiž nicžo druhe njewě hač ludži wo pjenjezy jězacž a na cyrkej a duchownyšć swarjeć. Mam joho hižo dawno sytoho. A nětk pocža so tež hišće wokoło nasćeje Ğanže móracž. Ğaj, to by so jomu pschihodžalo, tomu: darmacžka hladarjei, sebi tu najbohatšću a k tomu najrjeńšću a najpěknjšću holcu daloko a šćěroko powadnyčž. — Ale, ně, wujo, z toho nicžo njebudže. — Dženja běšće tež zasy wokoło njeje a njeńdžesće ji ze šćije, runjež widžesće, tak so wona na njoho hněwa. Za křwilu pschihladowach, mjelcžo so mjerzajo, ale hdyž kónca nječžinjesće, pocžach so joho prafćecž, cžohodla pola swojich měščanskišć pscheczelow a pscheczelnicow njewostanje, zo tu na wsach ani wjele wo nim njerodža atd. Wón křesće knjeza hracž a mi kazasće, zo dyrbjal so wo swoje džešo staracž a nic wo wěcy, do kotrychž šćuzowni nicžo rycćez nimaja. Běch rozhorjeny a wotmołwjach jomu pschecy krcžišćo, doniž šćoncžnje měščjan na tebe so bu spomni měńjo, zo drje sym wot swojoho duchownoho bratra tak derje nawuknył, tak mam so napisćecžo hosćom swojoho knjeza zadžeržecž. Ğdyž to zastyšćach, bě z mojej šćerpnosću cyle kónca a na dobo — njewědžach, šćto čžinić, džeržach joho za ramjo. Njeby-li Ğanža, kiž bě z křewotanjom pschipostudžala, mi wobarała a w samym wotomiku tež Měrk njepšćišćo, so boju, zo bych Šchobraka krcže wotšćast. Slyscho, šćto zo stało, mi Měrk hnydom mzdru wupłaczi a mje ze swojoho domu wupokaza. Njemóžach dže to tež wjacj hinać woczakowacž. Měrkowa a Ğanža stej mi płaczo „božemje“ prajićoj — ale šćto wšćo pomha, k nim nětko wjacj njemóžu.“

„Šy jara njerozomnje a njeprawje čžinić“, powokowasće farać. „Kať móžesće so tola takle cyle zabycž. Tola wěšć, šćto so hospodarjei winojty a zo dyrbišć joho hosći čžesćowacž, njecž su tebi spodobni abo nic.“

„Ğdy by Ğanžu w měrje wostajil, njebych jomu słowa prajić“, zamolwjesće so Ğurij a joho woczi so zybolesćtej, kaž zo by swojoho njepšćeczela hišće pschew sobu měł.

„Šćto dha so ty tak jara wo tu holcu starasć? Móže drje tola sama za so stacž a ma staršćej, kiž ju pschew křawidnu zakitataj.“

Ğurij so začžerwjeni, wotmołwi pak bjeze wšćoho stracha: „Mam ju radny, luby bratje, pschew žiwjenjo radny. Ze drje njerozom wote mnje, sebi na njy myslicž, dokelž sym křudy a wona bohata, ale runjež bych tež krcžišćo wo tym pschewědženy był, njemóžu

swoju wutrobu wot njeje wotwobroczič. Surij rycze-
šče poslednje słowa z ischepotatym hłosom.

„Wbohi bratsije!“ wobžarowasche joho farat. „Hdyž
tať stoi, je dže woprawdže hiščeje zbožo za tebie,
zo sy z domu. Tola Haiži njeisy nicžo wo tym
prajik?“

„Kať mohł sebi to zwažic? Myslu sebi hjez
toho, zo je tež wona mi pschihilena. Tuž je lěpje,
zo sam za so czerpju, hacž zo snadž tež jeje bolofeč
hiščeje powjetscham.“

„Hai pschi wobstojenjach, kaž runje su, možu tebi
jenož radžic, a cze prosyc, zo by na nju tať maľo
kaž možno spominal. Budže drje tebi czežto, jara
czežto, ale dže wěšč, zo Boža hnada toho pschewodža,
kiž po prawym puczju khodži, byl-li tež czernejoty. —
Ale sčto dha chceš nětko zapoczinač?“

„K Scholčicom poczahnu. Scholta je hižo mi
rycať, zo dyrbiu so k nim pschistajic. A nětkle
dyrbi runje jich wotrocž na džesacž njebzeli k wojakam.
Tuž budže jim lubo, zo nětoho dostanu, wošebje nětkle,
hdyž su žně tať blizko.“

„Hdyž sebi wscho rozmyslu, luby Jurjo, sym
fforo wjesoty, zo sy z Měrkec domu won. Chych czi
dawno hižo prajicž, zo by druhdže czahnył. Měrk je
tola nješchesczanski cžłowjek, kiž k žanym Božim
službam a swjatym sakramentam wjacj njechodži.“

„To drje je wěrnno, luby bratsje, ale w domje
famym tohodla tať žě njeje, kaž so zda. Měrk da
tola kōzdomu cžinicž, sčtož za swoje nabožne wino-
watošce poznawa. Měrkowa pať a Haiža a Pawoľ,
kiž je w měsce na schulach, su wschitey swěrnje cyrkwinscy
zmysleni. Samo Jan, kiž je pola wojakow, njeje tať
žy, kaž joho nan, runjež je khětro lohčomyšny.
Wina wschoho njezboža pať njeje ničto drubi dyl
Schobraf. Khromy Michal, kotrohož tež ty derje
znajesch, husto praji, zo je na Měrku hnydom widžecž
bylo, hdyž je pocžal ze Schobrafom wobšhadžecž, cyle
wot wěry a cyrkwy wotwobrocžil pať je so halke z toho
cžasa, hacž je naš w njeboh nan pola nich do njezboža
pschishoľ.“

Farat chychsche wotmołwicž, ale na dobo so šlynje
do duri zaklěpa a zwónik zastupiwšchi proscheschche fararja,
zo by hnydom ke khromomu Michalej pschishoľ, kiž bē
nahle kručje ishorjel. Bjez komdženja džěšche swěrnj
duschipastyr do cyrkwy po Božoho Syna a khwatasche
potom do maleje, stareje, hnydom za cyrkwu
ležaceje khěžki khromoho Michala. Surij, kiž měsčech
telko khwile, džěšche runja druhim ludžom, kiž wo
tym wědžachu, za Božim Synom. Hdyž bē měschniľ
khorocho wuspowjedal a jomu sakramenty, z kotrymiž
našja swjata cyrkew mřejacych poshlynja, posčicžil,
modlešche so z pschitonnymi wěriwymy hiščeje khwile
za duschu khorocho. Potom tučji woteńdžechu. Surja
pať zawoľa farat do istwy mēnjo, zo chce khory jimaj
něšcho wozjewicž. Surij zastupi do istwicžki, bē maľa

a cžmowa, tola derje wumjeczena a wschitko stojesch
w rjedze.

Khory ležesch we ložu a bē widžecž, zo je jomu
smjercž blizko. Farat sedžesch na cžumpatym stōlcěku
a hdyž bē so Surij na kabłacu ławku poshdyňł, pocža
khory ze slabym hłosom rycžecž: „Wy, knjes farat,
kaž tež ty, luby Jurjo, wobaj mje ze swojich mlodych
lět znajetaj. Wój tež wěštaj, zo sym ja w kōbzje
posedžal, ale wój staj tež pschecy mojim wobkručzenjam
wěrikoi, zo sym tam njewinowaty byl. Dženja nětko,
hdyž najškerje na smjertnym ložu ležu, a hdyž budu
bōrzy psched sudnym stoľom Božim stacž, budžetaj
cžim kručišcho pschewědženaj, zo wěrnosč rycžu, hdyž
praju: Za sym njewinowaty na smjerczi waschoho
nana. Mjedh su tež někotři mje za winowatocho mēli,
je tola wěšte, zo wjetški džel našcheje wšy sebi jenož
tohodla nicžo pschecziwo Měrkaj a joho měsčanskomu
pscheczelej njeje prajicž wěrik, dokelž jomu ničto nicžo
dopofazacž njemōže. Za nješym ženje rady wo tam-
nym zrudnym podawku rycžal, dokelž je mi smjercž
waschoho nana, kiž bē mój najlubšchi pscheczel a
towaršch byl, bóle k wutrobje ščła, hacž trašč komu
druhomu. Dženja pať dyrbiu rycžecž, zo byschtaj
wědžaloj, kať so wěc ma. Tuž postuchajtaj!“

Khory pozasta a žadasche sebi picž, sčtož Surij
jomu posčiczi. Potom powědasche dale:

„Kaž je wamaj derje znate, je wasch njeboh nan
pschi mlōczerju do njezboža pschishoľ. Mlōcžachmy
krōtko po tym, hacž bēšchje wy wuswječeny, kujez
farat, pola Měrkec. Za hižo njebēch wjacj tať krutj a
zastaj jenož tajke mjeišche sluzbicžki. Wasch nan pať,
hiščeje strowy a hewal šlyny muž — Surij džě je
joho cžista podobizna — bēšche pschecy pschi mlōczerju
a tykasche nuts. Bē runje za swacžinu. Druzy bēchu
hiščeje wschitey nutka za blidom. Ženož wasch nan
bēšche hižo won, dokelž měsčech na mlōczerju za nēcžim
hladacž, kaž praji. Tež ja žno so pola brōžnje wo-
koľo schmjatač. Pola parnika, kiž za brōžnju stojesch,
khodžesch Měrk ze Schobrafom, kotrohož bēšche sebi džeri
prjedy z mēsta sobu pschiwjedł. Wōn rozpowědowasche
swojomu wopytej wschelate naprawy. Na dobo — ja
bēch runje zady parnika — zapocža mlōczer hieč a w
samsnym wołomitu zastyšchach, kať so w brōžni bolostnje
zakšchicža. Khwatajcy pschistocžiwšchi widžach, kať tu
muzej chłaj blēdaj stojeschtaj, so ani njehibnywschi.
Khětsje zastajich paru a khwatač do brōžnje hladacž,
sčto z waschim nanom budže. O tu mējach zrudny
napošlad. Wbohi bē wschōn do pasow zawity, krew
czecheschche jomu z horta a z nosa a cyle wutrobnno bē
jomu zmjeczene. Woľach wo pomoc, dokelž sam nje-
mōžach nicžo wucžinicž a něť pschidžeschtaj halke Měrk
a Schobraf blize. Zdasche so mi, kaž byschtaj sebi
hiščeje něšcho schukotaloj, tola ja na njeju njeđiwach.
Wuswobodžichmy ranjenoho z pasow a donjeschmy joho
na dwōr. Wōn pschidžech zasy k sebi a mōžachmy

joho pozdžiščo domoj donjesč. Běšče hiščeje něščto njedželi žiwj a mějesče samo druhdy nadžiju, zo so zasy zhraba, jomu pak njebě wjacj pomocy. — Tola to wščo dže njetrzebam wamaj powědacj, wěstaj dže to samoj wščo cyle derje.“

Šdyž bě Surij khoroho zasy z napojom wofšewik, dokónči tutón:

„Šizo nazajtra bě tu sudnistwo wonka, zo by za winu wulkoho njezboža sledžilo. Dokelž Měrk a Šchobrat wo niczim wědžecj nječasčtaj a so jeju wuprajenja trjedchowachu, pščinidžechu stónčnje na mnje, dokelž běh tam blizko byl. Buch wotwjedženy. Šdyž pak móžach z dobrym swědomjom swoju njewinowatošč wobkrućicj a hdyž Měrk stónčnje po prawdže wuzna, zo mje do cyła najpriedy widžal njeje, dyrbjachu mje bórzy zasy puščezicj. Něčasče stónčnje, hdyž so nihdže nicžo njewukopa, zo je so „ventil“ dyrbjal pščež někaiki njezbožowny pšchipad wotewricj a tak para puščezicj. Wóh wě, kak je bylo a hač tu na swěće hdy wěrnosč na swětko pščinidže. Nohcu nikoho wobstoržowacj, ale sym sebi husto myslit, hač tola njeistaj tehdom Měrk abo Šchobrat žadyn nicžo scžinikoj. A tomu by tež trjedžilo, zo Měrk ženje rady nicžo wo tamnym njezbožownym podawku nještysči a kóždomu z pučja dže, kiž wo tym rycžecj pócžnje. Je, kaž by joho swědomjo hrjebało, pščeťož tak zatwjerdženy, kaž joho njeuščny pščećel, tola hiščeje njeje. Tež zo mnu wot toho časa ženje wjacj wjele rycžal njeje a winy so z wjetšča na sironu, hdyž mje wuhlada. Z tym sym wamaj wščitko prajik. Ščo sebi nětko myslitaj abo ščo budžetaj czinicj, wamaj zawostaju.“

Šarat a Surij běščaj hluboko hnutaj pšchipostu-chałoj a hdyž bě Michal hižo cyłu kšwilu stónčik, hiščeje wobaj mjelczěštaj. Štónčnje praji šarat: „Zo na tebi, luby Michale, žana wina njeje, smój z nowa póznałoj. Njeismój pak sebi to tež prjedy ženje myslitaj. Hač je žadyn z tamneju mužow njezbožo zawinyl, to rozsudžicj dyrbinym wócžtu Božomu zawostajicj, kiž wščitko widži. Dyrbinym sebi tak dołho wo kóždym dobre myslit, doniž njeismy wo joho žlósčej pšchewědženi.“

„Ně, to ja njebyh“, zawoła Surij, kiž bě wšchón rozhorjeny. „Ja byh jimaj najradščo do woczow prajit, zo staj mojoho nana stóncomataj. Za jimaj to tež wěrju, zo potom přjetaj, ščoťož staj najpriedy z lóhkomyslnošču zawinylaj.“

„Ty sudžišč pšchegara spěšnje, k čomuž twoja horca krew cze zawjeduje“, porokowasče šarat a miłosč kšchesczansteje lubosče blyščezesče so na joho blědym woblicju. „Nasča swjata wěra nas wucži, zo dyrbinym radščo kšchibdu njewjecženu wostajicj, hač zo nětko z njeprawdu wobstoržujemy. Zo je to nasch nan, kotrohž tu žarujemy, to drje naschu bolosč a zrudobu powjetšča, to pak nje dyrbi nasče zadžerženjo pšchemjenicj. Tuž pocžišč, luby bratšje, wšče nje-

pščećelste myslje a zawostaj wščo Božej mudrosčej a šprawnosčej.“

Šurjej bě czeťo so podczšnyč, ale wón tola slubi, zo nohce nicžo njeprawe abo njemudre zapoczinač. Bratraj džakowasčtaj so „kšromomu Michalej“ za joho zdželenja a slubiwšči, zo joho bórzy zasy wophtataj, wofsalisčtaj so. Czisče krocžesčtaj pornjo sebi k farje. Kóždy mějesče sam ze sobu dosč czinicj. Surij wosta hiščeje pola šararja, doniž njebėsče so trochu změrowal. Potom poda so k Šcholczicom, kiž joho z radošču pšchizachu.

Šarat pak wosta sam w swojej jstwi. Hiščeje junu pšchemyšli sebi wščitko, ščoťož bě Michal powě- dač, ale žadyn hñew njebě w joho wutrobje. Ženož lubosč napščećo tamnej zhubjenej wocy joho wofadju napjelnjesče. „O mój Božo!“ zdychowasče wón. „Sa džu tebi rady tež swoje žiwjenjo hiščeje woprowacj. Ženož njedaj, zo by njewěra do naschich wofadow so dobyła a je skazyła, zo njebyhcu cuze njepoczinki zacžisčezale pocžinki, kiž je twoja smilna ruka mjez nami płodžila.“

To bě lubosč wěrnoho pastyrja, kotruž Wóh zawěčeje njezapije.

IV.

Čećo bě so minyło. W Podhórkach běšče ni- male wščo pšči starym. Bohate žně běchu ludži zwjeselile. Wšchitcy běchu spokojeni a hladachu z wje- solej nadžiju do pšchidoda.

Ženož na farje njejnjesesče zbožo. Šarat bě pšchecy trochu kipy, nětk pak so storo zdasče, kaž džyła z pšchitkadžacym lěčom strowosč joho do cyła wopušczicj. Mőzesče drje hiščeje wšče swoje winowatošč dopjelnicj, a czujesče tola, zo joho mocy bóle a bóle wotebėraju. Tšchepotajo macj, kiž bě storo pšchecy pšči nim, joho wobkědžbowasče a jeje wutroba so rudžesče, hdyž suchi kaschel šchwižnu postawu lubowano- ho syna tšchasesče.

Mjez tym běšče tež pola Měrka wščo swoju zwuczenu scžektu dale ščo. Šchobrat bě so za něščto njedželi zasy do města wróciz. Běšče drje husto wo Šanži pocžal pšched Měrkom rycžecj, ale tón nohčysče joho słowu rozymicj. Měrk lubowasče tola hiščeje pšchegara burstwo, hač zo dyrbjal swoju džowku hinač hač na kublo wudacj džycz. Na žnjach běšče Měrkec najmlódschi syn Pawoł z měščanzsteje ščule na prózd- niny pšchisčol. Bě macžerny lubušč a by rady wi- džala, zo by na duchownistwo studowal; wězo, zo běchu to jenož tak jeje mjelczace myslje, pšched mandželskim njeby sebi zwėriła něščto wo tym prajicj. Pawoł bě mlóženc połny žiwjenja, ale tež křuteje nabožnosče, kiž běščaj macj a sotra do joho mlódeje wutrobny za- šchčepitaj. Měrk so jeno druhdy z joho dobrymi wu- swědženjami kšwalesče, hewal so wjele wo njoho nje- starajo.

Wón bě bóle za Zana, kiž běšče nětkle runje po nazymstich wojerškich wumucžowanjach na něšto časa domoj pschischoł. Dokelž bě najstarschi syn, běšče wot młodosće pschecy bóle wokoło nana był, kiž běšče joho zaše tež na swoje wopyty jobu brał. Swěrne próco-
manjo joho maczerje a dobre, sčtož w šchuli styschěšče, njemóžěšče zly wuliw, kiž to na njoho měješče, cyle wurunacž. Nětko, hdyž bě pola wojakow, tež njebě nicžo dobre pschitwulnył.

Měrkec z młóczerjom młócžachu; clył dwór bě potny ludži. Holcy noschachu z wulkimi korbami pluwy, mužojo mjetachu ze snopami a wolepjemmi, druzy noschachu mědži pschěncy na kubju. Wšcho so jenož tak mrowješče.

Měrk běšče runje nutška we jstwicy a joho měsčantski pscheczěl Šchobrak, kiž bě pschipadnje pschischoł, dokelž měješče w susodnej wly něšto wobstaracž, bě pschi nim. Z dobom nasta na dworje kšik a wozlanjo, nahle zašta młóczer a ludžo běhadu tam a sem. Nasčróžanaj mužej posčocžischtaj a hdyž khwatajcy won pschiběžeschtaj, posčiczi so jimaj surowy napohlad. Pschěd parnikom klecžesče z woblicžom, blědym kaž sněh a wobdata wot plakacych žónskich a storchacych mužskich, Šanža, krawawu hłowu pschěd sobu ležacocho muža w klinje dzeržo. Ranjenu bě Zan. Hdyž Měrk swojoho syna wuhlada, bě jomu, kaž by jomu něšto wutrobu z cžěla wutorhnył, zwjeze so poč na kolenje, tak zo dyrbjesče Šchobrak joho dzeržecž a zastona storo pschecziwo swojej woli: „Bóh placži“.

Měrz tym pschiběža tež macž a hdyž njezbožo wuhlada, padže kaž za mortwu k zemi. Wšchitcy běchu tak nasčróženi, zo ničto njewědžesče, sčto činicz. Šchobrak so stónčnje přeni pocža prashecž, kał bě njezbožo so stało. Zan běšče tam wokoło kłodžil, powědaču mužojo, a běšče hiščže z pschikadowarjom powědał. Běšče potom najšerje pschi parniku kolesej blizko pschischoł a, dokelž bě kufk wěšika, bě koło joho suknu hrabnyło a něšto krocž ze wschěj mocu wobwjertnył. Pschi tym njebě so jenož do hłowy straschnje zbit, ale tež znuškownje najšerje straschnje wobšchodžil.

Měrk běšče so stónčnje tak daloko zhrabał, zo tola Zana z pomocu družich muži do jstwy donjese. Macž běšče tež ze svojich stročeli zasy k sebi pschischtaj a runjež wscha zamyslana, pomhasče Šanži we jstwie za ranjenoho lěhwo pschihotowacž. Potom jedžesče na Šchobratowe pominanjo pohoncž khwatnje po lekarja. Po khwili wotepri Zan woczi, njemóžěšče pał hiščže žanoho słowa prajicž. Měrk sedžesče pschi nim, ale žanoho zwuka njepřaji a žaneje sylzy joho wocžto njewuroni; na woblicžu pał bě widžecž, zo surowa bo-
lošč z joho wutrobje ryje. Macž a Šanža mjelcžo plakaschtaj. Róždy drje widžesče, zo je Zan drje k smjerczi ranjenu, ničto pał njewěrjesče sebi to wuprajicž, doniž stónčnje macž sama, kiž dže je pschecy za wěrne zbožo svojich džeczi najbóle starosčiwaj,

njezapocža, zo drje dyrbjeli tola po knjeza fararja pošćacž.

„D ně!“ wobarasče Měrk, tola jenož šabje. „Tón jomu tež pomhasč njemóže a Zan hiščže so zas wuhoji, njemě wumrécž; ja to njemutraju.“

Měrkowa zrudnje na njoho pohladnywschi wotmołwi: „Za naschěj wolu drje so smjercž njebudže prashecž, a zo by Bóh nam z džiwom pomhał, toho zaměšče njesjmy hódni.“ Z nowa ronjachu so sylzy z jeje woczom.

„Knjez farar je sam kthory“, pschipomni jedyn z pschitomnych. „Njeje hižo něšto dnow žanych kemschi měł.“ —

Na dobo pocža so Zan hibacž wotemriwschi woczi, džiwnje wokoło so hladajo. Macž so joho prashesče, kał jomu je abo hacž sebi něšto pschjeje. Ranjenu pozběhny trochu ruku, kžoji ju k wutrobnej a zdychny: „Moja wutroba.“

Macž jomu praji, zo su po lekarja pošćali a prashesče so, hacž sebi knjeza pschjeje, na cžož kthory kaž ze strachom mjelcžo schěpny: „Njecham wumrécž.“ Macž jomu z dobrym pschirycžowasče, doniž kthory stónčnje njepschitwony, zo móža po knjeza hič.

„Tón wschak k nam njepschinidže“, znapšchecziwi zasy Měrk. „Wosebie hdyž je kthory, njebudže za nas žiwjenjo wažicž.“

Šanža kchysče hnydom po knjeza běžecž, ale k powšchitkownomu zadžiwaniu praji na dobo Šchobrak: „Scže doma třěbna, knježna; tuž kchcu ja radšcho tam dónicž; mam khwile a móžu jomu tež wschitko rozpowědacž.“

Měrk njewědžesče, sčto dyrbi k słowam swojoho pscheczela prajicž a z hłowu wijo hladasče za nim.

Hdyž Šchobrak na faru pschidže, nadenidže delefa fararjomu macž a prashesče so jeje, hžje je knjez farar.

„Ze horjeka“, wotmołwi macž, „ale njemóže z wami rycžecž, dokelž je kthorowaty.“

„Mam jomu něšto jara nuzne prajicž“, wotmołwi Šchobrak, a pschi maczeri, kiž kchysče jomu wobaracž, so nimo winywschi khwatasče po sthódže horje, hžjež z lohkej prócu fararjomu jstwu namačawšchi do njeje zastupi.

Farar sedžesče na mjehkim stole z plaschczemi wodžety. „Sym po was hič dyrbjał, knjez fararjo“, džesče Šchobrak, hdyž bě joho postrowit. „Měrkec Zan je mjenujcy blizko smjerczi. — Wy so džiwacže, zo sym to ja pschischoł. Wěcže, ja tež njeběh sčol, hdy bych njewědžal, zo scže kthory a zo tola pschinicz njemóžecže. Tak pał kchych rady widžecž, kał wam budže, hdyž dyrbi jena z waschich „wocčow“ bjez „žohnowanja“ swět wopušćecžicž.“ — Šchobrak so pschi tym woschczerasče, kaž by žy duch sam z njoho rycžal.

„D mój Božo!“ zawoła farar, na Šchobratowe

hanjace słowa ani njeđiwawo. „Što dha je so z Janom ťato?“

„Młóczer je z nim pohrał“, wotmołwi hruby mječzan bjeze wščeje sobuželnošće.

Tu farar na dobo kaž wustrowjenu postkozi a pšched Šchobrafa stupiwšchi praji hrožo: „Wy sebi zwěricze, wo tym žortowacz! Njewidzicze tu khostanjo Bože a njepraji dha wam wašče swědomjo, zo macze sam došč winy, so podobnoho khostanja bojecz?“

Šchobraf nahle zblěduy, ale joho swědomjo so njehibawše, jenož bojoscz joho hrabny pšched móžnym khostanjom; rozumi so, zo sebi jenož na swětno khostanjo myšleše. Tuž ani słowczka njewotmołwi a so mjelczo zhubi, štož bě jomu čim lóžšcho, dokełž farar na njoho njeđiwawše.

Tuton bě swoje pšachcze ze so zmjetał a so za krótko wotomiti pšchotowal. Potom chwataše do cyrkwie. Swojej maczeri, kiž joho stynnywšchi rucy płaczo prošleše, zo by tola swoje žiwjenjo njewaził, jenož wotmołwi: „Moje žiwjenjo słušča mojej wosadže a najprjedy tym, kotrychž dušcam strach hrozy. Żenicztu dušchu wumozicž, je wjacu hódne hacž žiwjenjo.“

Šchobraf bě so lědom k Měrkecom wróciz, tu pšchidže farar hižo za nim. Jan bě pšchecy tak słaby, zo móžesche lědom cyle mjelczo ryczcz, wědžešče pak wšchitko. Na poł hodžiny bě farar sam pšchi nim a hdyž Měrkec swójba zajny zastupi, swěcžešče so njebjeski mēr a pokoj na joho wobliczu. Smjercz blědu pak stoješče farar pšchi joho lěhwje. Wón wu- dželesche chorowu hišcže swj. woprawjenjo a Bože poslednje woliowanjo. Potom spěwawše z pšchitomnymi hišcže někotre modlitwy, ale z hłosom tak słabym kaž by sam ranjenu był.

Prjedy hacž woteridže, tróšctowawše a napomi- nasche choroho, joho swójbu a pšchitomnych — cuzy běchu woteshli, wolebje pak wobroczi so na Měrka a z luboscziwymi, ale krutymi słowami praji: „Tu nětko widzicze, što swětna mudroscz zamóže. Hdy by Bóh pšchcz swjatu wěru jomu njepomhał, by wašč syn nětkle ze zadwělowanjom swět wopušczizil a smadž do njezbožowneje wěcnošće zastupil. A wy, joho nan, byšcže pšchcz wopacžne woczehnjeno na tym wina był. Trašč tola nětko posłuchacze na hłós Boži . . .

Na dobo so rycž zakónczi — farar zběhny rucy, krej liny so jomu z nosa a z horta . . . a wón padže z wotmachom k zemi. Hdy by njejabcy błysk do jstwy dyril, njeby ničto so tak surowje stróžil. Samo za Měrkomu wutrobu bě to pšchewjele. Wótšje zapłakajo padže na kolena a zdychowawše: „Bóh khosta, Bóh khosta. Za njezbožowny sym tež joho moril!“

* * *

Pšchewulku zrudobu je lóžšcho czucz hacž wuprajicž, a czežto je ze zymnym pierom wopisacž, štož wutrobu

z bolosczu, runja wohenjej, pali. Tuž hčemy, luby czitarjo, pšchichodne poł lěta pšchekocizicž.

Jan bě bórzy wumrěł a horce sylzy běchu za nim do roma kapale. Farar bě hišcže dlěje khoru był bjeze wščeje nadzije na wustrowjenjo. Měrč bě husto k njomu pšchichot, pšched joho kožom kleczo bě so wu- znał, zo je wina na joho nanowej smjerczi a wobkrucizil, zo hče so tež sudnistwu wuznacž hicz. Bjez Šchobrafo- woho pšchiryczowanja bě to tak prjedy hižo czinil. Farar bě jomu z mitym hłosom wotmołwił: „Za sym to wšcho dawno wědzał a wam wodał, wšchał njejcze ze złósčzu, ale z njewědomosczu to czinil. A što sebi myslicze, budže našč nan w njebjesach zbóžnišchi, hdyž budžecze wy tu khostany za njezbožo, kotrež njejcze za- winycz hčyl. Měnju, zo je tež wón wam dawno wodał. Tola hčecze-li nekajseje pokuty mēcz, slubeže mi, zo nochcēze ze Šchobrafom wjacu wobkřadžecž.“ Měrč bě to slubił a płaczo fararjej běhu ruku kšchil a prajil, zo njeby ženje njewěritny był, hdy by prjedy luboscz mēchniške wutroby znał.

Bórzy po Měrkec Janje bě tež farar zemrěł. Cyła wosada bě žarowala, nic jenož z draštu, ale hłuboko we wutrobje. —

Bě rjany mejsti džen. Kaž husto klecžešče tež džensa na zelenjacym so rowje swojoho syna njeboh' fararjowa macz. Zeje woczki bēščtej zloženej na tasliczku, kiž bě na jednorym kšchizu pšchibita a na kotrež stojesche, zo bě mēchnil „za krótko žiwjenjo wjele wufkutowawšchi hako wopor pastryškeje lubosče zemrěł“. D tak husto bě wona na tuto napismo hladala ze suchimaj woczomaj, kotrež žana sylzna rosa nješkłódžesche, hdyž hčyšče hněw do jeje wutroby so zakłóczicž, hněw na tamnych, kiž běchu zažnu smjercz jeje ach tak horzo lubowanoho syna zawinyli. Bohu džak, jeje zrudoba bě tak wolóžena, zo móžesche ju wuplakacz.

Tak kleczo zastyšča na dobo zady so stupy a wohladnywšchi so widžesche Měrka pšched sobu. Bě jara zestaril a wšcha hordoscz bě joho wopušczizila. Kaž by so strachował, praschesche so maczerki, hacž směl jej něščto prajicž a na jeje pokiwjenjo sydžeschtaj so hromadž na row a Měrč zapocza: „Wašča swójba je wote mnje dotal jenož njezbožo nazhonila, mjez tym zo sym ja wot was najwjetšče zbožo, wěru zašy dostal. Njebudu drje wam to ženje zarunacz mōc; ale je mi tola myslicžta pšchischla, kiž trašč by was zwjeselila. Wašč Zurij lubuje našču Ğanžu a Ğanža joho. Na kubło dyrbi młody muž, dokełž budže Pawoł zawěcže na duchownistwo studowacz. Hdyž Zurij hče, móže hako młody k nam pšchicž a ty, maczi, budžesch nam tež kóždy čas witana. Ty njetrebasč so bojecz, joho k nam dacž. Šchobraf a podobni hoščzo so ženje wjacu pola nas njepokazaja.“

Maczerka wotmołwi z hnutym hłosom: „Kajke zbožo za Zurja. Luboscz a hněw stej husto w joho

wutrobje bédžitoj. "Ale Bóh sam džě je postajit, zo dyrbi lubosć wščitko pschwinycz."

Prěni króć, hdyž Měrk a Dórnicec macz džensa

pohrjebnišćezjo, tuto měšino" tynšnosćezjo, wopušćezjichćaj, njeknježesće w jeju wutrobje zrudoba, ale radosć a džakownosć napšćezjo mudrosćezjo Božej.

J. N. K—ski.

Michał Sórnik.

Kotry Serb by tutoho mjena njeznał? Z czešćownosćezjo, z do-wěru a z lubosćezjo zhladuje cyły serbski lud na swojoho nje-wustawajcy spróćeniwoho, rozhladnoho a woporniwoho wjednika. Ze drje so w poslednich třicjećzi lětach lědma sčto naschomu ludej wužitne a spo-možne stało, sčtož by nasch Sórnik z radu, z pomocu a z džě-kawej ruku nje-podpjerował. To wě cyły serbski narod. Tuž njeje trjeba wo tym wjele pisacž. Zeno hłowne lěta z joho žiwjenja pschidamy k joho wobrazej, kotryž tutón slěbro-kwasny lětnik naschoho „Krajana“ debi.

Michał Sórnik narodži so 1. septembra 1833 we Worklecah, studowasće w Budyščinje a w Prazh, bu 24. septembra 1856 na duchownoho wuswojćezeny, poby krótki čas na wupomoc w Ščěrachowje, na to bě katecheta, kaplan a farač w Budyščinje. R. 1889 bu za kanonika, l. 1890 za schola-stika kapitulara a sobustawa tudomnoho konstistorija pomjeno-many. Lěta 1891 spožćzi jomu kral Albert za joho wulke zaslužby, wosebje za joho njewustawacu džěkawosćezjo w serbskim pismowstwoje, ryczerški kšćiz přenjeje rjadownje

Albrechtstho

ryada. — Bóh zdžerž nam hišćezjo dotho naschoho sławnoho Sórnik!

J. L.

Martrar spowjednoho sigla w Americh.

Sužna Amerika je po wunamatanju nowoho swěta z wjetšha šchpanistomu kralej pschislušćata. Tola

w přenim sčtwórczu tohole lěstotka su wščitke přejdy šchpaniske krajiny wotpadnyte a su so do wšchelakich

republikow pschetworite. Dobrowólnje to Španjenjo njepršchidachu, wobarachu so, ale stoncjuje buchu wot njepršchecjelow zbiczi.

Dzeń 9. decembra 1824 bu pola Ayacucho wjednik španiiskoho wójska a nicefral La Serna dospołnje zbity. Tola w twjerdziznje Ayacucho njechajše so gouvenerneur Modil podacj a bě 9 mjesacow trajace wobtehnjenje hižo pschetrał. We teje twjerdziznje bě P. Marielux jako wojeriski duchowny z rjada Bellancarow sobu zwoštał. Dofelž pak jěšč pobrachowasche a šhorosć mjez wojakami wudyrli, dha běchu so někotři myslęco pschecziwo Modilej zryčeli a dychu joho wjeczor w 9. hodź. jatoho wzacj. Tola prjedy hacj so zběžkarstwo wuwjedže, bu Modilej pscheradzene. Tón da hnydom někotrych, bu kotrychž mjeske podhlad zběžkarstwa, dosahnyčj. Pšchi pschestsyščenju njechajše žadny z jatych nicžo zjewicj, wškitcy přeichu, zo njejju zběžkarjo. Gouvenerneur Modil so tohodla žałošnje rozhněwa a wotšudži wškitkich 13 popadnjenych k swjerczi. Tuto wotšudjenje mjeske so wjeczor w 9. hodźinje dokonjeć ze zatsělenjom. W šchecziach popoždny da Modil wojeriskoho duchownoho k sebi pschincj a praji jomu: Podajće so nět k tutym zapšchisahancam a šyšchje jich spowjedj. Za tsi hodžiny dyrbi wškitko hotowe byčj, pschetož w dzewjecziach budža zatsěleni.

Tak so sta, w dzewjecziach bě zatsěleno nimo.

Tola Modil njebě sebi hiščje wěsty. Wón so bojesche, zo hiščje mjez druhimi wojakami zběžkarstwo wobstoji. Wot spowjednika zatsělenych nadžijesche so wjacj zhoncj.

Modil powoła tohodla duchownoho k sebi a praji: Šnježe, wěsće su wam zatsěleni rebelojo w spowjedzi tež prajili, kajke wotpohladanjo su měli a kajcy druzj su z nimi byli. W kralowym mjenje was napominam, zo mi wškitko wozjewicje, šchtož su wam na spowjedzi wo pschisahanstwu zdžělili.

P. Marielux wotmołwi: Mój generalo, wy žadacje wote mnje něšchto njemóžne; pschetož ja njebudu wěcneje zbóžnosće swojeje dusche z tym woprowacj, zo bych potajnosće swojich spowjednych džęci wozjewił. Pšched tym njech mje Bóh tón Šnjež zakita!

Šhy czerwjeny hrabny Modil duchownoho za ruku a zawoła: Mničo, pak prajće mi wškitko abo zatsělu was.

Měrnj wotmołwi na to P. Marielux: Zeli Bóh moje martračstwo žada, njech so stanje Zoho swjata wola; pschetož služownik woltarja njejmě nikomu nicžo pscheradzicj z toho, šchtož je jomu w spowjedzi doměrjene.

Hdyž bě Modil hiščje z hanjenjom duchownoho wozjewjenje spowjedje žadał, ale podarmo, zawoła swojoho kapitana (hejtmana) a praji: wobstarajće mi šchtyrjoch wojakow z nabitými tšělami. Wojacy pschincj dječju a Modil zawoła kaž džiw: Pošlakicje so na tolenje, mničo! Prjedy pak hacj Modil tšelicj da, zawoła duchownomu: Posledni króčj so was prašdam

w kralowym mjenje, zo mi pscheradzicje sobuwinowatych zběžkarjow a jich wotmyslenja. Praj, šchto su spowjedali. Tola duchowny wotmołwi: W Bóžim mjenje dyrbiu kóžde wozjewjenje zapowjescj. Hnydom na to zawoła Modil: woheń! a P. Marielux padže z dwěmaj kulkomaj pschetsěleny jako martrač za swěrne wobšchowanje spowjedneho sigla w Americy.

P. T. N.

S. Jan z Kapistrana w Šornjej Łuzicy.

W času mlodušichoho cšěskoho krala Ladislawa, kotromuž tež našcha Łuzica šluschesche, pschindže spowjedny a wuwolany předař do našchoho kraja — franciskan Jan z italskoho městacžka Kapistrana, hdyž bě so lěta 1386 narodžil.

Wón bě prjedy kralowski sudnik w Perugii byl a potom l. 1316 swět wopušcziwšchi do rjadu s. Francisca zastupil. Wot lěta 1320 męchnik, zapocža wón swoje japoschtotke škutowanjo a předomasche pokutu we mnohich městach Štalskeje. Wamž wupósta joho, zo by pschecziwo židam předomal. Sam krutoho žiwjenja starasche so Jan wo zawjedzenjo wjětšcheje krutošće w swojim rjadu. W lęce 1351 wopušczi wón z 12 mnichami Štalsku a dchysche najprjedy w Čzechach předomacj a Husitow (Utraquistow) wobroczičj. Dofelž pak jomu do Čzech njebachu, wustupowasche wón w susodnych krajach hafo pokutny předař a napominař k wojowanju pschecziwo tehdom pscheco bóle so bližacym Turkam. Hdyž bě w Rakuskej, Bajerstkej a Wlišchjanskej wjele škutowal, wozjewi z listom z Drježdžan hody 1452, zo chce pschěz Kamjenc a Budyšchin do Šhorjelca pschincj.

Nadrobne powěsće, fak wjele dnjow je Jan z Kapistrana w našich łuziskich městach byl, drje nimamy; najškerje bě hižo hodowny tydžen 1452 w Kamjencu a wot nowoho lěta 1453 w Budyšchinje, dofelž 10. januara witachu joho w Šhorjelcu, hdyž wón poknej dwě nježeli wosta. W kóždym męcće pschindže jomu hafo wot hamža póstanomu předarkej duchownstwo, męcžansta rada a mnohosć ludu napschecziwo. Jan předomasche z wjětšcha na zjawnych torhosčęcach, dofelž cyrkwe njemóžachu joho pobožnych posłucharjow wobšahnyčj. Tuž je wěricj tej powěsći, zo je wón w Budyšchinje tež na pohrjebniščę předomal pschod nětko cziškej farskej cyrkwu Nascheje Łubeje Šnjenje; k wopomnjecju bu tam pozdžišcho kamjentny kšichj stajenykotryž hiščje stoji. Wón mjeske tu swoje horliwe předo, wanjka kacžanscy, kotrež dwě hodžiny a dęje trajachu a jedny z joho sobubratrow tołmacžowasche je potom ludej. W Budyšchinje drje bu jene abo druge joho předomanjow serbskomu ludej wot jenoho tudomnych duchownych we wuczahu pschekóžene.

Jan bě mały a wot samoho posčęjenja jenož kóčj a koža; ale joho duch bě žitny a wóhniwy. Ludj

bychu hižo pschi joho kaczanski predowanju spodbizwnje pobnuczi a pfacachu, hako bychu jomu zrozumili byli; tež pschinjesedu jomu khorých, zo by za nich so modlil a jich požohnowal, haj, někotři bęchu hižo zbožowni, hdyž mōzachu wobrubu joho drašty so dōtknyć. Hdyž zhonichu, zo wón pschecziwo hrě z kartami a kōstikami ryczi a pschecziwo pychařstwu, wotrjeknuchu so ludžo wšchelafeje zlóscze. Tež dziwy stachu so na joho proštwu, šhtož tež měščanska rada w Drježdžanach pozdžišcho wozjewi, hdyž so proštwy wo swjatoprajenjo do Roma šczeledu; podobne listy wotpōstachu w lěcze 1462 tež Kamjenc, Budyščin a Zhorjelc.

Ze Zhorjelca wotšedže stawny předač, z wōsmi wozami pschewodžany, pschěz Lubaw do Wrōtiskawja, hdžež někotre měšacy pschebnywasche, potom do Pōlskeje. Hdyž bě w tym samym lěcze 1453 Konstantinopol wot Turkow dobyty, napominašche Jan drje podarmo němškich wječchow na reichstagu w Frankfurcze, zo bychu zhromadnje a jednotnje na Turku wuczabnyli; tola za to woteńdže l. 1455 po bamžowej poruczności do Wuherškeje a zhromadzi 60,000 wojowarijow, kotřiž pod zmužitym wjednikom (Janom Korwinom) Hunyadyom pschecziwo Turkam wojowachu, jich lōdže na Dunaju zanjicziachu a 22. julija 1456 pschęd serbskim městom Belgradom jich wōsso zbichu. Po pschewulkich napinanjach hižo jara khorý, dōidže do Slantemena a wottam do Mlōka w Slawonškej, hdžež 23. oktobra 1456 w starobje 71 lět zbōžnje wumrě. Tež po joho smjerczi stachu so dziwy, a je Jan z Kapistrana hako swjaty w katholickej cyrkwi česćjeny. My pak tudy joho proštwam našch lud poruczamy, dokelž je za žiwjenjo mjez joho wōtcami pobyt a tež jim mōcnje předomal.

M. Hōrnik.

Kwas.

Nasch luby „Krajan“ z tutym lětnikom pjećadmacety krōcz do našchich domow pschithabža. Hnydom, hdyž joho powitach, spōznajech, zo je lětsa něšcho wosebite na nim: tak lubje a pscheczelnje so na tebe směje.

Žadyn džiw tež: „Krajan“ džěn lětsa slěborny kwas swjeczi.

Wšchak sam wěsch, luby čitarjo, kač jara žadne su w našchich časach počžale złote kwasny bycz, tak žadne, zo dyrbi so lōždy krōcz w nowinach hako něšcho cyle wurjadne cykmu swětej wozjewječ. Dokelž dha je nadžija na złoty kwas trochu jara šlaba, su počželi, zo bychu tola něšcho měli, slěborne kwasny swjeczič.

Nasch „Krajan“ je nětko hižo 25 lět z lubej Ružicu — mōžu drje prajicž — zwěrowany, z njej w najwuzichim zwjazku zjenocženy. Mam drje frutu nadžiju, zo tōnle zwjazk dale wobstoji, zo „Krajan“ cyle wěscze złotoho kwasu docžata; tola tež slěborny so tohodla cyle bjez wopomnječža minyč njetrjeba. Potajkim slěborny kwas swjeczi lětsa „Krajan“.

Hdže dha je kwasna hoscžina? Za minjenych 25 lět njeje sebi našch wbohi bratr druhich bohatch blyščacnych, swětkych towaršchow žanych postadow nazberal, zo by nětko kwasowacž a hoscžowacž mohł. Ně! na swojim puczu po serbskej Ružicu a na swojich wulětach do tamneje a druheje dalscheje krajiny je sebi kōžde lěto pōdusche roztorhal, a lědma su jomu za joho pucž telko posticžili, zo mohł sebi škōrnje z nowa wopōduschowacž dacž na pucžowanjo w nowym lěcze. Tuž ma to kšetro sucha kwasna hoscžina byč.

A tola chce „Krajan“ swojim hoscžom, lubowanym čitarjam, kwas wuhotowacž, posticžejo nic něšcho „na zub“, ale na mysl a z tym sobu „na zat“.

I.

Tu widžiš pětny wobraz. Njetrjebam czi dołho wukładowacž. šcho chce znanjenječ, wšchak je cyłe ze žiwjenja wžaty. Dobry swěrný pscheczel Serbow ze sotrowškeje Čěškeje loni na prōždniny k nam pschidžje z potajnym kaschcžikom, a w tym nutiška sedžesche mały šchibak šchowany, kotromuž lědma wofurješcho woczinišch — a hižo je dopotny wobraz hotowy, lěpschi a swěrnišchi, hacž mōže žadyn molet dokonječ. Z tymle swojim kaschcžikom je našch luby pscheczel tež serbski kwas w šudnje wyš wopytal. Haj, tole bě něšcho, šhtož so druhdže njenamata. Mały šchibak w kaschcžiku počža harowacž a z mocu so wudobhwacž, dōiž jomu pscheczel wofurješcho njewocžini a hlej! hižo bě serbski kwasny cžah zwobrazowany.

Tu widžiš braštku dostojnje do předka krocžicž, wōn wšchitkich nawjeduje. Za nim džetai njewjesta w počnej čestnej njewjescžinskkej pysche z nawoženju w swjatocžnej drascze. Trochu staroscžiwje, ale tola njebojaznje do swěta hladataj, w kotrymž mataj dželacž a cžasto tež bēdžicž. Za nimaj džetej šlōncy, kotrež pschęd Bohom a swětom sobu zastupujetej a wobswědcžatej swjaty slub pschęd Božim wōtkarjom mjez slubjenymaj za cyłe žiwjenjo zwjazany. Tola šcho je kwas bjez družkow? Šchtom bjez kwětkow! Družki hačle kwas woziwjeja a pschekrasnjeja, wobdawajcy njewjestu kač bēle lilije krašnje zalcžetu rōžu. Kwasarjo a kwasatki we swojich pšchmnych draštach wudospōlnjeja a dokonjeja cžah, kiž je runje kwasny dom wopuščicžil, zo by wopowědomal kwasne wjeselo mlōdnej Božej šiwōrbje . . .

Zawěcže, stare dobre waschņnja našchoho naroda a čestne počžinki wot našchich wōtcow nam zawostajene, kačtež so wosebje pschi kwasu hišcže namałaja: wšcho to je hōdne, zo so zdžerži ze wšchej swěru. Nicžo z toho, šhtož je dobre a čestne, njepuščžamy; wšcho zdžeržmy, šhtož wo dobrym kšchescžanskim žiwjenju swědczi a tež k dobromu pobnuwa. Njech druzi za cžym hladaja a hladža: my wostanmy swěrní swojomu. Potom budže našch mały narod česćžomny pschęd cžym swětom a najebacž swoju snadnu licžbu

tola częstne městno wobłhowa w zhromadźiznje ludow a narodow. Czisnjemy-li pak wot so to, sčtož nas hišće wuznamjenja, potom je po nas, potom so zhubimy w hlubinje wschědneje czrjódny, „kopy człowjekow“.

II.

Tole běše něšto na mysl, k wopominanju. Nětko póda tež hišće něšto na zač, k wulutowanju do zača.

Wšcho na swěće, tež najlěpše móže so nje-

móhli, dha su zawěšće něšto dobre, haj swjate. Njech ničto njezabudže, zo je mandželstwo sakrament, zo staj nawoženja a njewjesta dopołdnja wofebitu hnadu, pomoc Božu dostaťoj, kotraž ma trać a skutkowacž hač do jeju smjercze, a zo staj ze swjatoho, njewoblatowanoho wopora nowoho zakonja wofebitoho johnowanja nabyťoj, kotrej ma jeju mandželsti zwjazť, jeju hospodarstwo a dom zdžerjeć a wutworjeć. Kwas, z kotrohož bychu zle poczynki Khrystusa a jeho swjate towarstwo wuhnaťe, by so

wužitnje trjebacž. Tež naše kwasy njejsu bjez brachow, sčkódných wurostkw wostake. Kóždobo winomatofč je, zo wotstronicž pomha, sčtož dobru měc kazny, a cyłomu narodej sčłodži.

Čacu snadž na kwasy swarjeć? Na žane waschnjo! Kwasy su wschudže, pola wschitlich narodow; našch Zbóžnik sam ze swojim wopytom kwasu a z přenim džiwow, z kotrymž runje kwas wuznamjeni, je sčwaluje. Hdž su kwasy tajke, zo bychu tež našch Zbóžnik a jeho swjata macž ze swjatymi japo- sčtožami na nim byč a hač do kónca wostacž

runjať bjezbóžnomu poczynanju, kotrej chwata tak kěťe hač jeno móžno wšcho to zas znicjeć, sčtož je Boža mitofč w slubjennymaj skutkowaťa. — „Wobkrucž, Božo, to, sčtož sy skutkowať w nas!“

Njeboj so, luby czitarjo, njecham czy tu předowacž. Ale rozpomnicž sebi móžesh druhdy tele stowa. „Krajan“ cyle lěto na scženje wisa, často do njoho hladash. Hladaj dha druhdy tež za duchownym „wjedrom“. Te móžesh ty sam czinicž, druge wjedro dyrbiťch bracž, katež czy přichhadž, póstane wot Boha. Hdž zas a zas na „Krajanowy“ slěborny

kwas a tajke važne myslićki so dopomnišč, zawěšće ta a druha rada korjenje zapušćeći tež w twojej wutrobje, w twojim žiwjenju.

Kunje k tomu mam hišćeje něšto za swojich lubych Serbow na wutrobje.

Nasche kwasu su pschewulke. Hdyž tu za pol sta blid hosći so zenbje: sčto chce tajtule mnohosć ludži pschewidžec, hódnje zastarac? To njeje wjacu rjany kwas, kiž by ludži hromadžik; to rozpjerscha, z wostudu napjelnja.

Kak rjany je tola kwas, na kotrymž bližki pscheczeljo, susodža a wosebice dobri znaczi so zhromadža. Či wostanu jene towarstwo, móža so pscheczelnje rozmołwjeć, tež dobry spěw sebi zaspěwac. Tak matej potom tež duch a wutroba sobu džel na kwasnym wjeselu. Hdyž pak je kwas tak wulki, dha hnydom po wobjedze so hosćo džela: mužicy dadža so do hracza, młodošč leczi na rejwanstu kubju a žónske, hdyž su po koseju pohodžite, njewědža, sčto z wostudu započec. Stónčnje wróča so něhdy na ranjo wschitcy dom, wschitcy z jenak počnej hłowu a prózdnej wutrobu: muž, kiž snadž je pschehra a so mjerza, syn abo džowka, kiž ma hłowu napjelnjenu z hrěščnymi wobrazami a wutrobu snadž nakazenu na cyke žiwjenjo, a žona, kotraž so nad wschitkim tym rudži. — A wscho to reka „kwasne wjeselo“.

Tuž precž z tymile wulkimi kwasami! Wschal móžesč hotowac tak wulki hacž chceš, někotrych pschecy mašč, kotrychž sy sebi rozhněwał, dotelž jich nejšy prošyl. Hdyž so kwasu a licžba na nje pscheproščenyh powištikownje pomjeniški, potom so tež pomjeniški licžba njespožojenyh.

A sčto budže tola z kwasom, kiž hotuje, so chcež wobohacžic? To tola njeje dostojny sředk k docpěžu wotpohladanja, kotrež same na sebi schpatne njeje. Čhu cži něšto pscheradžic: Nječ dha hosćo „sklad“ abo „schenowanjo“ wschitcy a wschudžom zabudu, potom pschewulke kwasu hnydom same zańdu. Někotrežkuli hospodarstwo hižo za jene lěto wulki wužitk z toho začuje.

Tole, luby čitarjo, je za twój zał.

Ničo za žlo, je-li tebi „Arajan“ z tajkej slěbornej kwasnej hosćinu w přenim wokomiku so mjenje spodobal. Rozpomni druhdy w čidkej hodžincy tute myslićki — a ja sym cži dobry za to, zo prajišč: „Arajan“ ma prawje“ a zo za tym tež cžinišč.

J. S.

Ruzlarška czapta.

Wjesoty kufł ze studentstoho žiwjenja.

W augusće lěta 18. . pucžowachu pěšci — železnicy tehdom hišćeje njeběchu — tšjo wjeseli studentca z universitnoho města P. Dwaj z nich, Sella a Horjent, beshčaj hižo filistraj w filisterškej drascze

Banczik pak hišćeje studenta po duchu kaž po drascze; beshče w dothich schkornjach, w studentškim kadacze a na hłowje mějesche studentstwu czapku. Kaply naschich studentow běchu nimale prózdne. Ženož Banczik mějesche toler — ale to bě tež posledni. Pšched pschipołdnjom lehnymchu so wschitcy tšjo pod wulku kruschwinu do kšłodka a wuradžowachu, kak bychu sebi z pienjazami wupomhacž móhli. Banczik so pozběhnywschi praji: „Šlejcze tam toho burika z krumu; tón je so zawěšće kufł wotunkal — tomu dyrbinu něšto k lubu scžinicž“.

„Sčto to“, prashesčaj so Sella a Horjent.

„Ja namjetuju“, praji Banczik, „zo jomu joho krumu wotwjedžemu“.

„Sčto sebi tola mysliće“, praji Horjent, „to reka z druhimi słowami: ju kradnyč, to njesměmy cžinicž“.

„Ně, ně, tak ja tež njeměnju“, wotmolwi Banczik, „ja sebi myslu, wotkupmy ju jomu za tolet, kotryž mamy“.

„To by so sferje hodžalo“, praji Sella, „ale wón ju nam z cžežka za tolet pscheda, abo chceš pak zasj něšto prawje mudre zworacž, dha nam to powjež“.

Banczik rozestaji swojimaj towaršcomaj, kak chce to wuwjesč a wonaj jomu hnydom so smějo pschihłowowasčaj.

Burik pak bě wopravdže kufł hluboko do schkleńczi pohladał a pafesche kšwinje stupajo swoju krumu dale, njenadžijejo so, na czo su sebi joho studentca zhladali. Tu pschińdže Sella po pucžu nimo njoho. „Dobre ranjo, knježe. Wy macze tu prawje rjane stoczjo.“

Burik: „Čaj, sym tež z njej derje spokojom, dawa dobre mloko.“

Sella: „Sčto mloko? Tola čas žiwjenja slyšchal nješym, zo so psy deža.“

Burik: (so džiwajo) „Pša, ja ryczu tu wo swojej krumje.“

Sella: „Krumu? Knježe, wy seže wěšće kufł khoru? Wy macze tola pša psched sobu a powjedacze pschecy wo krumje a wo mloku. Kak dyrbiu tomu zrozumicž?“

Burik: „Džicze, džicze, z wotkěž seže pschischok, to je moja kruma a žadyn pos! Džicze w Božim mjenje.“

Sella dže, burik pak z hłowu wijo so džiwa, kak móže tajki cžlowjek joho krumu za pša mječ. —

Dohko njetraje, pschińdže Horjent po pucžu sebi wjesele spěwajo. Hižo wot nazdala woła: „Štyšće, knježe, to so mi runje trjedhi! Razyma pschińdže bórzu, ja sym hajnik a trjedam k hońtwam duščnoho pša. Wašč jow so mi njezda hubjenu byč. Nimacze lóschta joho pschedacž? Za joho derje zapłaczu!“

Burik sebi Horjenka a zasj swoju krumu wobhladuje a z hłowu wijo praji: „Ale knježe, ja tola žanoho pša nimam!“

Horjent: „To je rjenje, džerži jow cžlowjek krasnoho pša na rječazju a praji, zo žanoho pša nima! Pšchedajcze mi joho, schesnal wam dam.“

Burik: „Njemëm, kak mi je, hižo psched pol hodžiny zetskaj knjeza, tón tež mënjesche, zo mam psa na rjeczazu — ale to tola nijeje možno, to je tola moja kruwa, to so rozumi, ja tola widžu, moja stara škafa je.“

Horjent: „Postajezje, knjeze, pokazezje mi jazyt, sym kust lekarja, a wy so mi thory zdacze bycz, a nimale jara thory, hdyž macze tutoho psa za kruwu; je tola pos, wopravdže rjany wulki pos! Hdyž mi joho pschedarč nohceczje, mječje so derje, w Bozemje.“

Hodžinka so miny. Burikej wschë možne mysliečki we hłowje thodzachu. Bë joho kruwa zakuzšana? Bë jomu zly duch tajte schibalskwo zworak? Ze strachom so po cytym cžele pocžesche. Tu widži nazdala nětoho po puczju pschincž; cžakaj, myslu sebi, toho so wo radu woprašam. Dyrbjak tole wopravdže pos bycz? Tola ně, to dže je moja stara škafa!

Bancžik bë, kiž so jomu bližesche. Tutón burika jenož z krótka a z horda postrowi. Burik pak za nim wołajo so woprašča: „Postajezje, luby knjeze, njemječje mi za zlo, tola pracze mi, kak so to zwěrjo mjenuje, kotrej ja jowle pasu?“

Bancžik: „Eměšne praščenjo, mój luby. Nječjezje hiščezje psa widžak? Z cyta wašč, kotrohož tu macze, nijeje hubjenu.“

„Mój Božo tola“, žakosčzi burik, „ja sebi tola kručje myslach, zo kruwu pasu a něk je tola pos. Dmaj staj mje hižo zekaloj a staj mi toľamo wobkručžitoj; ja njebožowny cžłowjek, zo so mi runje tajte něščto stanje, zo mam jow zakuzšanu kruwu!“

Bancžik: „Postajezje, luby knjeze, wy scze najšterje straschnje thory. Za wam radžu, džicze dom a pösčezelcze po lekarja; ale derje by za was byžo, zo njebyščeze psa wjac widžak a na njoho hladač, wón hiščezje was bóle zamoli. Tohodla čcu wam joho wotkupicž, šchěšnak macze doščz za njoho.“

Burik: „Knjeze, je-li je to wo prawdže pos — a (na kruwu pohladnywšči) to wěščze je, dyrbi mi lubo bycz, zo mi joho wotkupicze, ščto čcu z tajkim pšom zapocžecz? Ale šchěšnak, luby knjeze, to je tola kust malo, wón je tola tač wulki.“

Bancžik: „Tu macze toľet, a z tym je doščz, do štocžezča je tač najšterje djabol zajek.“

Burik tynny toľet do kapy a nösčkowasche z hłowu wijo dom.

Bancžik pak ze svojim „pšom“ doščzahny bórzy Horjenta a Seklu. Wjeseli wschitcy tijo nětko puczowachu dale, druhdy tola spłöšiwije so wobhladujo, a za krótki cžas doščzežechu měštasčko. Tu pschedachu „psa“ za 45 toľet a čcychu něk prawje wjeseli bycz. W tjšoch hoščzencač stazachu sebi wosobne jěščz a wino a zaplaczichu wscho, ščtož so pola studentow hewak cžasto nješčawa, do cžasa. Wopoldnju w tjšoch hodžinach dyrbjesche so přenja hoščžina zapocžecz.

Burik bë mjez tym do swojeje wšy pschischol. Žona, joho wot nazdala wuhladawšči, pschiběža

jomu napscheczjo, wołajo: „Ale Hanso, hdyž masč kruwu?“

„Haj, haj“, žakosčezesche Hans, „ty sy runje tač zaslepjena byta, kač ja a sy toho cž . . oho psa za kruwu mēka; zly nje-pscheczol je nam tajte něščto nacžinit, smój psa mētoj w hródži a nic kruwu.“

„Ale mužifko, sy ty wölbyrny“, žona na njoho zakhadža, „hdyž je moja kruwa? Pos! Za czi posa dam! pschepit ju sy! Dawa pos hdy mloko? Ty pak sy zasy něščto prawje htupe zworak, na blaču mi wupowjedasč.“

„Dha jenož postaj“, praji Hans, a wupowjeda wscho, ščtož bë so jomu stalo.

„Ty wosole ty“, žona z nowa na njoho zapocznje. „Ziebali cze su a to hroznje. Toľet za našču rjanu kruwu! Mužifko, ščto pak sy mi zworak. Snydom poběhnješč za paduchami a pschiwjedž kruwu zasy abo ja czi . . .!“

Wo předka drje so Hans stajesche. Ščoncžnje pak joho žona pschepoľaza, kak su joho ziebali a z wulkim křom wobronjenu poba so na pucz za jebafami. Zo njeby zasy do tajtič passli zalezł, wza sebi tón raz wjesnoho pschedstojiczerja Mota a nöcnoho stražnika Žozefa sobu. Tuczi tjšo puczowachu k městaczku, sebi cžisčezje prawje myšlo: Studencza su tam kruwu pschědali a nětko w někajtim hoščzencu sedžo pija. Tohodla wobzamknychu woni, wschitke korečmy pschepytačz.

Bórzy so jim tež radži, zo naščich tjšoch studentow w hoščzencu za blidom, z wosobnej jědžu a z winom nastajajnym, namačachu. Woni sydnychu so napscheczjo nim, stazachu sebi pivo a wobkedžbowachu jich na stajnosčzi, kač bychu čcyli dorkti licžicž. Studencza pak jědžachu a pijachu, a na cuznikow z cyta njehladaču, kač bychu nřtoho njeznali. Sekli a Horjentek pak tola wutroba puľotasche, doľelž derje wědžesčtaj, cžohodla je burik tač bórzy za nimi pschischol. Bancžikej pak to k wutrobje njeidžesche a z joho cžichoho schibaľoho smječza bë derje spöznačz, zo ma nowy trysť w hłowje. Mjez tym bëchu so wschitcy tjšo najedli, jónu hiščezje schleńcy zaklincžachu a hoščžina bë te kóncej — doľho žadyn z nič tač wosobnje jědł njebë. Bancžik postany, wza prawje napadnje swoju studentřku cžapku do ruki a sebi ju na hłowu stajo so woprašča: „Njez hoščžen-carjo! ščto smy doľžni?“ a pschi tym wobwřertny cžapku na hłowje.

„Ze wschitko zaplaczene, moji knjeza“, wotmoľwi hoščžencač, „proščhu pocžesčezje mje bórzy zasy.“ —

Studencza so wosfaliču.

Hans pak, kotryž njebë Bancžika z woczow puščezik, wije zasy z hłowu prajicy:

„Staj widžaloj? Jenož swoju cžapku je wobročžik a wscho bë zaplaczene! Abó staj trasč widžaloj, zo je žadyn z nič placžik?“

„Ně, ně!“ wotmoľwisčtaj Mota a Žozef na dobo, „pójmy za nimi!“

Nhëtse zaplaccichu a pšched durje stupiwšchi wi-
dzachu, zo studencza do sušodnoho hoščenca du. Woni
so tež za nimi podachu a sydnnychu so zazo blizko pšchi
nimi. Czapka ležeshe pšched nimi na blidže a Hans
stajnje na nju hladashe. Studencza pak jědzachu a
pijachu; stoncznje pozběhny so zasy Bancežik, staji sebi
czapku so prashėjo: „Kneže hoščencarjo, kelko mamy
placcicz?“ a pšchi tym ju zasy wobwjertny. Hoščencar
wotmołwi: „Ze hižo wšcho zaplaccjene, prošču, pšchindžce
bórzy zasy!“ Studencza porucžichu so.

Hans a tež Mlots a Šózef njemóžachu so pšche-
dziwacz. Hans dyri z pjascju wo blido, zo tak šchleicy
wokoło lětachu a praji. „Ta czapka dyrbi moja bycz
a byrnje dyrbjat 100 toler za nju dacž!“ Ani słowczka
dale prajo běža wšchitry tšjo za studentami. Bórzy
jich doščahnywšchi zawoła Hans: „Moji knježa, wy
wšchak šče mi džensa krowu wurycželi, ale to wam
wodam, jeli zo mi czapku za to dacže; dyrbi-li bycz,
hiščje něšto pšchidam.“

Hans pšchida stoncznje 30 šchěsnatow, Bancežik tykny
je do kapy a czapka bě Hansowa.

Nowy wobšedžer dyrbjeshe pak ju nětko tež spytacz.
Tohodla podachu so wšchitcy do hromady do nomoho
hoščenca, do toho hdžez bechu sebi studencza špecju
hoščinu skazali a ju zaplaccili. Wšchitcy šchěszo syd-
nychu so za blido. Hoščencar noščeshe jěšč a porje-
džeshe pilnje prózdne karancžki. Hans njemóžeshe kónca
hoščiny docžafacz, zo by přeni raz ze swojej czapku
kuzlacz mohł. Štoncznje bu čas; Hans so pozběhny a
czinjeshe z czapku runje tač, taž bě pola Bancežika
widžat pšchi tym so za worcziznu prashėjo: „Wšcho za-
placcjene“, wotmołwi koczmar. Hans bě najradšcho
z radoščju Bancežikaj wokoło šchije padnył!

Studencza pak so porucžichu a mējachu so z procha.

Hansej bě so wěc smjercz jara lubita a wón na-
mjetowashe, hiščje do jenoho hoščenca hicž a so zasy
darmo najěšč a napicz. Mlots a Šózef běštaj z tym
spotojom. Mlots dyrbjeshe tutón raz z tej spodžiwnej
czapku skutkowacz. Bórzy sedžachu tež wo prawdže za
bohacže a wošobnje nastajany młidom, a bechu nimo
měry wjeseli.

Na posledku pozběhny so Mlots, staji sebi czapku,
wobwjertny ju so prashėjo: „Knež hoščencarjo, šcho
smj dožni?“

„Džefacz šchěsnatow a šficeczi krejcarjow!“ bě
wotmołwa.

Hans a Šózef na so hladashtaj. Mlots pak so
z nowa woprascha czapku wjerczo: „Šcho smj dožni?“

„Džefacz šchěsnatow a šficeczi krejcarj, smj pra-
žit“, wotmołwi hoščencar, „šče dha hčuški!“

„Daj czapku sem“, praji Hans, „ty njemóžesč
z nej wobthadžez, ja czi hnydom pokazam.“ Knež
hoščencar, šcho smj dožni?“ prasheshe so nětko
z šfeczom razej z wótrišchim hšofom.

„Šcho dha to pšchecy hčecze?“ roznjemdri so

hoščencar, „džefacz šchěsnatow a šficeczi krejcarj. Sem
z pienjezami!“ Šcho so dale sta, njehodži so derje wo-
pisacz. Hans spytowashe wšchak hiščje jónu swoju czapku,
wjerczeshe ju do prawoho a lěwoho boka, ale wšcho
ničzo njepomhāshe, dyrbjachu worcziznu ze swojeje
kapy zaplaccicz. Potom wrócžichu so do přjedawšchoho
hoščenca, spytachu czapku tam hiščje jónu, ale po-
darmo. Štoncznje jim hoščencar wěc wujasni a
woni džechu njemdri a mjerzaci dom. J. R.

Kraje a jich wjerchojo. Němšce kraje.

Sakška: 271,⁸³ □mil abo 14,992,9 qkm.;
3,500,000 wobudlerjow; (86,952 katolikow, 59,756
Serbow). Kral Albert I., rodž. 23. hapr. 1828,
na trón pšchischoł 29. okt. 1873, zwěr. 18. jun. 1853
z Karolu z Waja, rodž. 5. aug. 1833. — Princšna
Šilžbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudowa wójwody
Ferdinanda z Genuy. — Princ Šurij, rodž. 8. aug.
1832, wožen. 11. meje 1859 z Mariju Hanu, sotru
portug. krala, rodž. 21. jul. 1843, zwudowjeny 6. febr.
1884; jeju džěczi su: Mathilda, rodž. 19. měrca 1863;
Bjedrič August, rodž. 25. meje 1865, zwěr. 21.
nov. 1891 z Luisu, rafuskej arcuwójwodbu; Marija
Šózefa, rodž. 31. meje 1867, wudata 2. oktobra 1886
ua Rafuskeho wulkowójwodu Otta Franca Šózefa, rodž.
12. hapr. 1865; Jan Šurij, rodž. 10. julija 1869;
Mar, rodž. 17. nov. 1870; Albert, rodž. 25. febr. 1875.
Anhalska. Wójwoda: Leopold Bjedrič,
rodž. 29. hapr. 1831.

Badenska. Wulkowójwoda: Bjedrič Wilhelm
Lndwif, rodž. 9. septembra 1826.

Bajerska. Za šchoroho krala Otta I., rodž.
27. hapr. 1848, knježi princregent Luitpold, rodž.
12. měrca 1821.

Braunšweigška. Wójwodstwo. Princ-
regent: Albrecht, pruški princ, rodž. 8. meje 1837.

Hessenska. Wulkowójwoda: Ludwif IV.,
rodž. 12. septembra 1837.

Lippe=Detmold. Wjerč: Bjedrič Wolde-
mar, rodž. 18. hapr. 1824.

Lippe=Schauemburg. Wjerč: Adolf, rodž.
1. augusta 1817.

Mecklenburg=Schwerin. Wulkowójwoda:
Bjedrič Franc III., rodž. 19. měrca 1851.

Mecklenburg=Strelitz. Wulkowójwoda:
Bjedrič Wilhelm, rodž. 17. oktobra 1819.

Odenburgška. Wulkowójwoda: Bjedrič
Pětr, rodž. 8. julija 1827.

Pruška. Kral: Wilhelm II. němški kejžor,
rodž. 27. januara 1859. Kronprinc: Bjedrič
Wilhelm, rodž. 6. meje 1882.

Reuß=Greiz. Wjerč: Šendrič XXII.,
rodž. 28. měrca 1846.

Neuß-Schleiz. Wjerch: Hendrich XIV.,
rodź. 28. meje 1832.

Sakška=Weimar=Eisenach. Wulkowójwoda:
Karl Alexander, rodź. 24. junija 1818.

Sakška=Meiningen. Wójwoda: Jurij II.,
rodź. 2. hapryla 1826.

Sakška=Altenburg. Wójwoda: Ernst, rodź.
16. septembra 1826.

Sakška=Koburg=Gotha. Wójwoda: Ernst
II., rodź. 21. junija 1818.

Schwarzburg-Sondershausen. Wjerch:
Karl Günther, rodź. 7. augusta 1830.

Schwarzburg-Rudolstadt. Wjerch: Viktor
Günther, rodź. 21. augusta 1838.

Waldeck. Wjerch: Jurij Viktor, rodź. 14.
jan. 1831.

Württembergška. Kral: Wilhelm II., rodź.
25. febr. 1848.

Druhe europske kraje.

Belgijska. Kral: Leopold II., rodź. 9. hapr. 1835.

Boscharska. Wjerch: princ Ferdinand Ro-
burgski, rodź. 26. febr. 1861.

Čjornohórška. Wjerch: Nikola I., rodź.
25. septembra 1841.

Danška. Kral: Khrystian IX., rodź. 8. hapr.
1818.

Francózska. Pšchedshda republiki: Sadi
Carnot, rodź. 11. augusta 1837.

Gričijska. Kral: Jurij I., rodź. 24. dec. 1845.

Pšez ekspedicije „Katholskoho Posola“ a na farje
w Budyščinje je stajnje na pšchedań, a to we wschela-
tim zwjazanju:

Bobožny Wosadnik.

Modlitwy a kěrnske za katholskich Srbow.

Zrjadował a wudał **Michal Hórnik.**

Exemplar w dobrej koži z čerwjonym rězkom 2 m.
50 p., w lěpšej koži ze złotym rězkom 3 m. 50 p., bóle
wudebjeny 4 m.

Na požadanjo wobstara so tež zwjazany exemplar
za 2 m. 30 p. Njewjazany exemplar płaczi 1 m. 60 p.

Mjenšche spěwarške knihi

za katholskich Serbow. Zrjadował M. Hórnik. 100 stronow.
Zwjazane za 60 pjenječtow.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesćanow wot H. D.
Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym
abo rjanym hwěžkowym rězkom na předań za 3 m.

Italjska. Kral: Humbert I., rodź. 14. měrca
1844.

Šendželjska. Kralowna: Alexandrina Wikto-
rija I., rodź. 24. meje 1819.

Liechtenstein. Wjerch: Jan II., rodź. 5. okt.
1840.

Monako. Wjerch: Albert, rodź. 13. nov.
1848.

Nižoženjska (Holland). Kralowna: Wilhel-
mina, rodź. 31. augusta 1880.

Portugal. Kral: Karl I., rodź. 28. sept.
1863.

Rakuska (Austrija). Kejzor: Franc Šózef I.,
rodź. 18. augusta 1830.

Rom (cyrkwinjski stat). Bamž: Leo XIII.,
rodź. Joachim Pecci w Karpinetu 2. měrca 1810,
wuzwoleny 20. febr. a trónowany 3. měrca 1878.

Rumunjska. Kral: Karl I., rodź. 20. hapr.
1839.

Ruska. Kejzor: Alexander III., rodź. 10.
měrca 1845. Krónprync: Mikławš.

Serbjska. Kral: Alexander I., rodź. 14. aug.
1876.

Španijska. Kral: Alfons XIII., rodź. 17.
meje 1886. Kralowna-regenczina Marija Khrystina.

Šchwajcařska. Republika.

Šwejdjska. Kral: Oskar II., rodź. 21. jan.
1829.

Turkowska. Sultan: Abdul-Hamid-Rhan
II., rodź. 22. sept. 1842.

Róžowa zahroda.

Stawizny ze žiwjenja swjatyh džeći.

Płacizna 60 p.

Biblijske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowanju dr. J. Schustera a G. Meya
serbsey wudał **Michal Hórnik.**

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera
z Freiburga.

Wjazane z kožanym křibjetom 90 p., njewjazane
65 p. Štótž chce je **drožšce** zwjazane mječ, móže
je tydžen po štazanju dostać.

Sako najrejeiški a jara pšichodny dar, kotryž
móže so k wopomnjeću swjatoho firmowanja wot
kmótruw daricž, je:

Nowa Jezusowa winica.

Dospołna modlitna kniha.

Spisal Jurij Kusčjanski, pračes serbskoho seminara
w Prahy.